

دوماهنامه اختصاصی
شماره ۲۲ | مهر و آبان ۱۳۹۸
قیمت: ۵۰۰۰۰ | تومان

پیام اقتصادی بورس کارا

با گفتارهایی از:

محمد حسین شمس فرد

محمد رضا فرشچیان

محسن جلال پور

محمد رضا پور ابراهیمی

احمد انارکی محمدی

حسین امیری خامکانی

شهباز حسن پور بیگلری

سید مهدی طبیب زاده

جلیل کاربخش راوری

فیض آباد تربت حیدریه
کالیفرنیایی دیگر

روایتی از زندگی
۲ تاجر معروف طلای سبز

غوغای سه قلوهای
بازار آتی

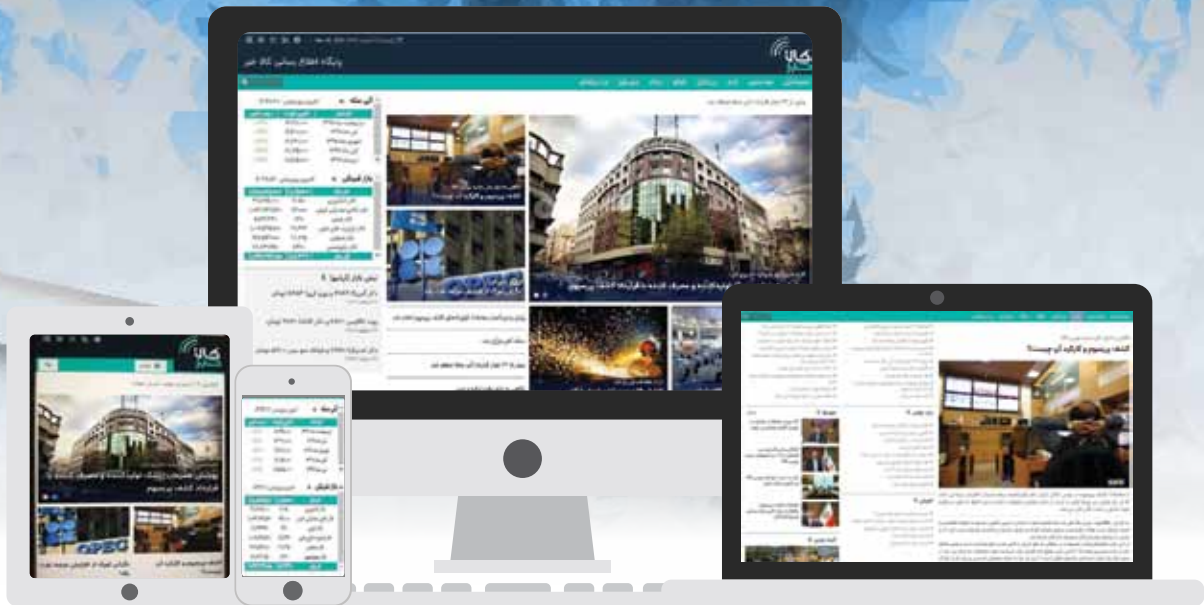

شاخص آجیل بورسی شد

۲۱ مهر ماه ۱۳۹۸ معاملات قراردادهای آتی پسته در بورس کالای ایران کلید خورد

پایگاه اطلاع رسانی

کالاخبر

aparat.com/imereport

[imereport](https://www.instagram.com/imereport)

[@imereport](https://www.telegram.com/@imereport)

www.imereport.ir

بازار را از وبگاه ما ببینید

- مرور تحولات بازار کالا ایران و جهان
- جدیدترین تحلیل‌ها از روند معاملات
- معرفی ابزارهای مالی بورس کالا
- انعکاس دیدگاه کارشناسان و مسئولان
- مشاهده لحظه‌ای قیمت آتی زعفران، زیره سبز و پسته
- مشاهده لحظه‌ای حجم معاملات بازار فیزیکی

迎
新
年

صاحب امتیاز: شرکت بورس کالای ایران - زیر نظر شورای سردبیری

مدیر مسئول: حامد سلطانی نژاد

همکاران این شماره: امید امانی، الهه پیروی، سعیده جلادتی، مریم رحمتی، مریم زمانیان، ساناز صمدی، محمدرضا طهماسبی، سودابه کیوان فر، فاطمه مشیدی، نیما نائینیان، محسن نعمتی، سحر نمایی

عکاس: سجاد رزم

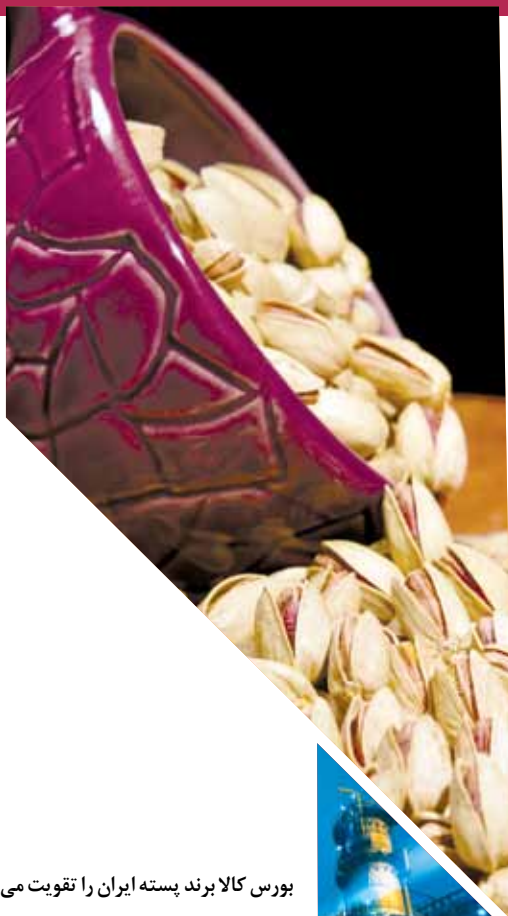
صفحه آرایی: مهدی امامی

چاپخانه: چاپ هنر اشکان

نشانی: تهران، خیابان آیت الله طالقانی، نبش بندر انزلی، شماره ۳۵۱

تلفن: ۰۲-۸۵۶۴۰۰۰۰ | شماره: ۸۸۳۸۳۰۰۰

جهت مطالعه

- ۲ ماجراجویی در بازار پسته.....
- ۱۲ تاریخچه پسته ایران و آمریکا از نگاه آمار.....
- ۱۸ فرآورده‌های پادشاه آجیل.....
- ۲۰ روش محاسبه اونس طلای سبز.....
- ۲۱ پسته بورسی می‌تواند مانند زعفران موفق باشد.....
- ۲۲ لغت نامه پسته.....
- ۲۴ شاخص آجیل بورسی شد.....
- ۲۸ آیین راه اندازی معاملات آتی پسته در بورس کالای ایران.....
- ۳۰ پسته خندان بورسی به شرط نبود دخالت بیرونی.....

- ۲۲ بورس کالا برند پسته ایران را تقویت می‌کند.....
- ۳۸ دستمزد ۲ رباتی مشهورترین تاجر ایران.....
- ۴۰ غوغای سه قلوهای بازار آتی.....
- ۴۲ انبارهای پسته رو به افزایش است.....
- ۴۴ قیمت واقعی پسته برای همگان قابل مشاهده شد.....
- ۴۶ رقابت در بازار جهانی پسته ابزار مدرن می‌خواهد.....
- ۴۸ ۱۰ خاصیت طلای سبز برای تندرستی.....
- ۵۰ عینک خوش بینی به عرضه پسته در بورس کالا.....
- ۵۲ فیض آباد تربت حیدریه کالیفرنایی دیگر.....
- ۵۴ مخالف بودم موافق شدم.....
- ۵۵ بورس کالا فی نفسه ابزار کلیدی رونق تولید است.....
- ۵۶ ثبت معامله ۱۳ میلیون تن کالا روی تابلوی معاملات.....

مراحل پذیرش **پسته** در انبار و معاملات گواهی سپرده کالایی از سوی کشاورزان

آماده سازی محصول و حمل آن به انبار مورد پذیرش بورس

ارائه مدارک شناسایی معتبر توسط صاحب کالا یا نماینده قانونی وی:
مدارک اشخاص حقیقی: تصویر شناسنامه و کارت ملی، شماره حساب، کدپستی و اقامتگاه
مدارک اشخاص حقوقی: شناسه ملی، کد اقتصادی، آگهی روزنامه رسمی، آگهی تأسیس،
اساسنامه، کدپستی، اقامتگاه و شماره حساب بانکی
اخذ کد بورس: از کارگزاران دارای مجوز بورس

ارائه درخواست ارزیابی کیفی کالای تحویلی و پرداخت هزینه ارزیابی

بررسی مشخصات و ویژگی های کمی و کیفی کالا توسط انباردار

عدم پذیرش کالا

عدم تأیید

انطباق مشخصات کالای تحویلی با استانداردهای اعلامی بورس کالای ایران

تأیید

صدور قبض انبار و تبدیل شدن آن به **گواهی سپرده کالایی** بعد از یک روز کاری

ارائه سفارش فروش گواهی سپرده کالایی توسط مالک کالا
به صورت آنلاین یا تلفنی یا حضوری به **کارگزار**

معامله محصول در بورس و واریز وجه معامله پس از کسر کارمزدهای معاملاتی و هزینه
انبارداری به حساب صاحب کالا **ظرف مدت** یک روز کاری

فروش کالا توسط مالک جدید یا نگهداری تا سررسید یا اقدام برای تحویل فیزیکی کالا

کامدجری جوئی دریرا پسته

تاریخچه

پسته گیاهی است که از دیرباز در نقاط مختلف ایران مورد کشت و پرورش قرار می گرفته است. جنگل های وحشی و خودروی پسته در ناحیه شمال شرقی ایران و نواحی هم مرز با ترکمنستان و افغانستان پیشینه ای باستانی دارد و تصور می رود که درخت پسته حدود ۳ هزار سال قبل در ایران اهلی شده و مورد کشت و کار قرار گرفته است. سبزواری و سرخس را از قدیمی ترین مناطق کشت پسته می دانند.

چه شد پسته سر از آمریکا در آورد

واردات و تجارت پسته در آمریکا در اوایل دهه ۱۸۸۰ میلادی توسط مهاجرانی از خاورمیانه صورت گرفت و پسته به بازار آمریکا معرفی شد. سپس مشخص شد در مرکز کالیفرنیا دارای شرایط ویژه‌ای برای کاشت پسته و بادام است. داستان ورود بذر و دانه پسته به آمریکا توسط ویلیام وایت هاوس گیاهشناس آمریکایی با سفر به ایران در جستجوی پسته آغاز شد. این سفر که دو سال به طول انجامید از سال ۱۹۲۹ آغاز و در ۱۹۳۲ با بازگشت وی به آمریکا و آوردن ۳۰ کیلو پسته برای کاشت در مزارع کالیفرنیا پایان یافت. ۱۰ سال طول کشید تا تنها یکی از دانه‌های کاشته شده به بار نشست. با این حال او نمی‌توانست در یابد کدام گونه از پسته ثمر داده است چرا که درخت آن را ندیده بود و پسته‌ها را از توده‌ای بار جمع‌آوری شده در مزرعه خانواده آگاه که از مالکان عمده مزارع پسته رفسنجان در آن زمان بودند برداشته بود. وایت هاوس به همین مناسبت درخت مذکور را کرمان نامید. دانشمندان گیاهشناس بر روی این درخت کار کردند و توانستند آن را تکثیر و در طول چندین دهه به تولید انبوه برسانند.

تولید و مصرف جهانی پسته

پسته یکی از دانه‌های مغزدار با ویژگی‌های خاص و متنوع در میان سایر میوه‌های مغزدار مانند گردو و فندق است و به دلیل طعم خاص و مطبوع خود در تولید محصولاتی مانند کیک، شیرینی، دسر، بستنی و بسیاری از غذاهای کار می‌رود. در خصوص تولید سالانه پسته در جهان آمارهای متفاوتی منتشر می‌شود با این حال طبق اعلام فائو، میزان تولید جهانی پسته در سال ۲۰۱۸ به ۵۹۰ هزار تن رسیده و اگر چه خاستگاه پسته آسیای مرکزی در یک کلام ایران است اما بیشترین میزان تولید جهانی آن به میزان ۴۷ درصد به آمریکا اختصاص دارد. رتبه دوم با ۳۸ درصد متعلق به ایران است. اما از نظر سطح زیر کشت پسته، ایران با نزدیک به ۵۰۰ هزار هکتار در رتبه نخست جهانی قرار دارد در حالی که آمریکا با ۱۶۰ هزار هکتار در جایگاه دوم اما از نظر میزان تولید در جایگاه نخست قرار دارد یعنی راندمان تولید در هر هکتار پسته در ایالات متحده بیش از ۳ برابر ایران است. این امر زنگ هشدار می‌دهد که اهمیت موضوع کشت صنعتی و استفاده از فناوری‌های نوین در آبیاری و بکارگیری اصول علمی در کشت پسته در کشورمان را بیش از پیش آشکار می‌سازد. اگر چه پسته آمریکا از نظر طعم و ظاهر فاصله بسیار زیادی با پسته ایرانی دارد و اگر چه بذر و نهال اولیه پسته نیز در اوایل قرن بیستم از ایران به آمریکا برده شده و طی سالیان دراز از نظر ژنتیکی و مورفولوژیک بر روی آن کار شده تا بتواند با اقلیم آمریکا سازگار شود و در مقیاس صنعتی تولید محصول داشته باشد اما به دلیل اهمیت نقش ایالات متحده در تولید جهانی پسته و به عنوان رقیب جدی ایران در بازار بین‌المللی در این نوشتار به برخی آمارهای تولید، صادرات و مصرف در آمریکا نگاه ویژه‌ای معطوف کرده‌ایم.

طبق گزارش‌های بین‌المللی، ارزش ناخالص تولید جهانی پسته در سال ۲۰۱۶ به رقم ۵.۵ میلیارد دلار رسیده است. ارزش بازار پسته آمریکا از سال ۲۰۰۰ تاکنون چهار برابر شده و این در حالی است که میزان تولید سالانه این کشور در سال ۲۰۱۶ به ۴۱۰ هزار تن افزایش ولی در سال ۲۰۱۸ به دلیل شرایط اقلیمی به ۲۷۲ هزار تن کاهش یافت. پسته به شرایط بازار، هزینه تمام شده تولید هر کیلو پسته در ایالات متحده از سال ۲۰۱۲ به این سو روندی افزایشی داشته و در حال حاضر بین ۳.۵ تا ۴ دلار است. ایالات متحده با یک میلیارد دلار رتبه اول صادرات جهانی پسته را در سال ۲۰۱۷ به خود اختصاص داد و ایران با رقمی نزدیک به ۵۰۰ میلیون دلار در جایگاه دوم قرار گرفت. ۷۰ درصد پسته تولیدی آمریکا به صورت تازه و یا خشک‌بار

سابقه کشت پسته در دامغان، سمنان و قزوین را به قرن هفتم هجری و در استان کرمان به قرن دوازدهم هجری نسبت می‌دهند.

در برخی از منابع از سرزمین‌های با اسامی آسیای مرکزی، خاورمیانه و خاور نزدیک به عنوان مبدأ اولیه درختان پسته یاد می‌شود که شامل ایران، افغانستان، ترکستان، آسیای صغیر، سوریه (شام) و فلسطین هستند. در تاریخ پسته پاره‌ای هم سواحل مدیترانه و مخصوصاً کرانه‌های فوق در قاره آسیا و در فاصله بین کرانه رود جیحون (در شرق) تا سواحل دریای مدیترانه (در غرب) که مسافتی حدود ۶۰۰۰ کیلومتر داشته و در عرض شمالی ۳۲ تا ۴۰ درجه واقع شده است را معرفی نموده‌اند. محمدابن جریر طبری (قرن سوم هجری قمری) پیدایش پسته را با استقرار حضرت آدم در کره زمین هم‌زمان دانسته و نوشته است: «گویند میوه‌هایی که خداوند هنگام هبوط به آدم داد سی‌جور بود: ۱۰ نوع میوه پوست‌دار، ۱۰ نوع میوه هسته‌دار و ۱۰ نوع میوه بی‌پوست و بی‌هسته بوده، میوه‌های پوست‌دار شامل: گردو، بادام و پسته و غیره» است. مسعودی، جهانگرد و مورخ مسلمان، نیز در سال ۳۲۲ ه.ق در مروج الذهب و معادن الجواهر پسته را ره آورد حضرت آدم از بهشت دانسته و نوشته است که «چون آدم از بهشت برون شد مشتی گندم و سی‌شاخه از درختان بهشت همراه داشت که از آن جمله میوه‌های پوست‌دار مانند بادام و فندق و پسته و غیره بود». در تورات نیز از پسته سخن به میان آمده است. در باب ۴۳ از سفر پیدایش گفته شده است که «یعقوب هنگام فرستادن فرزندانش به دربار یوسف حاکم، توصیه می‌کند که از محصولات سرزمین خود به عنوان ارمان برایش ببرند». در زمره این پیشکش‌ها از عسل، کتیرا و پسته نام برده شده است. ملکه سبا نیز بنا بر حکایات تاریخی بخش وسیعی از قلمرو خود را به کاشت پسته اختصاص داده بود. در ایران قدیم یا همان پارس، هر کس مالکیت و یا دادوستد پسته داشت جزو اغنیا و ثروتمندان محسوب می‌شد. پس از حمله اسکندر به ایران پسته به یونان راه یافت و در زمان تریبلیوس امپراتور روم در قرن اول میلادی به ایتالیا و اسپانیا رسید.

از نظر تکثیر، پسته گیاهی دو پایه و دارای گونه نر و ماده است لذا برای گرده‌افشانی در باغ پسته علاوه بر وزش باد مناسب، باید درختان نر به تعداد کافی در باغ موجود باشد.

به چین و اتحادیه اروپا صادر می‌شود. طبق آمار فائو در سال زراعی ۲۰۱۷/۲۰۱۸ تولید پسته در جهان به ۶۵۱ هزار تن رسید یعنی سرانه‌ای نزدیک به ۹۰ گرم برای هر نفر؛ همچنین سرانه مصرف آمریکایا ۲۱۵ گرم است که ۲۰ درصد بیشتر از سال قبل آن است. از نظر جغرافیای تولید، پسته در بسیاری از نقاط جهان کشت و تولید می‌شود اما مهمترین کشورهای تولیدکننده این محصول ارزشمند ایران، آمریکا، ترکیه، سوریه، چین، یونان، ایتالیا و افغانستان و اسپانیا هستند که در این میان براساس آمار ۲۰۱۸ ایالات متحده و ایران به ترتیب با ۴۷ و ۳۸ درصد تولید جهانی در بالاترین جایگاه قرار دارند. با توجه به افزایش سرانه مصرف پسته در کشورهای جهان، تولید و فرآوری پسته طی سالیان اخیر توسعه چشمگیری داشته است. ۹۸ درصد پسته تولیدی ایالات متحده در کالیفرنیا و حدود ۲ درصد آن در ایالت آریزونا و نیومکزیکو کشت و تولید می‌شود. اقلیم نیمه خشک مناطق بیابانی کالیفرنیا شرایط مساعدی را برای کاشت و تولید پسته، بادام و گردو فراهم آورده است. از جمله شرکت‌های بزرگ تولید و فرآوری پسته آمریکایا شرکت مزارع پارامونت، شرکت پرایمکس که عضو انجمن پسته آمریکاست متعلق به خانواده امین که اصالتاً اهل رفسنجان هستند و از دهه هشتاد میلادی شروع به کاشت پسته در کالیفرنیا کرده‌اند و مزارع بزرگ چند خانواده دیگر مانند مهدی و احمد اوراندی از رفسنجان که از اوایل دهه هفتاد میلادی کشت و تولید صنعتی پسته در یوآکین ولی، فرزنو، تیبتون، بیکرزفیلد و بسیاری نواحی خشک و نیمه خشک کالیفرنیا را آغاز کردند می‌باشند. هم‌اکنون نسل چهارم این تولیدکنندگان اداره امور مزارع را بر عهده دارند. انجمن پسته آمریکایا بزرگترین تشکل صنفی باغداران پسته در آمریکاست. شرکت پرایمکس به تنهایی نزدیک به ۲۰۰۰ هزار هکتار پسته را زیر کشت دارد. نام تعدادی از مزارع که توسط این شرکتها اداره می‌شوند: البرز، میمند، کارون، فرزاد، نیلو، پاریز و بیوند است. دیگر تولیدکنندگان بزرگ پسته راینسون، واتز، خانواده صالحی و خانواده وایلی هستند.

آمار جهانی مصرف پسته

تولید و بهره‌گیری از بورس کالا

طبق آمار ۲۰۱۶ ترکیه با مصرف ۱۳۲ هزار تن پسته یعنی سرانه ۱۶ کیلوگرم رتبه نخست مصرف جهانی این دانه مغذی را به خود اختصاص داده و پیش‌بینی می‌شود برای سال زراعی ۲۰۱۸/۲۰۱۹ این میزان به ۱۷۶ هزار تن برسد. عمده پسته تولیدی و وارداتی ترکیه در صنایع بیک و شیرینی‌پزی و بستنی‌سازی و همچنین به صورت استنک و آجیل مصرف می‌شود. ترکیه در این سال ۶۶۰۰ تن پسته از ایران و آمریکا وارد کرده است. سطح کشت پسته در ترکیه به ۳۲۰ هزار هکتار رسیده و تولید آن از ۱۲۰ هزار تن در سال فراتر رفته است. تعداد درختان مثمر ۴۷ و غیر مثمر (تر) ۲۰ میلیون اصله گزارش شده است. با توجه به اینکه درخت پسته هر دو سال یکبار محصول خوب می‌دهد لذا در سال پر محصول ۴ کیلو و در سال کم محصول تا دو کیلو پسته از هر درخت استحصال می‌شود. قازیان تپ و سانیورفا از مراکز عمده کاشت و تولید پسته در ترکیه محسوب می‌شوند که نزدیک به ۴۵ درصد پسته تولیدی این کشور را به خود اختصاص داده‌اند. استان‌های واقع در فلات آنتولی در جنوب شرق ترکیه مانند سیرت، دیاربکر، آدیامان، کاهرامانماراس، کیلیس و ماردین نزدیک به ۵۰ درصد و استان‌های ناحیه دریای اژه ۵ درصد تولید پسته ترکیه را دارند. از مجموع ۸۱ استان ترکیه ۵۶ استان در کشت و تولید پسته نقش دارند که قازیان تپ سرآمد آنهاست. ترکیه واردات پسته هم دارد ولی به منظور حمایت از تولید داخلی تعرفه ۴۳ درصدی را برای واردات به این کشور تعیین کرده است. سال گذشته نیز با توجه به تنش‌های میان این کشور و آمریکا ۲۰ درصد به نرخ قبلی اضافه شد تا پسته ایالات متحده با تعرفه ۶۳ درصدی وارد بازار ترکیه شود. اهمیت دادوستد پسته در ترکیه به گونه‌ای است که دولت در این کشور مسؤولیت امور پسته را بر عهده بورس کالای قازیان تپ نهاده است. این بورس محصول پسته را پذیرش و معامله می‌نماید و پسته یکی از کالاهای پر رونق بورس کالای قازیان تپ است. نوع پسته ترکیه از نظر ظاهر کوچکتر از پسته ایرانی و مغز آن سبزرتر است. ترکیه به دنبال بالا بردن کیفیت و اندازه پسته خود است در همین راستا بورس کالای قازیان تپ اعلام کرده در پیگیری همین برنامه دولت به بورس مأموریت داده تا با ایجاد مرکز علمی، با استفاده از دانش روز کشاورزی و علوم گیاهی و بررسی بازار جهانی استانداردهای پسته ترکیه را از نظر کمی و کیفی ارتقاء دهد.

ایالات متحده

ایالات متحده در جایگاه دوم مصرف جهانی پسته قرار دارد. مطابق با آمار رسمی ۲۰۱۶، این کشور ۹۳ هزار تن پسته در سال مصرف می‌کند که البته سال ۲۰۱۹ به رقم ۱۱۰ هزار تن خواهد رسید و علاوه بر مصرف به صورت آجیل و خشکبار، پسته مصرفی در ساخت و فرآوری انواع کره و کرم، سالاد و دسر پسته استفاده می‌شود. اگرچه پسته در ایالات متحده پیشینه‌ای ۱۰۰ ساله دارد و به واسطه کرمانی‌ها به این کشور آورده شد اما کاشت صنعتی پسته در آمریکا به مقیاس وسیع به دهه ۵۰ میلادی بازمی‌گردد و روند تولید آن از اوایل دهه ۸۰ میلادی و پس از قطع روابط ایران و آمریکا و توقف واردات پسته ایران، رو به فزونی نهاد. ایران با ۴۹۰۰۰ تن مصرف در جایگاه سوم

Top Pistachio Consuming Countries

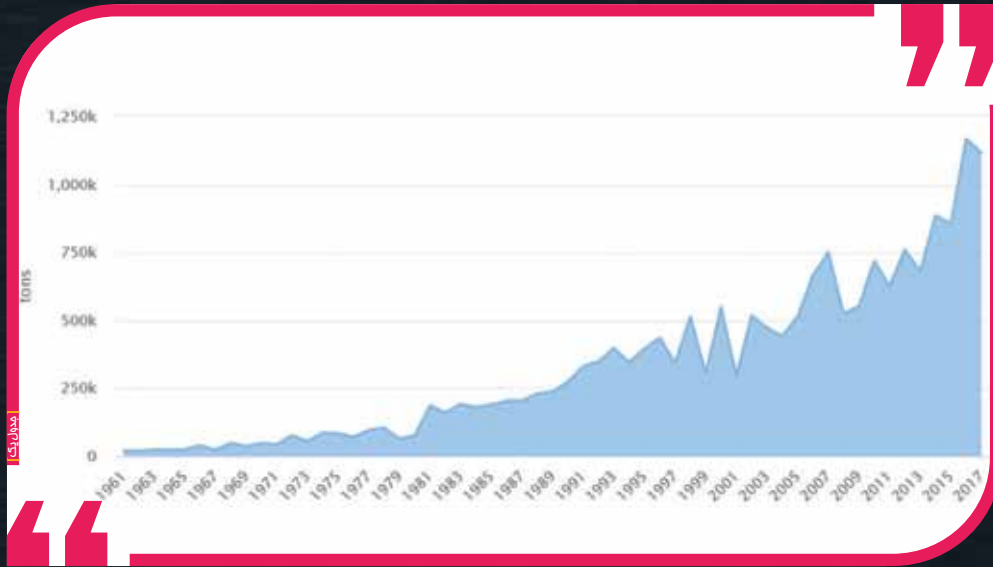
Rank	Country	Consumption (MT)
1	Turkey	130202
2	United States	93432
3	Iran	49504
4	China	35838
5	Syria	20400
6	Germany	14468
7	Italy	11190
8	Spain	8281
9	India	8042

جهانی قرار دارد. طبق آمار دانشگاه کالیفرنیا مصرف جهانی پسته طی ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷ روند صعودی را طی نموده است. آمار مصرف جهانی سال ۲۰۱۶ به شرح ذیل است:

یکی از چالش‌های پسته کاران و صادرکنندگان پسته در آمریکا تیرگی روابط تجاری و جنگ تعرفه‌ای آمریکا و چین است که به صادرات پسته ایالات متحده لطماتی را وارد خواهد ساخت و بخشی از سهم بازار این کشور در چین را به رقبای ایرانی واگذار خواهد کرد. براساس آمار، ۹۹ درصد کل پسته تولیدی آمریکا در اختیار ایالت کالیفرنیاست و ۷۰ درصد پسته تولیدی ایالات متحده به کره جنوبی، چین، آلمان، فرانسه، اسپانیا، ایتالیا و انگلستان صادر می‌شود. ایتالیا و اسپانیا خود تولیدکننده پسته نیز هستند. هند نیز به عنوان یک بازار نوظهور و مقصد صادرات آمریکا مطرح است و در دیدار نخست وزیر این کشور با ترامپ در واشنگتن مذاکراتی برای تسهیل صادرات پسته آمریکایی به این کشور انجام شده است. اما چین با ۱۸۰ درصد رشد طی سه سال اخیر به عنوان بزرگترین مصرف‌کننده پسته در جهان مطرح است و آمریکا با سهم بازار ۹۶ درصدی بزرگترین عرضه‌کننده پسته در این کشور است که البته در صورت تداوم تنش تجاری میان دو کشور پیش‌بینی می‌شود تا ۳۰ درصد از سهم بازار چین را به رقبای سایر تولیدکنندگان بزرگ مانند ایران قرار دهد. کره جنوبی نیز از دیگر مشتریان پسته آمریکا است و نزدیکاً ۳۰ درصد پسته مورد مصرف در کره توسط آمریکا تأمین می‌شود که البته با وجود پایگاه‌های نظامی آمریکا در این کشور و حضور بیش از ۵۰ هزار نظامی آمریکایی در شبه جزیره کره این امر منطقی به نظر می‌رسد. کشور آلمان به عنوان دیگر مشتری پسته آمریکا ۴۸ درصد پسته مورد نیاز خود را از آمریکا تأمین می‌کند و مابقی را از ایران و ترکیه خریداری می‌کند. نکته جالب توجه افزایش ۱۶ درصدی صادرات پسته به آلمان از سال ۲۰۱۵ به این سو است. اسپانیا ۳۱ درصد از پسته مصرفی اش را از آمریکا وارد می‌کند اما با توجه به کاشت وسیع باغ‌های پسته در این کشور و همچنین ثمردهی این باغ‌ها از سال آینده، از واردات خود خواهد کاست. ایتالیا و فرانسه نیز از دیگر مقاصد صادراتی پسته آمریکا هستند. سهم آمریکا از بازار این دو کشور به ترتیب ۳۱ و ۴۲ درصد است اما در انگلستان به رغم کاهش ۳۰ درصدی مصرف پسته طی سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷، اما ایالات متحده ۶۸ درصد پسته بریتانیا را تأمین می‌کند. هند به عنوان مشتری سنتی پسته ایران سال‌هاست که پذیرای پسته ایرانی در بازارهای خود است اما درهای خود را به روی پسته آمریکا با سهم ۲۰ درصدی گشوده است.

نکته مهمی که باید در اینجا بدان اشاره نمود افزایش سرانه مصرف پسته در اکثر کشورهای جهان است که به نظر می‌رسد اطلاع‌رسانی در خصوص خواص پزشکی پسته در حفظ سلامت افراد از جمله جلوگیری از چاقی، کنترل قند خون و کاهش ریسک ابتلا به امراض قلبی عروقی است در این امر تأثیر بسزایی داشته است. این نکته‌ای است که انجمن پسته آمریکا نیز بر آن صحنه گذارده و اعلام نموده مصرف روزانه پسته منحنی سلامت را در جامعه بالا برده است و به همین دلیل با آگاهی از امتیازات این دانه سبز اقبال عمومی در کشورها برای استفاده بیشتر از این میوه مغذی رو به فزونی نهاده است. طبق مطالعه‌ای که به عمل آمده در گذشته مصرف پسته محدود به فصول سرد سال و ایام تعطیلات سال نو میلادی بود اما اکنون شاهد مصرف آن در بهار و تابستان هم هستیم که ناشی از افزایش آگاهی مردم نسبت به خواص پسته و منافع آن برای حفظ و ارتقاء سلامت است.

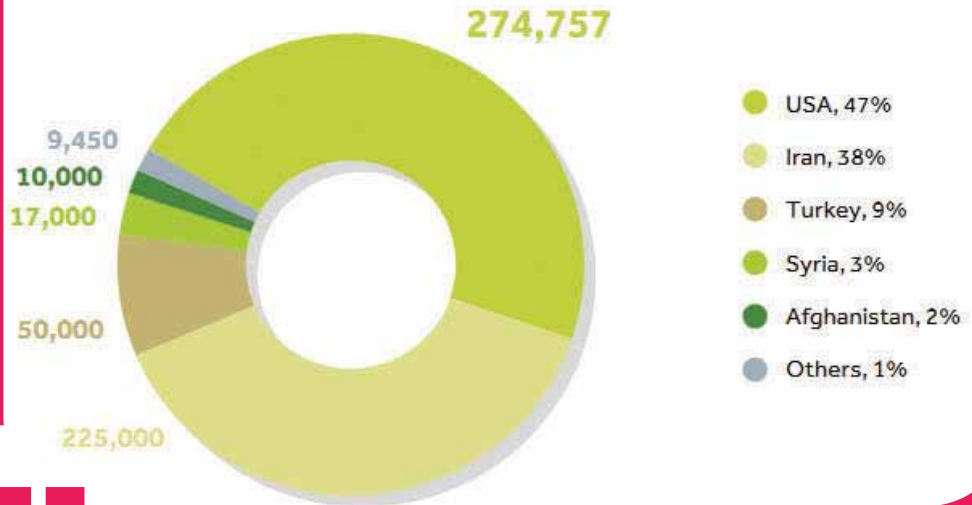
آمار تولید جهانی پسته از نگاه سازمان خواروبار کشاورزی ملل متحد (فائو)

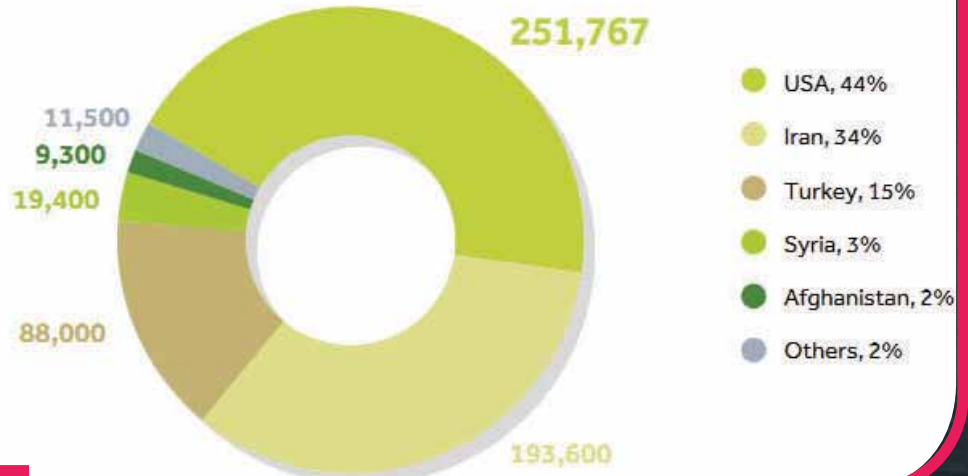
Year	Value
2017	1,115,066
2016	1,166,767
2015	856,440
2014	886,109
2013	679,229
2012	759,449

تولید جهانی پسته (ا پست)

2017/18 PISTACHIO PRODUCTION In-shell Basis (Metric Tons)

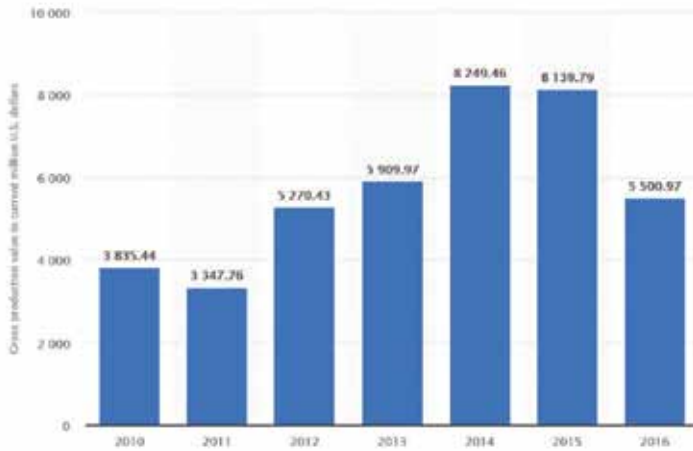
5-YEAR AVERAGE PISTACHIO PRODUCTION In-shell Basis (Metric Tons)

تولید جهانی پسته (ا پست)

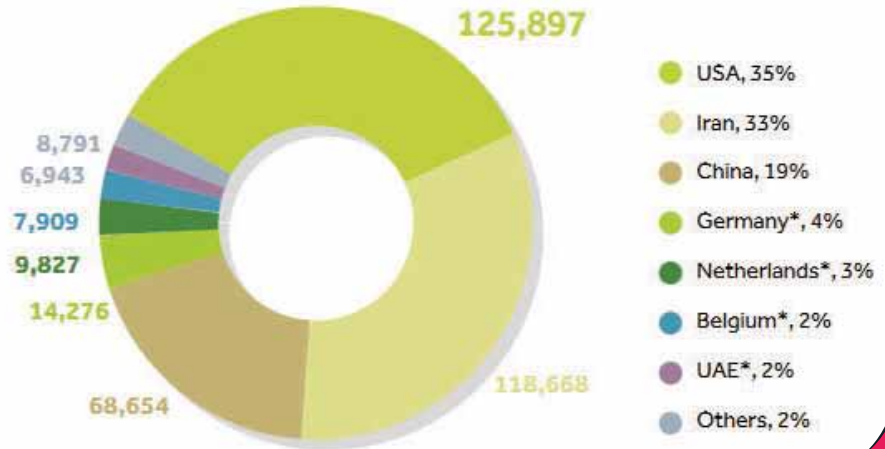
ارزش ناخالص تولید جهانی پسته از ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۶

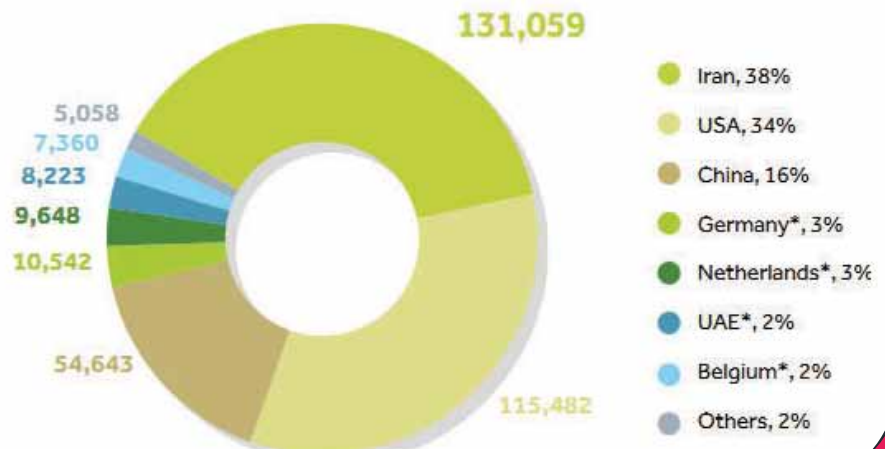
WORLD PISTACHIO PRODUCTION
In-shell Basis (Metric Tons)

2016 WORLD PISTACHIO EXPORTS In-shell (Metric Tons)

5-YEAR AVERAGE PISTACHIO EXPORTS In-shell (Metric Tons)

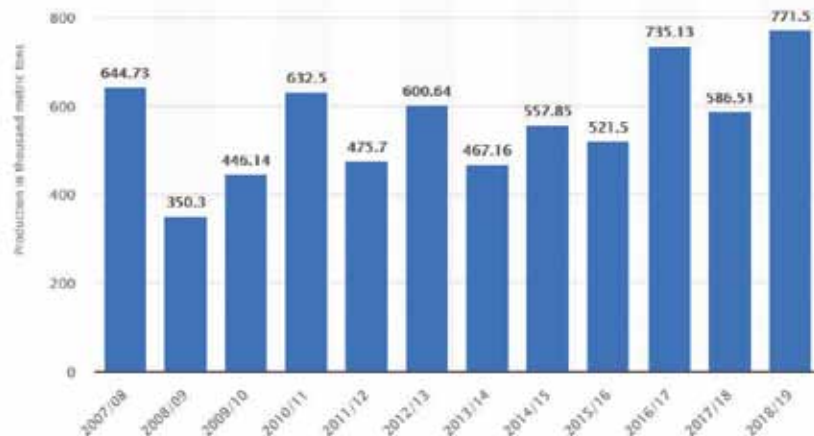
PISTACHIO IMPORTS / In-shell (Metric Tons)

COUNTRY	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Growth 2016-2015
China*	42,158	50,752	43,215	78,549	94,089	72,912	119,647	88,550	102,859	67,198	100,002	37,804
Vietnam	22,271	23,331	9,037	15,475	9,074	26,021	43,724	36,174	52,941	59,905	80,138	66,967
Germany	32,563	45,358	37,145	37,112	32,931	26,529	38,608	44,598	23,630	28,237	28,743	-3,520
UAE	30,814	30,923	15,543	21,408	19,205	10,875	3,810	23,014	1,852	13,910	10,900	-19,005
Netherlands**	14,000	17,000	10,105	14,955	15,482	11,851	15,554	10,118	11,948	10,077	9,492	-5,408
Luxembourg**	10,036	7,419	7,770	8,312	10,160	4,220	3,850	8,205	1,627	2,527	8,915	-1,921
Spain	10,621	8,257	8,484	9,844	9,707	10,381	9,362	8,670	7,824	7,133	8,888	-1,752
Italy	15,587	11,582	8,381	8,290	8,480	10,300	8,107	8,748	8,854	7,487	8,736	-8,831
Belgium**	8,581	4,821	18,580	22,447	20,247	13,118	14,014	12,318	17,958	17,826	8,181	1,800
India	2,005	2,943	4,414	7,709	8,418	6,584	7,437	12,055	5,406	6,241	8,106	6,101
France	10,921	14,225	11,333	10,892	13,121	14,088	13,186	8,813	8,544	6,928	7,151	-3,770
Kazakhstan	1,064	1,060	1,232	957	1,017	902	2,388	18,931	13,842	5,498	6,742	5,678
Turkey	4,608	4,483	2,531	2,317	3,056	6,921	1,558	1,457	1,008	4,929	6,126	1,518
Saudi Arabia	1,800	1,302	4,282	538	221	1,573	731	5,001	1,043	6,752	4,804	2,804
UK	4,145	4,686	3,704	3,075	7,456	4,094	3,879	2,547	3,257	3,796	3,688	-477
Lebanon	4,022	5,083	2,822	2,903	2,883	2,988	2,729	4,870	1,833	1,529	3,264	758
Russian Fed.	15,814	33,566	22,110	11,233	11,902	17,811	18,132	15,683	4,282	1,906	2,707	-13,107
Israel	78	52	438	2,444	4,508	3,918	3,894	2,903	4,141	2,328	2,885	2,607
Poland	1,784	1,988	2,203	1,818	3,172	1,485	2,420	1,874	2,380	1,897	2,137	373
Japan	2,116	1,946	2,419	1,808	3,444	3,085	2,530	2,381	2,590	1,832	1,478	-638
Others	72,326	77,531	80,524	51,121	50,982	55,827	36,909	11,244	105,538	36,038	38,851	-32,475
WORLD TOTAL	306,554	354,398	300,244	314,548	328,480	315,517	352,100	322,140	360,888	293,884	390,964	54,410

ESTIMATED WORLD PISTACHIO CONSUMPTION (IN-SHELL BASIS)

COUNTRY	2012			2013			2014			2015			2016		
	Consumption (MT)	Est. per Capita (kg/year)	Estimated Date per Capita (kg/year)	Consumption (MT)	Est. per Capita (kg/year)	Estimated Date per Capita (kg/year)	Consumption (MT)	Est. per Capita (kg/year)	Estimated Date per Capita (kg/year)	Consumption (MT)	Est. per Capita (kg/year)	Estimated Date per Capita (kg/year)	Consumption (MT)	Est. per Capita (kg/year)	Estimated Date per Capita (kg/year)
Turkey	82,328	1.14	1.90	123,212	1.68	2.81	70,229	0.93	1.54	119,256	1.52	2.53	132,207	1.64	2.73
USA	107,548	0.12	0.24	99,967	0.82	1.64	66,864	0.09	0.18	77,189	0.24	0.48	93,432	0.29	0.58
Iran	25,000	0.34	0.56	27,900	0.36	0.61	40,000	0.57	0.85	49,000	0.51	0.84	49,504	0.62	1.03
China	60,020	0.05	0.21	56,844	0.04	0.17	42,561	0.03	0.12	21,908	0.02	0.08	25,838	0.02	0.10
Syria	24,069	1.17	0.88	18,000	0.78	1.03	20,000	0.91	1.21	25,148	1.36	1.02	20,400	1.11	1.48
Germany	26,022	0.34	1.04	36,581	0.45	1.36	14,102	0.17	0.53	17,910	0.22	0.67	14,488	0.18	0.54
Italy	8,870	0.16	0.95	9,672	0.16	0.64	9,075	0.15	0.61	8,880	0.17	0.66	11,100	0.19	0.75
Spain	8,748	0.19	0.76	8,138	0.16	0.71	7,200	0.15	0.61	6,491	0.14	0.56	8,281	0.16	0.71
India	7,362	0.01	0.06	12,049	0.01	0.10	5,346	0.00	0.04	6,218	0.06	0.05	8,042	0.01	0.06
France	12,282	0.20	0.59	8,488	0.13	0.41	8,212	0.12	0.38	6,812	0.11	0.32	7,220	0.11	0.33
Afghanistan	15,003	0.61	1.23	15,500	0.63	1.27	16,000	0.32	0.64	7,045	0.22	0.43	6,706	0.16	0.39
Saudi Arabia	731	0.03	0.04	4,888	0.18	0.30	1,043	0.04	0.06	6,407	0.20	0.34	4,004	0.12	0.21
UK	3,803	0.08	0.19	2,478	0.04	0.12	3,150	0.05	0.15	3,710	0.08	0.17	3,803	0.05	0.17
Australia	3,123	0.14	0.28	3,590	0.16	0.32	3,454	0.15	0.30	3,445	0.14	0.28	3,318	0.14	0.28
Lebanon	2,653	0.63	0.94	4,798	1.14	1.52	1,585	0.32	0.43	1,529	0.26	0.35	3,164	0.53	0.70
Israel	3,684	0.48	0.97	2,903	0.38	1.15	4,141	0.52	1.57	2,376	0.29	0.89	2,685	0.33	0.99
Russian Fed.	18,110	0.13	0.25	15,538	0.11	0.22	4,183	0.03	0.06	1,863	0.01	0.03	2,669	0.02	0.04
Poland	2,379	0.06	0.19	1,958	0.05	0.15	2,352	0.06	0.19	1,688	0.04	0.13	2,134	0.06	0.17
Greece	5,699	0.50	0.71	2,065	0.18	0.26	4,367	0.39	0.56	3,724	0.34	0.48	2,034	0.18	0.26
Japan	2,529	0.02	0.06	2,378	0.02	0.07	2,589	0.02	0.08	1,832	0.01	0.06	1,478	0.01	0.05
WORLD TOTAL	508,703	0.08		544,291	0.08		537,250	0.08		586,560	0.07		609,060	0.08	

آمار جهانی مصرف پسته با سال ۲۰۱۶

تولید جهانی پسته از ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۹

پسته ایران و آمریکا

از نگاه آمار

معرفی

پسته درخت کوچکی است که مبدأ آن خاورمیانه و آسیای مرکزی است و در کشورهایمانند ایران، سوریه، ترکمنستان و غرب افغانستان رشد می‌کند. این درخت میوه‌ای تولید می‌کند که خوراکی و بسیار لذیذ است. پسته واژه‌ای فارسی است که از طریق زبان لاتین وارد زبان‌های اروپایی شده است. از مهمترین نوع پسته می‌توان به پسته «اکبری» اشاره کرد، پسته‌ای که به علت داشتن مغز بلند و کشیده و درشت خود در بازار جهانی به super long pistachio معروف است. این پسته از مهم‌ترین ارقام پسته در زمینه تجارت است و تنها تولیدکننده عمده این گونه پسته ایران است و بیشتر در شهرستان‌های رفسنجان و انار برداشت می‌شود. بنیان‌گذار این نوع پسته مرحوم حاج اکبر بسنجیده معروف به اکبر تاج آبادی بوده است که این پسته به نام وی پسته اکبری نام گرفت. نامبرده در سال ۱۳۸۰ در سن ۹۶ سالگی در شهرستان رفسنجان درگذشت و در زادگاهش روستای تاج آباد از توابع شهرستان رفسنجان به خاک سپرده شد.

مناطق مناسب کاشت پسته

این که می‌گویند کشت اقتصادی، منظور این که کاشت آن مقرون به صرفه باشد. بهترین مکان برای کشت پسته منطقه‌ای است که در زمستان‌ها به نسبت سرد (حدود ۱۲۰۰ ساعت دمای زیر ۶ درجه) و از اسفندماه که زمان سبز شدن هست دمای هوای زیر صفر درجه نیاید و در تابستان هم دمای بالای ۲۵ و زیر ۴۰ درجه مطلوب بوده و رطوبت

صنعت جهانی پسته یک تجارت چند میلیارد دلاری است که با افزایش محبوبیت این محصول کشاورزی، ارزش بازار آن رو به افزایش است. ایران و آمریکا تجارت جهانی پسته را در انحصار خود دارند و در طی یک دهه گذشته در مجموع ۷۰ و ۸۰ درصد از تولید جهانی را در اختیار داشته‌اند. در طی ۴۰ سال گذشته، پسته کاران ایرانی با فشارهایی از ناحیه تحریم‌ها، تعرفه‌ها و محدودیت‌های اعمال شده بر دسترسی‌شان به ابزارهای مالی بین‌المللی مواجه بوده‌اند. قدمت صنعت پسته ایران به هزاران سال قبل بر می‌گردد اما کشت پسته در آمریکا از دهه ۱۹۳۰ آغاز شده است. کشت تجاری پسته در آمریکا بعد از حادثه گرگان‌گیری و قطع روابط دو کشور در آمریکا که با وضع تحریم‌ها علیه ایران همراه بود، شاهد رشد سریعی بود. طی چند دهه بعدی، حتی در کشورهاییی که اقبال خوبی به پسته ایران وجود داشت، محدودیت‌های وضع شده بر شرکت‌های ایرانی برای دسترسی به تأمین مالی بین‌المللی مانع از رشد صنعت پسته کشور در بازارهای بین‌المللی شد. در طی این مدت، بازار پسته آمریکا گسترش و کشت پسته به ویژه در کالیفرنیا توسعه یافت، اما در سال ۲۰۱۴، شرایط گرم و خشک آب و هوایی در ساحل غربی آمریکا موجب کاهش حدود نیمی از محصول پسته این کشور شد و میزان سود این صنعت برای آمریکا در سال ۲۰۱۵ به شدت کاهش یافت.

- خاک شور نباشد و حاصل خیز نسبی باشد.
- آب زیاد شور نباشد.
- امکان آبیاری حدود هفت روز برای نهال‌های هیبریدی و یاسنتی.
نکته قابل توجه این است که پسته در تمام ایران قابل سبز شدن بوده و منظور منطقه‌ای است که کاشت آن اقتصادی باشد و نه فقط قابل سبز شدن؛ با توجه به تغییرات شدید اقلیمی در ایران در دهه‌های اخیر، بسیاری نقاط که قبلاً مساعد نبودند، الان مناسب و مساعد کشت اقتصادی پسته هستند. به فرض، یونجه کاری اطراف دریاچه ارومیه دیگر منطقی نیست و با پستی با کشت پسته جایگزین شود.

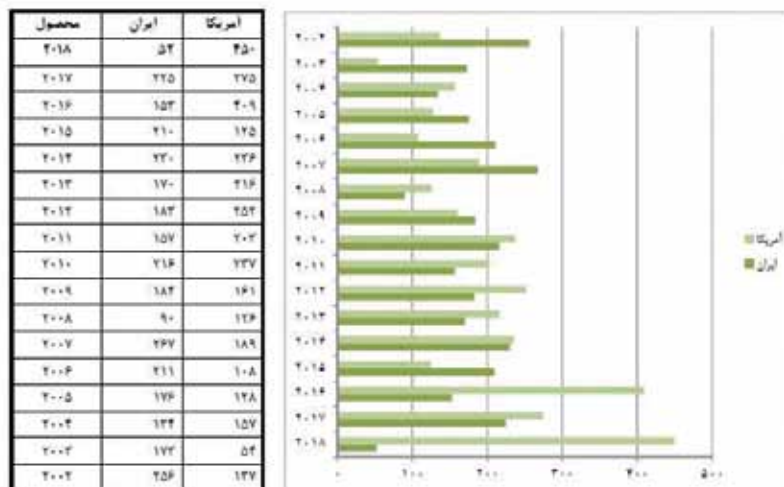
نسبی حدود ۴۰ درصد نیاز است. بر این اساس، نقاط مختلفی از ایران مثل رفسنجان و دامغان که مهد پسته بودند، از این به بعد کشت پسته در آنها اقتصادی نخواهد بود چرا که دمای هوا به شدت بالا رفته، سطح آب‌های زیر زمینی به شدت کاهش یافته، رطوبت نسبی هوا به حدود ۱۰ درصد رسیده که این یعنی خداحافظی با کشت اقتصادی پسته. از سوی دیگر، شهرهای دیگری هستند که در حال حاضر شرایط اقلیمی ۴۰ سال قبل رفسنجان را تجربه می‌کنند و برای کشت پسته ایده آل هستند. برخی شهرها که در ایران می‌توانیم در این زمینه از آنها نام ببریم شهرهای اطراف دریاچه ارومیه مثل شهر بناب و بسیاری از شهرهای خراسان شمالی است که شرایط فوق را دارند.

اقتصاد پسته

ایران و ایالات متحده آمریکا، دو کشور اصلی در زمینه تولید و صادرات پسته در جهان به‌شمار می‌روند. به طوری که حدود ۷۰ تا ۸۰ درصد تولید سالانه پسته در اختیار این دو کشور بوده است. در سال ۱۹۲۹ دانشمند گیاه‌شناسی آمریکایی ویلیام ای. وایت هوس تنها ظرف ۶ ماه در مزارع باغ‌های کشت پسته ایرانی، با جمع آوری بذر و انجماد آن‌ها به صورت انبوه، تولید را برای یافتن پسته‌های متمایز پیدا کرد. او با برگرداندن یک کیسه ۲۰ پوندی (۹ کیلوگرم) بذر به آمریکا بازگشت. بیش از ۹۰ درصد پسته آمریکا در ایالت کالیفرنیا تولید می‌شود و در ایران شهرستان رفسنجان بیشترین تولید را به خود اختصاص داده است. تولید پسته در ایران بیشینه چند هزار ساله دارد. اما پسته کاری در آمریکا در دهه ۱۹۳۰ میلادی با کاشت بذر پسته ایرانی آغاز شده است. پس از بحران گروگان‌گیری در سفارت ایالات متحده آمریکا در تهران در نوامبر ۱۹۷۹ میلادی و وضع تحریم‌های آمریکا و متحدانش علیه ایران، پسته کاری صنعتی در آمریکا رونق گرفت. در طی سال‌ها تحریم بین‌المللی علیه ایران، پسته آمریکا جای پسته ایران را گرفت. اما با توافق هسته‌ای و موج هوای خشک و گرم در سراسر سواحل غربی آمریکا در سال ۲۰۱۴ که باعث از دست رفتن نیمی از محصول پسته این کشور شد، پسته ایران جان تازه‌ای برای راه یافتن به بازارهای بین‌المللی یافت. شرکت‌های آمریکایی که هم‌اکنون در حال فعالیت گسترده در این زمینه هستند، در آینده یک رقیب جدی برای شرکت‌های پسته ایرانی خواهند بود.

تولید پسته ایران و آمریکا طی سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۱۸

(۱۰۰۰ تن)

منبع: گمرک جمهوری اسلامی ایران و US ACP

میزان تولید ایران

میزان تولید پسته در ایران سالانه به طور میانگین حدود ۲۰۰ هزار تن است و تنها ۱۰ درصد از این محصول مصرف داخلی دارد و ۹۰ درصد دیگر صادراتی است. مصرف سالانه پسته برای هر خانواده ایرانی حدود ۲ کیلوگرم است. تولید و صادرات پسته ایرانی، سالانه در حدود ۱،۴ تا ۱،۷ میلیارد دلار برای ایران درآمذزایی می‌کند. در استان کرمان شهرستان‌های رفسنجان، زرنند، سیرجان، انار و شهرکشکویه مراکز اصلی تولید پسته در ایران به‌شمار می‌آیند و ۸۰ درصد پسته تولیدشده در ایران، از این مناطق به‌دست می‌آید. شهرستان‌های خلیل‌آباد، کاشمر و بردسکن در خراسان شمالی و مناطقی از خراسان جنوبی، سمنان و نیز شهرستان بوئین زهرا در استان قزوین نیز سهم قابل توجهی از پسته تولیدی ایران را به خود اختصاص می‌دهند. با این‌که پسته ایران و آمریکا از یک نژاد هستند اما پسته ایرانی طعم بهتری دارد. چیزی که بسیاری از توزیع‌کنندگان عمده اروپایی هم آن را تأیید می‌کنند. بذر و نهال اولین پسته‌های کاشته شده در آمریکا از انواع پسته‌های ایرانی بوده است که به خاطر تغییر خاک و آب و هوا طعم آن تغییر کرده است؛ اما پسته ترکیه از نژاد دیگری است.

پیش‌بینی محصول پسته خشک در پوست کشور

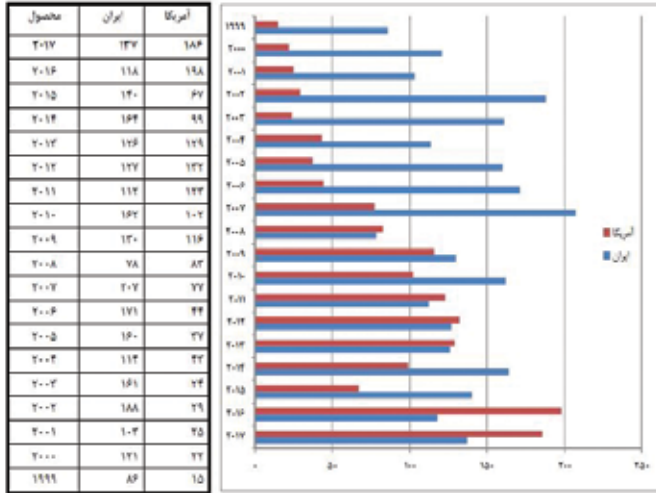
منطقه / استان	سطح زیرکشت بارور هکتار	سال محصولی ۹۳-۹۴ تن	سال محصولی ۹۴-۹۵ تن	سال محصولی ۹۵-۹۶ تن	سال محصولی ۹۶-۹۷ تن	سال محصولی ۹۷-۹۸ تن	سال محصولی ۹۸-۹۹ تن
انار و رفسنجان	۹۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۲۸,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۴,۰۰۰	۴۸,۰۰۰
کرمان	۲۵,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	۱۶,۰۰۰	۱۹,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	۲۱,۰۰۰
سیرجان	۲۵,۰۰۰	۳۱,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۱۳,۰۰۰	۲۸,۰۰۰	۲,۵۰۰	۲۳,۰۰۰
زرنند	۲۳,۰۰۰	۹,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۵۰۰	۲۲,۰۰۰
شهرابک	۸,۰۰۰	۶,۰۰۰	۸,۰۰۰	۶,۰۰۰	۴,۵۰۰	۵۰۰	۹,۰۰۰
راور	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	۵,۰۰۰	۲,۰۰۰	۴,۰۰۰	۵۰۰	۱,۰۰۰
راین	۲,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۵۰۰	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	۵۰۰	۱,۰۰۰
سایر	۲,۰۰۰	۱,۰۰۰	۵۰۰	۱,۰۰۰	۱,۵۰۰	۵۰۰	۱,۰۰۰
مجموع استان کرمان	۲۰۰,۰۰۰	۱۴۵,۵۰۰	۱۱۲,۰۰۰	۹۱,۰۰۰	۱۴۸,۰۰۰	۱۰,۵۰۰	۱۲۶,۰۰۰
خراسان رضوی	۳۰,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۲۵,۰۰۰	۱۷,۰۰۰	۲۲,۰۰۰
یزد	۲۵,۰۰۰	۱۱,۰۰۰	۲۴,۰۰۰	۷,۰۰۰	۱۲,۰۰۰	۲,۵۰۰	۲۰,۰۰۰
فارس	۱۲,۰۰۰	۹,۰۰۰	۸,۰۰۰	۶,۰۰۰	۷,۵۰۰	۲,۵۰۰	۹,۰۰۰
سمنان	۱۰,۰۰۰	۴,۰۰۰	۴,۰۰۰	۱,۵۰۰	۲,۰۰۰	۲,۰۰۰	۲,۵۰۰
خراسان جنوبی	۷,۰۰۰	۱۱,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	۷,۵۰۰	۱۰,۰۰۰	۴,۵۰۰	۱۱,۰۰۰
مرکزی	۴,۰۰۰	۲,۰۰۰	۲,۵۰۰	۲,۰۰۰	۴,۰۰۰	۴,۰۰۰	۴,۵۰۰
سیستان و بلوچستان	۳,۵۰۰	۲,۰۰۰	۲,۰۰۰	۲,۰۰۰	۲,۰۰۰	۵۰۰	۲,۵۰۰
قزوین	۲,۰۰۰	۱,۰۰۰	۲,۰۰۰	۱,۰۰۰	۲,۵۰۰	۵۰۰	۱,۵۰۰
قم	۲,۰۰۰	۲,۰۰۰	۲,۰۰۰	۲,۵۰۰	۳,۰۰۰	۲,۰۰۰	۲,۰۰۰
اصفهان	۲,۰۰۰	۵۰۰	۲,۰۰۰	۱,۰۰۰	۱,۵۰۰	۵۰۰	۲,۵۰۰
تهران	۱,۵۰۰	۴,۰۰۰	۵,۰۰۰	۴,۰۰۰	۵,۰۰۰	۴,۰۰۰	۴,۰۰۰
سایر	۱,۰۰۰	۲,۰۰۰	۱,۵۰۰	۱,۵۰۰	۵۰۰	۱,۵۰۰	۵۰۰
جمع ایران	۳۰۰,۰۰۰	۲۳۰,۰۰۰	۲۱۰,۰۰۰	۱۵۳,۰۰۰	۲۲۵,۰۰۰	۵۲,۰۰۰	۲۲۰,۰۰۰

تکته: آمار این جدول مصرف پسته تازه را به صورت میوه شامل نمی‌شود.

* پیش‌بینی بهاره (قبل از برداشت)، خرداد ۱۳۹۸

منبع: انجمن پسته ایران

صادرات پسته ایران و آمریکا طی سال های ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۷ (ت)۱۰۰۰

منبع: گمرک جمهوری اسلامی ایران و US ACP

تجارت جهانی پسته

در سال ۲۰۱۴ میلادی، ایران با صادر کردن بیش از ۱۹۱ هزار تن پسته بزرگترین صادر کننده این محصول در دنیا شناخته شد. ایالات متحده آمریکا نیز با صادر کردن حدود ۱۳۸ هزار تن پسته، به عنوان دومین صادر کننده پسته در جهان شناخته شد. سومین صادر کننده پسته در جهان ترکیه بود. ترکیه در سال ۲۰۱۴ توانست حدود ۳ هزار تن پسته را صادر نماید و به لحاظ صادرات پسته در مقام سوم جهان قرار گرفت. اما یکی از پرتری های ایران در صادرات پسته موقعیت جغرافیایی این کشور است. زیرا با امکان آسان حمل و نقل، ایران به راحتی می تواند بازار را در کشورهایمانند چین از آن خود کند.

مقاصد اصلی صادراتی پسته ایران

مجموع ۹۶

ردیف	مقاصد	سهم درصدی از کل صادرات
۱	شرق دور	۳۵
۲	اتحادیه اروپا	۱۵
۳	شبه قاره هند	۱۳
۴	خاورمیانه	۱۲
۵	بازارهای صادرات مجدد	۱۱
۶	مشترک المنافع	۱۱
۷	سایر	۳
	مجموع	۱۰۰

منبع: گمرک جمهوری اسلامی ایران

بررسی وضعیت فروش رقیب ایران

کل فروش پسته آمریکا در ماه مارس (۱۰ اسفند ۹۷ تا ۱۱ فروردین ۹۸)، ۳۹ هزار تن بوده که این میزان بیانگر افزایشی نسبت به سال گذشته است. فروش داخلی آمریکا در این ماه ۱۱ هزار تن بود؛ یعنی حدود هزار تن (معادل ۸,۶ درصد) بیشتر از سال گذشته و میزان صادرات ۲۸ هزار تن گزارش شد؛ یعنی حدود ۱۰ هزار تن (معادل ۵۸ درصد) نسبت به سال گذشته افزایش داشته است.

کل فروش جمعی محصول امسال آمریکا تا پایان هفتمین ماه تجاری، ۲۴۷ هزار تن گزارش شده که این میزان نشان دهنده افزایشی ۱۸ درصدی (معادل ۳۷ هزار تن) نسبت به سال قبل است. میزان فروش جمعی در داخل آمریکا ۷۳ هزار تن گزارش شده که حاکی از افزایشی ۶ درصدی (معادل ۴ هزار تن) نسبت به سال گذشته است. تا پایان ماه مارس حدود ۱۷۴ هزار تن پسته صادر شده که نشان دهنده افزایشی ۲۴ درصدی (معادل ۳۳ هزار تن) نسبت به صادرات سال گذشته است.

فروش پسته آمریکا از آغاز سپتامبر تا امروز (غیر از ماه دسامبر) همواره رکورد زده است. فروش در ماه مارس امسال خیلی بیشتر از ماه مشابه سال گذشته بود و این افزایش مدیون افزایشی ۵۸ درصدی در صادرات بود. جهت یادآوری باید گفت که کاهش شدید محصول ایران دلیل اصلی افزایش صادرات پسته آمریکا به بازارهای هدف بود، تا حدی که صادرات سهمی ۷۱ درصدی از مجموع فروش آمریکا داشت. اروپا و آسیا (چین) بزرگترین مقاصد صادراتی پسته آمریکا محسوب می شوند. فروش ماه مارس به مشتریان اروپایی ۸۰ درصد و به چینی ها ۹۴ درصد نسبت به ماه قبل افزایش داشت البته ناگفته نماند این افزایش چشمگیر فروش به بازارهای هدف براساس قیمت هایی است که اول فصل (یعنی کیلویی ۸,۱۴ تا ۸,۳۶ دلار) معامله می شده؛ معنی دیگر این حجم قابل توجه از فروش این است که علی رغم افزایش تدریجی قیمت ها (از ۹,۶۸ دلار به ۹,۹۰ و در حال حاضر به ۱۰,۱۲ دلار به ازای هر کیلو) فروشندگان به تعهدات اولیه خود در زمان عقد قرار داد پایبند بوده اند.

چالش های صنعت

در حالی که در میانه دهه ۸۰ خورشیدی، تولید پسته ایران بیش از ۲۵۰ هزار تن بوده، این میزان در ابتدای دهه ۹۰ خورشیدی، به ۱۵۰ هزار تن کاهش یافته است. خشکسالی های پی در پی (بزرگ ترین مشکل کنونی در تولید پسته) و عدم برنامه ریزی برای تأمین آب مورد نیاز باغ های پسته و نیز قوانین و مقررات دست و پاگیر صادراتی باعث شده که میزان صادرات پسته ایران، افت چشمگیری را در سال های اخیر تجربه کند و در همین زمان، با افزایش تولید پسته در ایالت کالیفرنیا آمریکا، این کشور در حال تبدیل شدن به اولین صادر کننده این محصول در سطح جهان شده است.

آمریکا پسته را به صورت مکانیزه تولید می کند و همین امر موجب شده که محصول این کشور در هر هکتار ۳ تن و سه برابر محصول تولیدی ایران در هر هکتار باشد. در این شرایط نیز در سال ۱۳۹۳ صادرات پسته ایران به کشورهای اروپایی از ۹۰ هزار تن در سال به ۱۰ هزار تن کاهش یافته بود. یکی دیگر از مشکلات صادر کنندگان استفاده بی رویه سم در باغ های پسته است که سهم اندک پسته ایران در بازارهای اروپایی را با خطر مواجه می کند. اتحادیه اروپا در این مورد قوانین سخت گیرانه ای دارد و اگر این بازار از دست برود، پسته آمریکا در زمان کوتاهی بازار ایران در اروپا را تصاحب می کند.

فرآورده‌های پادشاه آجیل

پسته یکی از اقلام مهم صادراتی کشور بوده و در شرایط کنونی ایران بعد از آمریکا رتبه دوم تولید پسته در جهان را به خود اختصاص داده؛ این در حالی است که طی سال‌های گذشته رتبه نخست از آن ایران بود. بررسی‌ها نشان می‌دهد که علت این امر علاوه بر افزایش سطح زیر کشت و تولید در آمریکا در این بوده که دیگر کشورهای عرضه‌کننده در بازار جهانی پسته همچون آمریکا، علاوه بر افزایش سهم خود از عرصه جهانی، رعایت استانداردهای کیفی، تبلیغات و بازاریابی، در زمینه تولید فرآورده‌های جدید و با ارزش افزوده بالا از پسته نیز فعالیت می‌کنند.

صادرات و چه برای بازارهای داخلی استفاده فراوان دارند. البته با توجه به اینکه تعداد و قدرت تولیدکنندگان این فرآورده‌ها در مقایسه با خود انواع پسته ایران بسیار کمتر است، باید توجه داشت که برای صادرات این فرآورده‌ها نیاز به خرید مستقیم فرآورده‌های پسته از تولیدکننده عمده و دست اول می‌باشد؛ چراکه ارائه قیمت‌های رقابتی در بازار صادرات بسیار

متنوعی از این مغز بر خاصیت تولید شده است. در میان فرآورده‌های تولید شده از پسته در ایران، می‌توان به محصولات مختلفی از جمله مغز پسته معمولی، مغز پسته سبز، خلال پسته، پودر پسته، پوست پسته و پسته‌های طعم دار اشاره کرد که در حجم عمده تولید می‌شوند. تمامی این موارد در زمره تولیدات ایران هستند که چه برای

پسته، محصولی است که با دارا بودن عنوان سلطان خشکبار یا طلای سبز، یک منبع غذایی بسیار با ارزش به شمار می‌رود و این ظرفیت را دارد که به عنوان گیاه دارویی هم مطرح شود. با توجه به سرشار بودن پسته از پروتئین، چربی، کلسیم، فسفر، آهن، پتاسیم، روی، منگنز، ویتامین A، E، K، B6، نیاسین، فولات و ... لازم است بر روی بالابودن مواد مؤثر و خواص دارویی آن تأکید هر چه بیشتر شود. همچنین پسته در پایین آوردن کلسترول بد خون مؤثر است و طی سال‌های اخیر فرآورده‌های

درصد دیواره سلولی، ۲۵،۱ درصد دیواره سلولی بدون همی سلولز، ۹،۲ درصد قند محلول و ۴،۵ درصد تانن در ماده خشک است که می‌تواند به عنوان خوراک در تغذیه دام مورد استفاده قرار گیرد.

پسته در واقع گران‌ترین آجیل و البته با ارزش غذایی فراوان است. ارزش غذایی پسته به نسبت سایر آجیل‌ها و نیز مواد پروتئینی همانند گوشت، شیر، تخم مرغ، و نیز حیوانات در خور اهمیت و توجه است.

به دلیل شرایط مناسب اقلیمی کشورمان، پسته ایران از لحاظ کیفیت از مرغوبیت بالایی برخوردار بوده، دارای بهترین عطر و طعم می‌باشد که در بین رقبای خارجی کم نظیر است. این محصول بعد از فرش مهم‌ترین صادرات غیر نفتی کشور و در دانه صادرات غیر نفتی در بخش کشاورزی را تشکیل می‌دهد. از این رو، افزایش کیفیت بهداشتی این محصول و کاهش میزان آفلاتوکسین و کیفیت ظاهری پسته و بسته بندی مناسب در کنار توجه بیشتر به فرآوری آن، نقش مهمی در بالا بردن میزان صادرات پسته کشور ایفا خواهد نمود. زیرا ایران با تولید حدود ۲۵۰ هزار تا ۳۰۰ هزار تن پسته از جایگاه دوم تولید جهانی برخوردار است؛ اما رشد روزافزون صادرات پسته آمریکا و نیز ترندهای اقتصادی - سیاسی این کشور در راستای محدود کردن دسترسی ایران به بازارهای جهانی ضرورت نگاهی نوین به این محصول و فرآورده‌های آن را اجتناب ناپذیر می‌سازد. زیرا به نظر می‌رسد با رشد فزاینده کشورهای واردکننده پسته از آمریکا، ناگزیر به یافتن راهکارهای جدید در ارائه این محصول در سطح جهانی باشیم.

قرار گیرند.

از دیگر فرآورده‌های تولید شده از طلای سبز می‌توان به تهیه مارمالاد پسته از پوست سبز پسته اشاره کرد. تولید این فرآورده با جمع آوری و استفاده از پوست سبز پسته در تولید مارمالاد باعث کاهش آلودگی محیط زیست می‌شود. تولید شکلات از پسته نیز که یک شیرینی متفاوت و خوشمزه است، در مجامع بین‌المللی طرفداران بسیاری دارد.

محصول پسته، ماده‌ای انرژی زا بوده و به راحتی کالری مورد نیاز بدن را تأمین می‌کند. ماده غذایی دیگری که ترکیب مشابهی با حلوی پسته دارد، حلوی ارده است که از دانه کنجد تهیه می‌گردد و تولید آن در ایران و سایر کشورها مثل ترکیه، یونان، یوگسلاوی و برخی کشورهای عربی صورت می‌گیرد.

دیگر فرآورده‌های این مغز کوچک، روغن پسته است که از طریق فشار مکانیکی از مغز این محصول تولید می‌شود.

فرآورده فرعی پسته پس از برداشت دستی پسته در شهر یور و مهر ماه و انتقال محصول به کارخانه‌های پوست گیری پسته تولید می‌شود. این فرآورده فرعی شامل پوسته نرم خارجی پسته، ساقه خوشه، برگ و مقادیر اندکی مغز و پوسته چوبی است. طبق آخرین گزارش موجود، این فرآورده حاوی ۱۱،۸ درصد پروتئین خام، ۴،۸ درصد عصاره اتری، ۹،۴ درصد خاکستر، ۲۴،۲

حائز اهمیت است.

در زمینه صادرات انواع پسته نیز بیشترین صادرات ایران به صورت فله انجام می‌شود و این مطلب بر این موضوع تأکید دارد که افزایش ماندگاری، کاهش هزینه‌ها و حفظ استانداردهای بار متناسب با گمرک کشور، باید هدف اصلی در حوزه صادرات باشد.

نوشیدنی شیر پسته، کره، مارمالاد، حلوا، کرم صبحانه و شکلات پسته محصولاتی جدید هستند که مصرف پسته را در قالب و شکلی خاص، جذاب و جدید مطرح می‌کند و خواص پسته را دارا هستند.

شیر پسته نوشیدنی رقیق و با رنگ سفید کمی مایل به سبز روشن است، ویژگی مهم شیرهای تهیه شده از دانه‌های گیاهی نظیر شیر پسته در مقایسه با شیر گاو، نداشتن لاکتوز برای مصرف کنندگانی که دارای مشکل تحمل نکردن لاکتوز مفید است.

از هر یک کیلو گرم مغز پسته می‌توان ۷ لیتر شیر پسته مقوی تولید کرد که برای تهیه این مایع لذیذ ابتدا مغز پسته را با آب خیس می‌کنند، آب آن را گرفته و در نهایت با مخلوط اسانس‌های مختلف طعم دار می‌شود.

همچنین کره و حلوی پسته محصولی خمیری شکل، تهیه شده از مغز کامل پسته هستند و کرم صبحانه نیز یک محصول مقوی بر پایه مواد گیاهی بدون کلسترول است که می‌توانند به جای صبحانه یا عصرانه مورد استفاده

روش محاسبه اونس

۲۲-۲۰ بر خوردار است.

روش اول شکل ظاهری، نمایی از کیفیت

همان طور که گفته شد، در تعیین اونس شکل مغز نیز اهمیت دارد و نشان دهنده کیفیت آن است. برای تعیین اونس از طریق شکل و فرم می توانیم از روش دیگری بهره ببریم و آن این است که ۱۰۰ گرم پسته را مغز می کنیم و مغز را وزن می کنیم. عدد نشان دهنده میزان اونس است. اگر بتوان از ۱۰۰ گرم، ۵۰ گرم مغز استخراج کرد می توان کیفیت آن را تأیید کرد. به علاوه بهتر است بدانید این نوع خشکبار در کرمان بهترین نوع کیفیت را دارد. در واقع پسته کرمان بهترین نوع پسته در جهان است که شکل ظاهری زیبایی دارد که همگان را مجذوب خود می کند.

روش دوم تعیین اونس، کاری تخصصی

محاسبه اونس کاری تخصصی است. بیشتر مردم تنها نامی از آن را می شناسند و یا اصلاً با اونس این نوع خشکبار آشنایی ندارند. برای خریداران خرد در یافت اونس مهم نیست؛ به عنوان نمونه اگر شما قصد دارید نهایتاً ۱۰۰ گرم از این نوع خشکبار را بخرید به دست آوردن اونس و دریافت آن از فروشنده مطرح نیست. با این حال، بی بردن به اونس و دریافت آن از فروشنده برای خریداران عمده حائز اهمیت است.

هستیم از جمله نوع کله قوچی، اکبری، احمد آقایی و فندقی. هر کدام از این نامها نشان دهنده ویژگی هایی خاص است. در حالت کلی تر واژه اونس در این فرآیند به معنای درشتی و بزرگی نیز اطلاق می شود.

در این حالت اگر شما بخواهید اونس نوع خندان را محاسبه کنید باید از ترازویی به نام ترازوی اونس گیر استفاده شود. به این صورت که در یک کفه ترازو وزنه ای ۱۴۲ گرم قرار می دهید و در کفه دیگر ترازو پسته خندان را ریخته تا ترازو به حالت تعادل در آید. سپس پسته ها را به دسته های پنج تایی تقسیم می کنید که به هر دسته یک اونس می گویند. در واقع اگر این ۱۴۲ گرم به ۲۶ دسته پنج تایی تبدیل شود می توان گفت که این نوع پسته ۲۶ اونس است. اگر بخواهید اونس نوع دهان پسته را نیز مشخص کنید مانند روش بالا از همان ترازو و همان وزنه استفاده کرده و طبق روش بالا پیش می روید.

اونس انواع پسته به شرح زیر می باشد:

پسته احمد آقایی معمولاً از اونس ۲۴-۲۲ شروع می شود که معمولاً کمیاب است. پسته اکبری از اونس ۲۲-۲۰ شروع می شود که اونس های پایین تر آن دست چین است و قیمت بالاتری دارد.

پسته فندقی چون ریز تر می باشد، اونس آن ۳۰-۲۸ است. پسته کله قوچی نیز از اونس

یکی از موارد مهم در صنعت خشکبار کشورمان، محاسبه اونس پسته است. بسیاری از مصرف کنندگان با اونس پسته آشنایی ندارند و واژه اونس را بیشتر در صنعت طلا شنیده اند؛ اما، جالب است که بدانید پسته نیز مانند طلا دارای اونس خاص خود است. اونس پسته معیاری است عددی، که به وسیله آن میزان درشتی یا ریز بودن پسته را بیان می کند. معادل این واژه کلمه سایز است که در معاملات بین المللی هم با عنوان سایز پسته مطرح می شود. هر چه عدد اونس عددی کوچکتر باشد پانگه درشت تر بودن آن پسته است و معمولاً در اکثر مواقع از دو عدد برای بیان اونس پسته استفاده می کنند. برای مثال می گویند پسته اکبری اونس ۲۴-۲۲ و یا پسته احمد آقایی اونس ۳۰-۲۸ و به همین شکل برای انواع پسته ها اونس به این صورت مطرح می شود. دلیل این امر این است که تمام پسته های یک عدل یا گونی هم اندازه نیستند و در واقع عدد اونس به صورت میانگین گفته می شود.

روش سوم عوامل مهم در تعیین اونس

در محاسبه اونس؛ چند عامل مهم و قابل توجه است. به عنوان نمونه؛ نوع و مشاهده پسته در تعیین اونس آن تأثیر زیادی دارد.

روش چهارم طریقه محاسبه

مادر کشورمان دارای انواع گوناگونی از پسته

محمدحسن شمس فرد:

پسته بورسی می تواند مانند زعفران موفق باشد

سعيدة جلاذتی

۶۰ مشتری بزرگ برای پسته ایران، رقم شوخی برداری در بازار پسته نیست که به سادگی بتوان با آن رقابت کرد اما بازار پسته هم مانند سایر محصولات، طی دو سال اخیر در مواجهه با تورم، نوسان بازار و تحریم‌ها، با حاشیه‌ها و شایعاتی همراه شد. یکی از پررنگ‌ترین شایعات، ناشی از توسعه و تجارت بازار پسته افغانستان بود که به دنبال آن، موج غلبه بازار پسته افغانستان بر ایران و خرید و فروش پسته ایرانی به نام افغان‌ها، به راه افتاد. این در حالی است که رئیس اتحادیه خشکبار، آب پاکی را بر روی تمام حرف و حدیث‌ها ریخت. شمس فرد معتقد است وضعیت کیفیت پسته ایرانی و فروشندگان و فعالان این حوزه به گونه‌ای است که مجال رقابت برای کشورهای نظیر ترکیه و افغانستان را باقی نمی‌گذارد.

محمدحسن شمس فرد در گفت و گو با «پیام اقتصادی بورس کالا» به سابقه فعالیت جمهوری اسلامی ایران در بازار پسته اشاره و اظهار کرد: در حال حاضر فعالیت رسمی حدود ۲۷۰ نفر در صادرات خشکبار و تمدید کارت آنها برای هر سال و صادرات حدود ۴۴ هزار و ۳۷۰ تن پسته و مغز پسته در سال ۹۷، می‌تواند بخشی از سابقه فعالیت ایران در بازار این محصول را به نمایش بگذارد.

وی ادامه داد: این آمار در شرایطی محقق شد که کشورمان علاوه بر نوسان ارزی و تحریم‌های متعدد، با شرایط نامناسب جوی هم مواجه شد اما لازم به ذکر است که با بارش فراوانی که ابتدای امسال شاهد بودیم، معضل خشکسالی حل شد و خوشبختانه طبق پیش‌بینی‌ها، پسته می‌تواند در سال جاری از وضعیت خوبی برخوردار باشد و با افزایش تولیدات، شاهد ثبات قیمت آن باشیم. به گفته رئیس اتحادیه صادرکنندگان خشکبار ایران، تا سال گذشته، موضوع نگران‌کننده کاهش تولید به واسطه تغییرات جوی و همچنین کمبود آب شیرین بود.

صادرات پسته ایرانی به نام افغان‌ها منطقی نیست

شمس فرد در واکنش به خرید پسته ایرانی توسط بازارگان افغانستانی و فروش آن به نام افغان‌ها

گفت: افغانستان هرگز نمی‌تواند انحصار پسته ایران را به نام خود زده و بر اساس آن، صادرات انجام دهد زیرا از نظر کیفی، دارای پسته‌ای بسیار ریز بوده و به ناچار، مغز آن را صادر می‌کند؛ لذا رسماً پسته مرغوبی ندارد.

وی در پاسخ به سوالی در خصوص وضعیت دفتر کرمان و انجام صادرات توسط افغان‌ها در آن دفتر، خاطر نشان کرد: حتی اگر افغانستان دفتری در کرمان راه‌اندازی کرده باشد، برای طی کردن پروسه صادرات، باید هزینه گزافی بپردازد؛ به این معنا که باید علاوه بر تأمین هزینه دفاتر مستقر در ایران، پسته مرغوب را خریداری کند و هزینه مازادی هم برای صادرات آن به افغانستان و سپس با گواهی ثبت شده به نام کشورشان، به سایر کشورها بپردازد و این از نظر اقتصادی، منطقی به نظر نمی‌رسد.

رئیس اتحادیه صادرکنندگان خشکبار ایران همچنین به گمانه‌زنی‌هایی که پسته در آینده نزدیک از انحصار ایران خارج شدن محصولی از انحصار ایران به زعفران اشاره می‌کنند به شکلی با قاطعیت پیاز زعفران، این محصول در کشور دیگری تولید می‌شود این امر به تهدیدی برای رشد تولید زعفران در کشورهای دیگر از جمله افغانستان مبدل شود اما این مساله درباره پسته اتفاق نیفتاده است که سبب ایجاد نگرانی برای بازار پسته ایران، شود؛ ضمن اینکه دولت برای زعفران هم باید صدور پیاز زعفران را ممنوع می‌کرد. اما به هر ترتیب این امر برای پسته، شدنی نیست.

ترکیه و افغانستان تهدیدی برای ایران نیستند

طبق اظهارات شمس فرد، هم محصول پسته افغانستان و هم محصول پسته ترکیه که بیشتر از پسته افغانستان است، به هیچ وجه نمی‌تواند تهدیدی برای بازار پسته ایران به شمار رود و نوع جنس آنها تفاوت دارد.

وی اذعان کرد: شاید در مدت اخیر به دلیل نوسان بازار و خشکسالی، با کمبود پسته و افزایش قیمت مواجه بودیم زیرا این طبیعت بازار است و در صورت بالا بودن تقاضا، قیمت افزایش می‌یابد اما در حال حاضر قیمت‌ها از ۳۰۰ هزار تومان به حدود ۹۰ هزار تومان کاهش

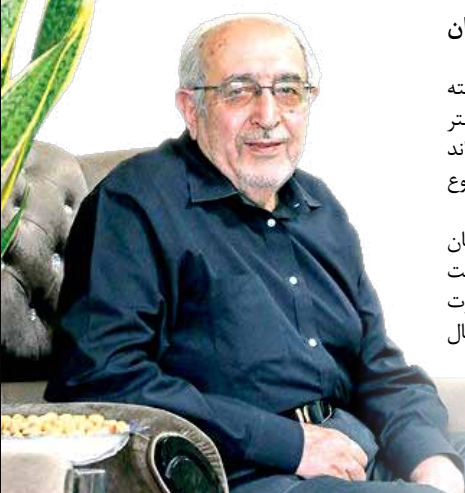
یافته است.

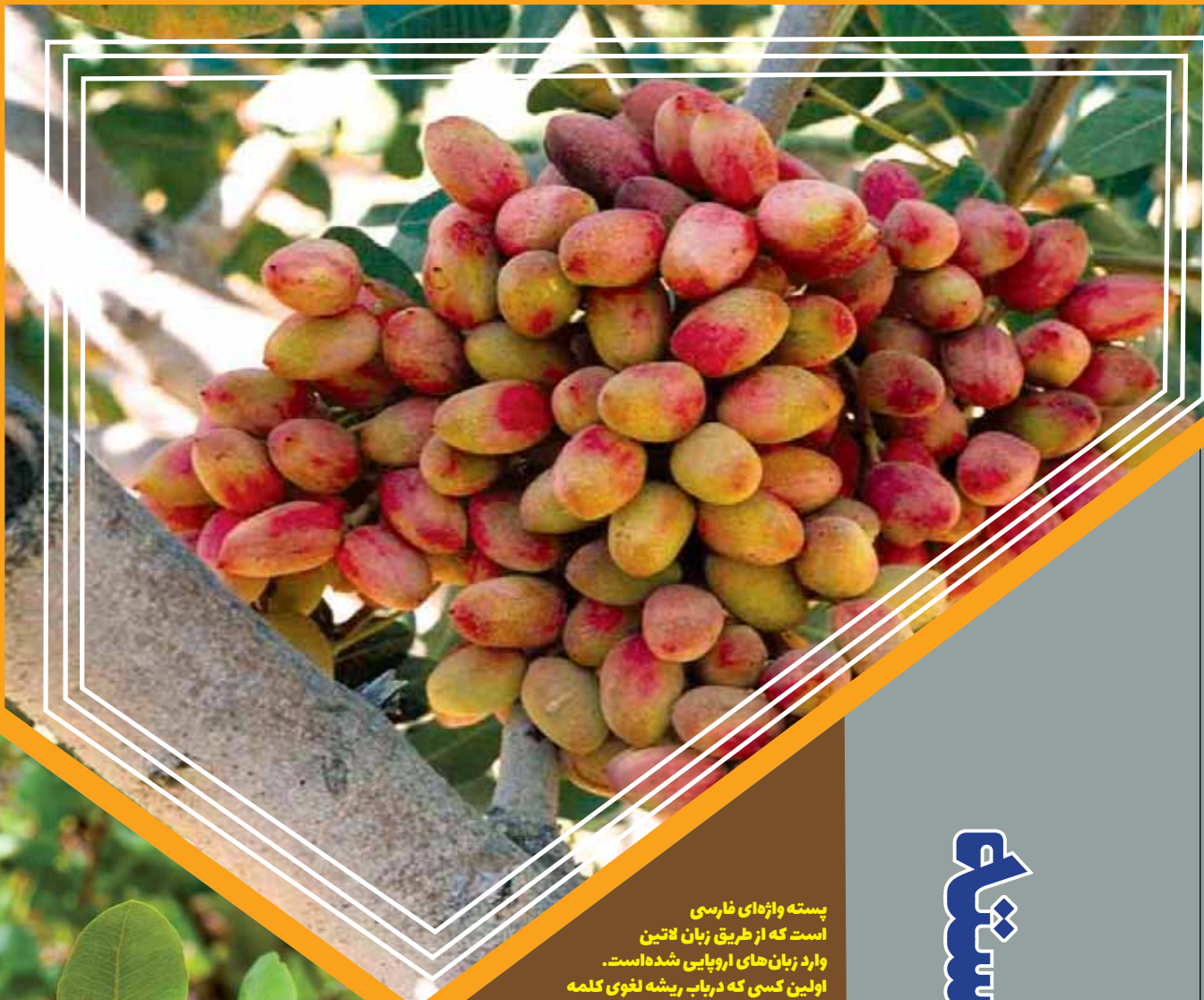
شمس فرد ادامه داد: طبیعتاً زمانی که محصول کم و تقاضا بالا باشد، پای دلال و واسطه افزایش می‌یابد اما امسال به دلیل افزایش محصول پسته، بازار رونق چند سال قبل را داشته و در نتیجه پای دلال و واسطه کم می‌شود.

رئیس اتحادیه صادرکنندگان خشکبار ایران همچنین به رقابت با محصولات سایر نقاط دنیا اشاره و اظهار کرد: به دلیل اینکه آمریکا امسال از محصول خوبی برخوردار است، ناچار هستیم تا طوری محصول را به فروش برسانیم که توان امکان رقابت با آن به وجود آید و بر این اساس، اگر قیمت سال گذشته را اعلام کنیم، محصول آمریکا کامل به فروش می‌رسد و محصول ما می‌ماند!

عرضه پسته در بورس

وی در خصوص عرضه پسته در بورس نیز عنوان کرد: پسته از آن دسته محصولاتی است که خریدار آن، باید از کیفیت آن اطمینان پیدا کرده و سپس خریداری کند. لذا بورس می‌تواند در صورت فراهم کردن شرایطی برای بررسی فیزیکی محصول و الزام رعایت استانداردها، این محصول را عرضه کند. به گفته شمس فرد، نمونه اجرا شده از عرضه محصول در بورس را برای زعفران شاهد بودیم و می‌توان آن را مثبت ارزیابی کرد به شکلی این اتفاق بر رونق تجارت پسته بیافزاید.

دخت‌ناره پسته

پسته واژه‌ای فارسی است که از طریق زبان لاتین وارد زبان‌های اروپایی شده‌است. اولین کسی که در باب ریشه لغوی کلمه پسته و اصالت پارسی آن اظهار نظر کرده، اهل هرات در خراسان است. او ابومنصور ازهری هروی دانشمند ایرانی و امام لغت عرب در قرن سوم و چهارم هجری قمری است. ازهری به اصل پارسی کلمه پسته و تعریب لفظ فستق تاکید کرده است. ابوریحان بیرونی در قرن پنجم ضمن نقل نظریه ازهری در این باب، در واقع خود نیز این نظر را تأیید کرده و نوشته است: ازهری می‌گوید، فستق معرب است از لغت پارسی. بر این اساس وقتی ازهری که به قول مرحوم دهخدا جامع شناخت لغت عرب و مطلع بر اسرار و دقائق آن است، بر اصالت پارسی بودن کلمه پسته تاکید کرده است، نمی‌توان نظر دانشمندان غربی و همچنین دانشمندان و محققان معاصر ایرانی را که نظریه‌ای در باب غیر ایرانی بودن کلمه پسته یا غیر بومی بودن این درخت داده‌اند، قبول کرد.

ایرانی (پیسته، پیستک و پستک) است؛ بنابراین گمان قوی دارد که واژه ایرانی «پیسته» ریشه صوتی داشته است؛ به این ترتیب که در زمان‌های دور، مردمان خراسان قدیم با شنیدن صدای شکسته شدن پیسته خندان به محصول جنگل‌های این نواحی یک «نام آوا» یا کلمه صوتی *onomatopoeia* اطلاق کرده‌اند.

امروز واژه پیسته در لهجه‌های کنونی با تلفظ کم و بیش نزدیک و گاه متفاوتی رایج است که در برخی از گویش‌ها اشاره شد، مثلاً در یزد، زردشتیان در وجه «پیسته / *pestah*»، کلیمیان «پسو / *pesso*» و «فسوک / *fessok*» و عامه مردم یزد به صورت معمول «پیسته» تلفظ می‌کنند؛ این کلمه در گویش تاتی (نواحی قزوین) در سگز آباد به صورت «پیسته / *pestia*» و در ابراهیم آباد «پیسته / *peste*» گفته می‌شود؛ در گویش افتری (افترا از توابع فیروزکوه) به صورت «پیسته / *peste*» و «پسه / *pesse*»، در دلیمان در وجه «پسدون / *pesdonac*» و در لهجه‌های خوانساری، بروجردی و شوشتری «پسه / *pessa*» مصطلح است و در گویش آذربایجانی در وجه «پوسته / *pusta*» تلفظ می‌کنند.

رفته است».

نظریه بار تولوفر و نیز خانلری به صواب نزدیک تر است، بی تردید کلمه پیسته یک واژه ایرانی بسیار کهن است که منشأ اصل آن را باید در سرزمین مبدأ پیسته یعنی گهواره نخستین درختان پیسته خودروی جست‌وجو کرد.

مطابق بررسی‌های تاریخی و واژگانی و براساس منابع کهن و مستندات موجود به عمل آمد، درختان پیسته خودرو در عرصه بسیار پهناوری در محدوده خراسان قدیم و ماوراءالنهر به مفهوم جغرافیایی پس وسیع این سرزمین‌ها به صورت جنگل‌های انبوه و توده‌های درختی پراکنده وجود داشته که بقایای آن‌ها در شمال شرقی ایران، بخش‌هایی از شمال افغانستان، جنوب ترکمنستان، ازبکستان، تاجیکستان تا سرحد قرقیزستان و ناحیه کاشغر در چین برجاست.

برخی تحقیقات انجام شده حکایت از آن دارد که صوت ضبط شده ناشی از شکستن دانه پیسته ریز (محصول درختان پیسته خودروی جنگل‌های نواحی سرخس، زورآباد جام و بادغیس)

تداعی کننده تلفظ

نام پیسته در

گویش‌های

امروزه در میان اقوام و ملل مختلف نام پیسته با گویش‌هایی مطابق قواعد تلفظ زبانی هر یک از ملت‌ها مصطلح است و پیسته ایرانی نیز خواستاران فراوانی را به خود جلب کرده است.

در دو قرن اخیر بسیاری از دانشمندان غربی درباره منشأ درختان پیسته و نیز واژه پیسته اظهار نظرهای مختلفی ارائه کرده‌اند. بعضی از آنها ریشه و اصل این کلمه را برگرفته از واژه یونانی بیستاکیون (*Bistakion*) به معنی پیسته دانسته و برخی این کلمه را یونانی و برگرفته از پارسی باستان یا میانه (پهلوی) ذکر کرده‌اند. «بار تولد لومز»، ایران‌شناس آمریکایی در کتاب «سینو ایرانیکا»

(*Iranica Sino*) تحقیقات جامع و عالمانه‌ای در باب روابط فرهنگی مدنی ایران و چین دارد و واژه پیسته را ایرانی و ریشه آن را نواحی خراسان و سغد دانسته که به یونان و دیگر زبان‌های جهان رفته است.

دانشمندان ایرانی نیز به پیروی از غربیان، در باب واژه پیسته اظهار نظرهایی متفاوت دارند. مثلاً ملک‌الشعرا بهار واژگانی چون پیسته و نرگس را از لغات یونانی-رومی داخل شده در زبان فارسی برشمرده و محمد معین اصل و ریشه واژه پیسته و معرب آن «فستق» را از لغت آرامی

پستقا (*Pestaga*) و

یونانی پیستاکیون

(*Pistakion*) دانسته

که منشأ آن سوریه

است و به یونانی نقل

شد و از آن به دیگر

زبان‌های اروپایی داخل

شد. ابوالقاسم سلطانی

کلمه بسطاقیا به معنی پیسته

را در کتاب وسقوریدوس

مشتق از واژه پهلوی

«پیستک» *Bistak* یا سریانی

«بستقا» *Bestaga* متذکر شده

است.

ابراهیم پورداود نیز گفته است

کلمه پیسته دیرگاهی است که از

زبان ایرانی به زبان‌های اروپایی وارد

شد. وی معتقد بود که در سده ۱۲ میلادی

در هنگام جنگ‌های عیسویان و مسلمانان

صلیبیان در برگشت از سوریه شکر (سکر)،

کنجد (*samsam*) و پیسته و بسیاری از

رستنی‌های دیگر را با نام‌های شان به اروپا

بردند. مرحوم پرویز ناتل خانلری به پیروی

از بار تولد لوفر، می‌گوید: «درخت پیسته از

نباتات ناحیه سغد و شمال خراسان بوده و

کلمه پیسته از همین نواحی به دیگر نقاط

با برگزاری مراسمی رسمی؛

شاخص آجیل

بورسی شد

اتحادیه صادرکنندگان خشکبار ایران به طور رسمی معاملات آتی پسته را افتتاح کرد که در آماری جالب، معامله گران در نخستین روز راه اندازی این قراردادها، تعداد ۲۴۱۳ قرارداد معادل نزدیک به ۲۴۱ تن محصول پسته فنذقی ۳۰-۳۲ را منعقد کردند و ارزشی بیش از ۲۴۲ میلیارد ریال را به ثبت رساندند؛ معاملاتی که نشان از استقبال پر شور سرمایه گذاران بازار سرمایه و فعالان بازار پسته دارد.

مراسم «آیین آغاز معاملات قراردادهای آتی پسته در بورس کالای ایران» روز یکشنبه ۲۱ مهرماه ۹۸ با حضور شاپور محمدی رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار، علی اکبر مهر فرد معاون وزیر جهاد کشاورزی، محمدرضا پورابراهیمی عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی و جمعی از مدیران ارشد بازار سرمایه و فعالان بازار پسته کشور برگزار شد. در این مراسم محمد حسن شمس فرد رئیس

توسعه تجارت پسته با ابزارهای مالی

معاون بازرگانی وزیر جهاد کشاورزی در مراسم راه اندازی معاملات آتی پسته در بورس کالای ایران گفت: در حال حاضر تجارت خارجی پسته حدود ۱.۵ میلیارد دلار است که با توجه به فراهم بودن شرایط برای رشد تولید، این رقم طی چند سال آینده می تواند به ۴ تا ۵ میلیارد دلار برسد؛ در این شرایط اگر بتوانیم مشکلات بازار را شناسایی کرده و انگیزه ها را برای ورود فعالان بازار به بورس افزایش داده و از آنها حمایت کنیم، می توانیم تولید پسته را با شیب تند بالا برده و سهم خود در بازارهای جهانی را بالا ببریم.

علی اکبر مهر فرد گفت: سال گذشته به دلیل موج گرما در کشور صادرات پسته ما به حدود ۵۰ هزار تن رسید. اما ایران یکی از بزرگترین تولیدکننده های پسته در دنیاست و در کنار آن آمریکا هم به واسطه رشد تولید خود در دنیا نقش آفرین بوده و کشورهایی همچون ترکیه هم در این حوزه فعال هستند.

وی افزود: در کشور حدود ۱۳ استان به صورت تجاری پسته تولید می کنند و در سایر استان ها نیز تولید این محصول به راه افتاده است.

مهر فرد گفت: در صنعت پسته امکان توسعه سطح تولید فراهم است چرا که سالی ۱۴ هزار هکتار ظرفیت جدید ایجاد می شود و با ارتقای زیرساخت های نرم افزاری و سخت افزاری می توان جایگاه ایران در این تجارت را در بازارهای جهانی ارتقا داد. در این شرایط ابزارهای مالی بورس کالا به نوعی کمک کننده صادرکننده ها، فرآوری کننده و تولیدکننده ها خواهد بود که فرهنگ سازی در راستای معرفی مزایای ابزارهای مالی در میان فعالان بازار پسته ضرورت دارد.

معاون وزیر جهاد کشاورزی تاکید کرد: ما در کالاهای اساسی مثل گندم، ذرت و کنجاله سویا به دلیل کمبود آب در کشور نمی توانیم چندان در فضای تجاری توسعه داشته باشیم اما در حوزه پسته این ظرفیت به خوبی وجود دارد.

معاون وزیر جهاد کشاورزی در پایان سخنان خود گفت: بورس کالای ایران می تواند با استارت آپ ها وارد همکاری شود که این اتفاق در حوزه ارتقای کیفیت محصولات و استانداردهای اثرگذار خواهد بود.

است. رییس سازمان بورس و اوراق بهادار گفت: محصولات تولیدی کشور ما همچون پسته و زعفران چرا باید توسط کشورهای دیگر تعیین شود در حالی که سمت عرضه تنها وابسته به کشور ماست؛ در این زمینه قطعاً بورس کالای ایران کمک می کند تا دسترنج کشاورزان ایرانی به درستی قیمت گذاری و به مرجع قیمت دنیا تبدیل شویم. البته بورس های کالایی دنیا بیش از صد سال قدمت دارند اما امروز شاهد یک تحول و شروع خوب در این زمینه در کشورمان هستیم. محمدی اظهار داشت: امیدواریم معاملات پسته در بورس نقش تعیین کننده ای در بازارهای جهانی و قیمت گذاری جهانی ایفا کند و امیدواریم خرما و کشمش هم در آینده نزدیک در این بازار عرضه شود.

شاپور محمدی

معاملات آتی، بازی بردبرد

رییس سازمان بورس و اوراق بهادار نیز در این مراسم گفت: ممکن است صادرکننده ای به خریدار خارجی تعهد داده و به خرید محصول کشاورزی نیاز داشته، اما نقدینگی لازم را در اختیار نداشته باشد؛ همچنین ممکن است کشاورزی برای فروش کالای خود دچار مشکل باشد و حتی از قیمت های واقعی اطلاع نداشته باشد. در نتیجه بورس کالا و معاملات آتی یک وضعیت بردبرد برای کشاورز و هم برای صادرکننده و سرمایه گذار ایجاد می کند و همه می توانند از مزایای عرضه پسته در بورس استفاده کنند. شاپور محمدی اظهار داشت: امروز در حالی شاهد آغاز معاملات قراردادهای آتی پسته در بورس کالای ایران هستیم که قطعاً لازم است در معاملات پسته از نظرات فعالان و دست اندرکاران صنعت، چه برای تعیین زیرساخت های معاملاتی و چه برای تعیین دستورالعمل های معاملاتی و نحوه قیمت گذاری ها، استفاده کنیم. وی افزود: معاملات آتی یکی از ابزارهای مشتقه است که در دنیا برای پوشش ریسک به آن توجه شده است. وقتی یک نفر قرارداد آتی را خریداری کند، قیمت را برای خود بیمه کرده و نسبت به نوسانات آتی ریسک ها را پوشش می دهد؛ ضمن اینکه معاملات آتی در کشف واقعی قیمت نیز مؤثر است.

محمدی گفت: اگر بازار یک کالا از بازار نقدی خوبی برخوردار نباشد و با گردش نقدینگی آن بیش از حد باشد، یکی از راهکارها برای ساماندهی این بازار مشتقه سازی آن کالا

گذشته ۳۵ میلیارد تومان بود که در ۶ ماهه امسال به ۲۰ میلیارد تومان رسیده است. حجم قرارداد آتی زعفران نیز در سال گذشته ۱۵ هزار میلیارد تومان بود که این رقم از ابتدای سال تاکنون به ۶ هزار میلیارد تومان رسیده است. این اعداد نشان دهنده اتفاقات بی نظیری بوده که به کمک بورس کالای ایران رقم خورده است و در حوزه تصمیم سازی می تواند به حوزه اقتصادی کشور کمک کند.

محمد رضا پورابراهیمی

قراردادهای آتی در دنیا به بهبود فعالیتها در بخش های مختلف از جمله تولید کمک می کند که از این منظر در بخش تولید کشاورزان نیازمند بازنگری در روش ها هستیم که راه اندازی معاملات آتی و گواهی سپرده کالایی محصولات کشاورزی در بورس در بهبود فرآیندها اثرگذار خواهد بود. پورابراهیمی اظهار داشت: اگر ما بتوانیم قیمت گذاری واقعی را برای همه محصولات و در سراسر کشور شکل دهیم قطعاً تولیدکنندگان و ذی نفعان بازار حمایت خواهند شد. البته حمایت از تولید ابعاد مختلفی دارد از جمله تأمین مالی که باز هم این ابزارها می تواند در حوزه تضامین برای تولید به کار گرفته شود. عضو کمیسیون اقتصادی مجلس در پایان گفت: اتفاقات مثبتی که به واسطه ظرفیت بازار سرمایه و بورس کالای ایران در بازار زعفران رقم خورده شگفت انگیز است به طوری که حجم معاملات گواهی سپرده زعفران در سال

لزوم توسعه ابزارهای

مالی در حوزه کشاورزی

عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در مراسم راه اندازی معاملات قراردادهای آتی پسته در بورس کالای ایران اظهار داشت: ما طی سال ها در تولید و عرضه بسیاری از کالاها از جمله پسته در بازارهای جهانی جایگاه بالایی داشتیم اما فعالیت برخی دلان و رقابت های ناسالم به برند پسته ایرانی لطمه زده و آثار منفی آن را همچنان در حوزه صادرات شاهد هستیم. در این میان بورس کالا و ابزارهای معاملاتی آن، اساس استانداردهای و برندسازی پسته ایران در جهان را با ارتقای سطح کیفی محصول فراهم می کند. محمدرضا پورابراهیمی افزود: در حوزه محصولات کشاورزی معمولاً سندیها حضور دارند که یکی از این سندیها اتحادیه صادرکنندگان خشکبار ایران است که امروز اعضای این اتحادیه در این اتفاق مبارک حضور دارند. وی به لزوم توسعه ابزارهای مالی به خصوص در حوزه کشاورزی اشاره کرد و گفت: معاملات

اولین قرارداد آتی پسته دنیا

مدیرعامل بورس کالای ایران نیز در این مراسم ضمن قدردانی از حمایت‌های صورت گرفته از سوی سازمان بورس و اوراق بهادار، مجلس شورای اسلامی، وزارت جهاد کشاورزی و فعالان بازار پسته کشور در راستای ورود پسته به بورس کالای ایران، گفت: اوراق بهادار سازی و توسعه ابزارهای مشتقه، ایجاد و به کارگیری ابزارهای تأمین مالی و معاملاتی متنوع، گسترش اندازه و عمق بازار در کالاهای منتخب جهت مرجعیت کشف قیمت بازار و توسعه فعالیت جهت ارتقای تجارت کشور با بازارهای بین‌المللی از راهبردهای بورس کالا در حوزه کشاورزی است. حامد سلطانی نژاد با اشاره به ارزش ۱۲۵۰۰ میلیارد تومانی معاملات قرارداد‌های آتی محصولات کشاورزی از ابتدای سال تاکنون افزود: تلاش در جهت استفاده از ابزارهای نوین بازرگانی محصولات کشاورزی بر اساس الگوهای جهانی به منظور کشف قیمت عادلانه، تأمین مالی کشاورزان، ایجاد امکان برنامه ریزی برای تولید و پوشش ریسک ناشی از تغییرات قیمتی در دستور کار بورس کالای ایران است که راه اندازی قرارداد‌های آتی گام بلندی برای تحقق این اهداف به شمار می‌رود. وی مزیت‌های قرارداد آتی برای بخش کشاورزی را پوشش ریسک، کشف قیمت عادلانه، نقدشوندگی بالای معاملات، تضمین معاملات توسط اتاق پایابای، اهرم مالی و هزینه اندک معاملات دانست و گفت: بر همین اساس در سال ۹۷ معاملات آتی زعفران نگین و پوشال معمولی راه اندازی شد و در تیر ماه امسال نیز زیره سبز به این جرگه پیوست و امروز نیز معاملات آتی پسته راه اندازی شد. سلطانی نژاد با بیان اینکه محصول پسته به دلیل مزیت تولید، استاندارد پذیری، ارزش آوری، صادرات محور بودن، تقاضای مستمر و تولید انبوه برای این معاملات در نظر گرفته شده است به سابقه معاملات پسته در بورس کالای ایران اشاره کرد و گفت: معاملات گواهی سپرده کالایی پسته در سال ۹۶ به مقدار ۱۲۳ تن و در سال ۹۷ به مقدار ۵۷ تن انجام شد و در سال ۹۸ نیز معاملات گواهی سپرده پسته از روز ۹ مهر ماه آغاز شده و تاکنون حدود ۲۵ تن از این محصول معامله شده است. وی در ادامه به تجربه جهانی راه اندازی قرارداد‌های مشتقه بر روی محصولات کشاورزی اشاره کرد و با بیان اینکه قرارداد آتی زیره سبز در بورس هند راه اندازی شده است، اظهار کرد: در هیچ بورس کالایی در دنیا قرارداد آتی پسته وجود ندارد و امروز نخستین بازار آتی پسته دنیا در ایران راه اندازی شد که دلیل عدم وجود بازارهای آتی برای محصولاتی همچون پسته و زعفران در دنیا، مزیت تولید این دو محصول است که در اختیار کشور ماست؛ لذا با راه اندازی ابزارهای نوین معاملاتی، ایران می‌تواند به عنوان مرجعیت قیمتی این محصول در جهان مطرح شود. سلطانی نژاد به اقدامات صورت گرفته بورس کالا در سال ۹۸ بر روی محصول پسته اشاره کرد و گفت: پذیرش انبارهای شرکت طلای سبز زرنند در زرنند و شرکت سبزدانه کویر در سیرجان و ایجاد نماد معاملاتی این دو انبار، همچنین مذاکره با سایر انبارهای بخش خصوصی و تعاونی در شهرستان‌های کرمان، رفسنجان، سمنان و خراسان، انجام اقدامات لازم جهت راه اندازی قرارداد آتی پسته و برگزاری دوره‌های آموزشی در شهرستان‌های مربوطه و شرکت‌های کارگزاری از اقدامات بورس کالا در این راستا بوده

حامد سلطانی نژاد

است. مدیرعامل بورس کالای ایران در ادامه به مشخصات قرارداد آتی پسته اشاره کرد و گفت: نخستین قرارداد آتی پسته فندقی ۳۲-۳۰ برای تحویل آذر ماه ۱۳۹۸ راه اندازی می‌شود که اندازه هر قرارداد ۱۰۰ کیلوگرم است. حداکثر حجم هر سفارش نیز تا ۲۵ قرارداد و حد نوسان قیمت روزانه حداکثر مثبت و منفی ۵ درصد با توجه به قیمت تسویه روزانه روز قبل در نظر گرفته شده است. وی به نحوه تحویل قرارداد آتی پسته نیز اشاره کرد و گفت: مقدار تحویل، حداقل برابر با ۵۰۰ کیلوگرم معادل ۵ قرارداد آتی از طریق گواهی سپرده کالایی و پرداخت هزینه انبارداری ۵۰ ریال به ازای هر کیلوگرم در روز است. سلطانی نژاد در پایان سخنان خود اعلام کرد که بورس کالا نظرات همه فعالان بازار پسته را می‌شنود و آماده برگزاری نشست‌های تخصصی در این حوزه است.

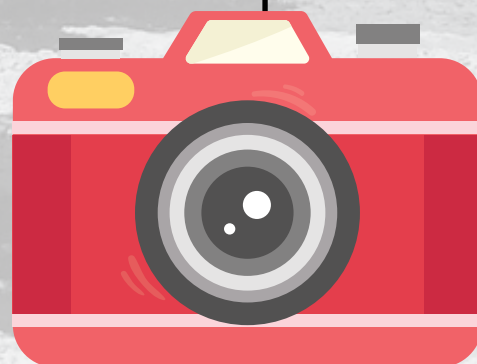
لحظه افتتاح معاملات آتی پسته از سوی محمد حسن شمس فرد رئیس اتحادیه صادرکنندگان خشکبار

آیین راه اندازی معاملات آتی پسته در بورس کالای ایران

عکس ها: بهر

محمدرضا فرشچیان مطرح کرد؛

پسته خندان بورسی به شرط نبودد خالت پیرونی

پسته به عنوان نمادی از کشورمان شناخته می شود و به عنوان یکی از محصولات صادراتی ایران همواره سهم قابل توجهی از صادرات غیر نفتی را به خود اختصاص داده است. این در حالی است که یکی از رقبای سنتی پسته ایران یعنی آمریکا با استفاده از فضای ایجاد شده در خلال سال های تحریم و خشکسالی توانسته سهم قابل توجهی از بازارهای بین المللی را به خود اختصاص دهد و حتی از تولید ایران نیز پیشی گرفته است. براساس آمارهای رسمی ایران سالانه ۱.۴ تا ۱.۷ میلیارد دلار در آمد از محل صادرات پسته دار اما خشکسالی های پی در پی و عدم برنامه ریزی برای تأمین آب مورد نیاز باغ های پسته در مقابل ظرفیت های اجرایی و حمایتی از پسته کاران آمریکایی باعث شد این کشور فاصله خود را با ایران کم کند و اکنون به عنوان رقیب سر سخت پسته کشورمان شناخته می شود.

بحث های فرآوری، بازار یابی، برندینگ و بسته بندی پسته از جمله مسائلی است که باید مورد توجه قرار گیرد زیرا هنوز هم پسته ایران به صورت فله در بسته بندی های ۵۰ کیلوگرمی صادر می شود و می توان با فرآوری و بسته بندی مناسب، بخشی از این اشتغال، ارزآوری و ارزش افزوده را به داخل کشور برگرداند. در این میان براساس آمارها بین ۸۰ تا ۸۵ درصد پسته کشور صادر می شود که این امر ضرورت بحث بازار یابی و برندینگ را بیش از پیش برجسته می سازد و با توجه به اینکه پسته ایران در بسته های ۵۰ کیلوگرمی صادر می شود بخشی از آن در خارج از مرزهای ایران و عموماً کشورهای حوزه خلیج فارس بسته بندی می شود و این امر باعث می شود ارزش افزوده این محصولات به خارج از مرزهای ایران منتقل شود. «پیام اقتصادی بورس کالا» در خصوص بررسی بازار پسته گفت و گویی با محمدرضا فرشچیان عضو هیئت ریسه اتحادیه صادر کننده خشکبار ایران و نایب رییس اتحادیه صادر کنندگان برتر ایران داشته است که در ادامه می خوانید.

پیما ناآیینیان

بازار به غیر از آمریکا آیا تولید پسته در افغانستان که شرایطی مشابه ایران دارد می تواند رقیبی برای ایران باشد؟

تولید پسته در افغانستان تنها به صورت پسته وحشی و جنگلی است و آن را هم به صورت مغز پسته ریز به بازار عرضه می کند. در بازه زمانی فعلی ما به بازار این کشور هم صادرات داریم. هنوز این کشور با اینکه شرایط و توان تولید پسته مرغوب را دارد وارد پروسه تولید کشاورزی و مکانیزه نشده و از این بابت تا سال ها تهدیدی برای بازار ایران محسوب نخواهد شد. در بازارهای بین المللی تنها رقیب جدی ایران پسته آمریکا است که معتقد هستیم در صورت مدیریت مناسب، محصول این کشور هم تهدید جدی برای ما نخواهد بود. البته این نکته را باید در نظر بگیریم که دنیا متوقف نمی شود تا ما در بازار حرف اول را بزیم به این ترتیب باید با تلاش و برنامه ریزی دقیق عنوان بهترین پسته دنیا را نگه داریم.

امروز برای خرید پسته از اعتبارات دولتی و بانکی استفاده نشده است و تنها سرمایه صادرکنندگان تأمین کننده بار مالی بازار پسته بوده است. یعنی کل ۱,۴ میلیارد دلار گردش مالی پسته در سال از سوی صادرکنندگان تأمین می شود و تا امروز از حمایت های دولتی بی بهره بود است. حتی جوایز صادراتی هم در این بازار تا امروز به صادرکنندگان اهدا نشده است.

بازار به تازگی اولین عرضه پسته در بورس کالا اتفاق افتاد این اتفاق را چگونه ارزیابی می کنید؟

استفاده از ابزارهای مالی مثل بورس کالا اگر با برنامه و مکانیسم های مشخص و به دور از اعمال سلیقه باشد راه گشا خواهد بود که بازار پسته هم از این قاعده مستثنی نیست. بورس ها در تمام دنیا وجود دارند و استفاده می شوند و ابزارهای بسیار قدرتمند در حمایت کشاورزان و تجار هستند اما در کشور ما بازار، قوانین مشخص و طولانی مدت را می طلبد. به عنوان مثال اگر یک سال تغییر نرخ ارز، عرضه و تقاضا را تحت تأثیر قرار می دهد، نباید برای تعادل بازار قوانین را عوض کرد کما اینکه شاهد بودیم در برخی از بازارها این اتفاق روی داده است. براین اساس اگر خرید فروش واقعی و استخراج قیمت واقعی در بورس انجام بگیرد و راهکار جلوگیری از حباب قیمتی در دسترس باشد حضور در بورس اتفاق میمون و فرخنده است و مورد حمایت بازار قرار می گیرد اما اگر برخی نهادها به بهانه های مختلف در امر طبیعی بازار دخالت کنند و بازار را از شفافیت دور کنند، فعالان بازار پسته نسبت به بورس بی اعتماد می شوند. این دست اتفاق ها را بعضاً در بازار نیز مشاهده کرده ایم به طوریکه حضور حباب قیمتی باعث ته نشین شدن پسته در

انبارها می شود و با آن قیمت، مزیت رقابتی در بازار جهانی را با پسته آمریکا از دست می دهیم و مشکلات بیشتری این صنعت را در بر می گیرد.

بازار تولید و مصرف پسته در بازارهای داخلی و خارجی به چه نحو است و خشکسالی های اخیر چه پیامدی برای بازار پسته داشته است؟

بیش از ۹۰ تا ۹۵ درصد محصول پسته ایران به بازارهای صادراتی عرضه می شود در بهترین حالت کمتر از ۲۰ هزار تن در کشور مصرف می شود که آن هم در ۲ سال گذشته موجود بود از این نظر آسیبی به بازار داخلی وارد نشد اما مسائل جوی باعث شد در بازارهای صادراتی آسیب های جدی به کشور در محصول پسته وارد شود به طوری که آمریکا به عنوان رقیب سنتی ایران از ما پیشی گرفت و درصدد تسخیر بازارهای سنتی ایران برآمد.

بازار امسال را چطور ارزیابی می کنید؟

بازار پسته امسال شرایط خوبی دارد. هم از نظر کمیت بعد از ۲ سال کم محصولی و ضرر متوالی میزان تولید به شرایط مطلوبی رسیده است و کیفیت محصول هم امسال به مراتب بهتر از سال های گذشته است از این رو می توان با فراهم کردن شرایط مناسب صادراتی سال خوبی را برای کشاورزان و تجار پسته پیش بینی کرد تا ضررهای سال های گذشته را جبران کنند. امسال باید شرایط برای کشاورزان به گونه ای باشد که هم ضرر سال های گذشته جبران شود هم منابع مالی کافی برای ترمیم اصلاح و توسعه باغات در اختیار داشته باشد. در این راستا دست اندرکاران باید به شرایط حاکم بر کشور احاطه داشته باشند و نکاتی مانند تورم نمایان و پنهان و افزایش هزینه های جاری مانند حمل نقل، بیمه و مزایای کارگران و... را هم در نظر بگیرند تا این مهم دست یافتنی شود.

بازار برای بهبود وضعیت بازار چه راهکاری را پیشنهاد می کنید؟

ما معتقد هستیم باید قیمت واقعی ارز در سیاست گذاری ها اعمال شود نه قیمت دستوری تا بتوانیم به شرایط ایده آل نزدیک شویم. این مشکل کلیدی تمام تولید در کشور است که آسیب پذیری بیشتر بخش کشاورزی مشکل را دو چندان می کند.

بازار مکانیسم قیمت گذاری پسته در کشور چگونه است؟

قیمت پسته در کشور بر مبنای عرضه و تقاضا تعیین می شود این سیستم تعریف شده سال های گذشته است و فکر می کنم این مکانیسم بیش از ۶۰ سال در ایران قدمت دارد و مورد استفاده قرار می گیرد. وقتی کشاورز محصول خود را عرضه می کند توسط تاجران خریداری می شود. همچنین ۹۸ درصد پسته در بازار ایران به صورت نقدی خریداری می شود و تا

نمایندگان مردم در استان کرمان؛

بورس کالا

برندپسته ایران را تقویت می کند

احمد اناری محمدی

**با ورود پسته در معاملات بورس
کالانه تنها به سمت قیمت گذاری و
فروش شفاف این محصول حرکت
خواهیم کرد بلکه می توان در
بازارهای جهانی به رقابت بیشتر با
محصولات سایر کشورها از جمله
آمریکا پرداخت**

پسته را انجام می دادیم، با عرضه پسته در بورس می توان دوباره به این جایگاه برگشت. مهم تر اینکه عرضه این محصول در بورس کالا راهکاری برای ایجاد بازارهای بین المللی جدید و شناساندن برند پسته ایرانی در سراسر دنیا است.

او اظهار داشت: باید به این نکته توجه داشت بورس می تواند در شفاف سازی قیمت ها کمک بسیاری به باغداران و کشاورزان کند چرا که با وجود اینکه بسیاری از کشاورزان و باغداران با بازار سرمایه آشنایی کامل ندارند، اما زمانی که اسم بورس به میان می آید، بانک ها حمایت بهتری از فعالان بازار دارند و کشاورزان از این نظر سود می کنند.

وی با تاکید بر اینکه باید ثمره کار کشاورزان به خودشان بازگردد که اگر غیر از این باشد به هدف خود نرسیده ایم، ادامه داد: اگر کشاورزان به بازار سرمایه اعتماد کنند، بخش قابل توجهی از مشکلاتی که در گذشته گریبانگیر آن ها بوده که از جمله آن می توان به حضور واسطه ها و دلالتان اشاره کرد، برطرف می شود.

انار کی محمدی افزود: به طور یقین عرضه هر نوع کالایی از جمله پسته در بورس کالا به قیمت گذاری شفاف، دقیق و منصفانه کمک می کند که از این رو مسوولان و نهاد های مرتبط باید از بورسی شدن این نوع محصولات حمایت کنند. نماینده مردم رفسنجان و انار در مجلس تاکید کرد: معاملات پسته در بورس کالا تحول بزرگی

معاملات گواهی سپرده و قراردادهای آتی پسته در شرایطی آغاز به کار کرد که نمایندگان مردم در پسته خیز ترین استان کشور بر لزوم ورود تجار بزرگ و قدیمی پسته به معاملات بورس در جهت تقویت برند پسته ایران و افزایش استانداردهای پذیرایی این محصول تاکید دارند.

احمد انار کی محمدی در همین زمینه به «پیام اقتصادی بورس کالا» گفت: عرضه پسته در بورس کالا راهکاری جدید برای شناساندن برند پسته ایرانی در سراسر دنیا و کشف بازارهای هدف جدید است که با توجه به مزایای این بورس به زودی شاهد حضور تجار عمده پسته در بازار سرمایه خواهیم بود.

نماینده مردم رفسنجان و انار در مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه عرضه پسته در بورس فرصت مناسبی است تا نفوذ خود در بازارهای جهانی را بیش از گذشته افزایش دهیم، گفت: با ورود پسته در معاملات بورس کالانه تنها به سمت قیمت گذاری و فروش شفاف این محصول حرکت خواهیم کرد بلکه می توان در بازارهای جهانی به رقابت بیشتر با محصولات سایر کشورها از جمله آمریکا پرداخت.

عضو هیات رئیسه کمیسیون اقتصادی مجلس ورود پسته به بورس کالا را گام نخست برای به دست آوردن جایگاه قبلی پسته در بازارهای جهانی دانست و افزود: با توجه به اینکه سال های زیادی قیمت گذاری جهانی

حسین امیری خامکنی

همواره بازار پسته در فصل برداشت دچار التهاب می‌شود و قیمت به شکل مصنوعی افت داشت اما بدون شک با آغاز معاملات پسته و حمایت مسوولان و فعالان این بخش دیگر شاهد مشکلات قدیمی بازار در فصل برداشت و بروز التهاب‌های کاذب نخواهیم بود

سپرده پسته است که شهرستان زرنده به عنوان نخستین شهرستان از این اتفاق استقبال کرده تا به زودی عمده دغدغه‌های باغداران این منطقه با افزایش معاملات مستقیم تولیدکننده و مصرف‌کننده کاهش می‌یابد.

نماینده مردم زرنده و کوهبنان در مجلس شورای اسلامی عنوان کرد: همواره بازار پسته در فصل برداشت دچار التهاب می‌شد و قیمت به شکل مصنوعی افت داشت اما بدون شک با آغاز معاملات پسته و حمایت مسوولان و فعالان این بخش دیگر شاهد مشکلات قدیمی بازار در فصل برداشت و بروز التهاب‌های کاذب نخواهیم بود.

رئیس مجمع نمایندگان استان کرمان اظهار داشت: بازار محصولات کشاورزی با مشکلات عدیده‌ای در حوزه قیمت‌گذاری، حضور واسطه‌ها و سود کم کشاورزان روبه‌رو است که اگر مزایای ورود محصولات کشاورزی در بورس کالا از جمله فروش مستقیم محصولات با قیمت واقعی از سوی کشاورزان، کنار رفتن واسطه‌ها، رشد کیفیت کالاها و دریافت سریع وجه معاملات به کشاورزان آموزش داده شود بدون شک شاهد توسعه بخش کشاورزی و

درفروش محصولات به وجود می‌آورد که ارتقای تجارت پسته به عنوان یک محصول صادراتی، می‌تواند نقش مهمی در ارزآوری داشته باشد.

وی آغاز معاملات گواهی سپرده پسته در بورس کالا اشاره کرد و گفت: صدور گواهی سپرده پسته در بورس کالا نیاز به استانداردسازی محصولات دارد که با مشخص شدن این موضوع از فردا شاهد آغاز این معاملات هستیم و رفته رفته بر حجم معاملات افزوده می‌شود.

عضو هیات رئیسه کمیسیون اقتصادی مجلس گفت: پیش‌بینی می‌شود در آینده نزدیک با فرهنگ‌سازی و آموزش‌های لازم عمده پسته تولیدی و تجار بزرگ کشور در بورس کالا معامله نشود چرا که یکی از ابزارهای مهم در جهت صادرات این محصول ارزآور، بورس کالا است.

فروش نقدی به جای معاملات چکی

حسین امیری خامکنی نیز درباره عرضه پسته در بورس به پیام اقتصادی بورس کالا گفت: اتفاق خوبی که به تازگی در بورس کالا رقم خورده است و اجرای مقدمات آن به دو سال گذشته برمی‌گردد، آغاز معاملات گواهی

به طور معمول سازوکار معاملاتی بورس در همه کشورها راهکاری منطقی برای کشف قیمت واقعی است و به تولیدکننده، تجار، صادرکننده و حتی واسطه‌ها و در مجموع همه ذی‌نفعان یک بازار کمک می‌کند تا از اطلاعات روز و واقعی بازار مطلع شوند و به این ترتیب، جلوی رانت اطلاعاتی و مشکلات بازارهای سنتی را می‌گیرد.

حسن پور بیگلری به عرضه پسته در بورس کالا اشاره کرد و افزود: مقدمات عرضه پسته در بورس کالا از دو سال پیش شروع شد و پس از موفقیت معاملات گواهی سپرده و آتی زعفران و زیره، عزم جدی برای ورود پسته به ابزارهای مالی بورس کالا شکل گرفت که چند روزی از معاملات گواهی سپرده می‌گذرد و فردا قرارداد آتی این محصول نیز راه‌اندازی می‌شود.

وی با تأکید بر اینکه عرضه پسته در بورس کالا به نفع کشاورزان و صادرکننده‌ها و حتی تجار است، اظهار داشت: با فعالیت گستره ۱۲ هزار کشاورز سیرجانی و بیش از ۵۰۰ شرکت تجاری در این شهرستان و ۴۰ شرکتی که در خارج از کشور به ثبت رسیده است به طور یقین عرضه پسته در بورس کالا از سوی باغداران، تولیدکنندگان و صادرکنندگان این شهرستان با استقبال بالایی روبه‌رو می‌شود.

رئیس فراکسیون اصناف مجلس به تجربه عرضه زعفران و زیره در بورس کالا اشاره کرد و اظهار داشت: پیش از ورود زعفران و زیره به بورس کالا برخی فعالان قدیمی این بازارها تمایل چندانی به حضور در بورس نداشتند اما پس از انجام معاملات و واقعی شدن قیمت‌ها و امکان کسب سود آنها در معاملات بورس، رفته رفته شاهد رشد ورود آنها به بورس هستیم.

عضو کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس گفت: با توجه به حجم تولید و ارزش بالای بازار پسته به ویژه در شهرستان سیرجان، پیش‌بینی می‌شود با ورود سرمایه‌گذاران و فعالان بازار پسته، معاملات آتی این محصول با رونق قابل توجهی روبه‌رو شود به گونه‌ای که شاهد ورود سرمایه‌گذاران پرشماری به این بازار خواهیم بود. نماینده مردم در مجلس دهم بر لزوم صادرات قدرتمند پسته ایرانی در بازار جهانی تأکید کرد و گفت: هزینه تولید بالا و عدم نرخ صادراتی مانعی برای صادرات بهینه پسته به بازار جهانی تلقی می‌شود، اما اکنون بورس کالا گام مثبتی برای ساماندهی بازار اقتصادی پسته برداشته است که امیدواریم به زودی شاهد تثبیت جایگاه پسته ایرانی در دنیا باشیم. به گفته نماینده مردم سیرجان و بردسیر در مجلس، در کنار ارزآوری بیشتر برای کشور و شفافیت قیمت‌ها می‌توان به ایجاد اشتغال و رونق کسب و کارهای مرتبط با محصول پسته در شهرستان سیرجان با ورود این محصول به بورس کالا اشاره کرد.

تولیدات خواهیم بود.

امیری خامکانی با اشاره به اینکه باغداران از معاملات پسته در بورس استقبال خواهند کرد، گفت: متأسفانه در بازار سنتی واسطه‌ها و دلالتان محصول باغداران پسته را به صورت ارائه چک با تاریخ‌های مدت‌دار خریداری می‌کنند که این امر در بسیاری از موارد باعث می‌شود تا کشاورز به پول خود نرسد این در حالی است که در معاملات گواهی سپرده کالایی فروش محصول بصورت مستقیم و نقدی انجام شده و باغدار به راحتی و در کمترین زمان پس از انجام معامله پول خود را دریافت می‌کند.

وی خاطر نشان ساخت: همچنین استفاده از قراردادهای آتی پسته نیز به باغداران در پیش‌بینی قیمت‌های ماه‌های پیش‌رو به ویژه فصل برداشت و پوشش ریسک‌های ناشی از نوسانات قیمتی کمک می‌کند. بطوری که با این سازوکار معاملاتی، خیال کشاورز از قیمت‌های آینده راحت است و می‌تواند محصول را به اصطلاح پیش‌فروش کند.

نماینده مردم زرنند و کوهپنجان در مجلس عرضه پسته را راهکاری مناسب برای شفاف‌سازی قیمت این محصول صادراتی و ارزآور دانست و تصریح کرد: با ورود این محصول جهانی به بورس کالا، مسیر جدیدی پیش‌روی تجار داخلی و خارجی قرار می‌گیرد به طوری که بورس کالا می‌تواند در پیچه‌ای جدید در تجارت پسته باشد و در امر قیمت‌گذاری کمک بیشتری به فروشندگان و خریداران داخلی و خارجی انجام دهد.

وی با بیان اینکه عرضه پسته در بورس باید زودتر از اینها انجام می‌شد، تصریح کرد: به هر حال در کنار افزایش بهره‌وری باید بازار شفاف فروش و بازاربایی پسته نیز داشته باشیم و باید از روش سنتی بیرون بیاییم و فروش و بازاربایی را نیز به صورت کارشناسی انجام بدهیم تا پسته‌هایی که در کشور تولید می‌شود به ویژه شهرستان زرنند مدیریت کنیم و به موقع و با قیمت مناسب به بازارهای جهانی عرضه کرد.

پسته بورسی به نفع کشاورزان

شهباز حسن پور بیگلری نماینده مردم سیرجان و بردسیر در مجلس شورای اسلامی نیز با اشاره به استقبال باغداران، تولیدکنندگان و صادرکنندگان شهرستان سیرجان از عرضه پسته در بورس کالا گفت: پیش‌بینی می‌شود به زودی با آشنایی فعالان بازار پسته با قواعد معاملات آتی، این معاملات که به نوعی خرید و فروش اوراق پسته برای تحویل آینده بوده و پوشش ریسک قیمتی از مزایای اصلی آن است با رونق قابل توجهی روبه‌رو شود.

وی با تأکید بر اینکه عرضه کالا در بورس بی‌شک در شفافیت قیمت مؤثر است، گفت:

شهباز حسن پور بیگلری

پیش از ورود زعفران و زیره به بورس کالا برخی فعالان قدیمی این بازارها تمایل چندانی به حضور در بورس نداشتند اما پس از انجام معاملات و واقعی شدن قیمت‌ها و امکان کسب سود آنها در معاملات بورس، رفته رفته شاهد ورود آنها به بورس هستیم

آگاه

مردی که پسته با او خرید

که همین اتفاق هم افتاد.

وی در ادامه کار با مسیحیان سوریه‌ای ارتباط برقرار کرد و توانست پسته را به آمریکا صادر کند که اولین پایه‌های صادرات پسته ایران بود. در سال ۱۳۳۸ خانواده‌های آگاه، مرشد، امین و بر خوردار و ... شرکت صادرات پسته ایران را تأسیس کردند و قصد داشتند از طریق این شرکت محصول خود را صادر کنند که شعبه‌ای در نیویورک به مدیریت علی اکبر امین (علی اکبر امین فرزند امین التجار) و شعبه‌ای در اروپا به مدیریت آقای ایرج آگاه و شعبه‌ای هم در تهران و یک شعبه هم در رفسنجان داشت که در ابتدا پسته تفت داده شده را با محموله‌های ۵ تنی به اروپا می‌فرستادند و پسته را در بسته بندی‌های ۳۰ و ۵۰ گرمی سلفان شده به صورت رایگان در اختیار مردم می‌گذاشتند تا مردم با پسته آشنا شوند.

مرحوم آگاه پس از به وجود آوردن بازار بین‌المللی پسته به این کار بسنده نکرد و نگرانی وی پس از برداشت پسته بود، او نگران بود که مردم با روش‌های ابتدایی پسته را فرآوری کنند. غلامرضا آگاه با وارد کردن دستگاه‌هایی از سوریه و آلمان و سیسیل ایتالیا و تشویق صنعتگران داخلی باعث شد اولین دستگاه پسته پوست‌کنی در داخل تولید شود، نگرانی دیگر که او را آزار می‌داد نگرانی از آفات نباتی و آفاتی که محصول پسته را تهدید می‌کرد بود که وی با مکاتباتی که با شرکت‌های آلمانی و فرانسوی انجام داد شروع به آوردن وسایل سم‌پاشی کوله‌ای و موتوری از آلمان کرد و با شرکت BASF و BAYER آلمان شروع به واردات کودهای شیمیایی و سموم مخصوص دفع آفات پسته کرد؛ ترویج کود شیمیایی را آگاه قبل از وزارت کشاورزی شروع کرد.

آخرین سمت غلامرضا آگاه ریاست هیئت مدیره شرکت صادرات پسته ایران بود که در سال ۱۳۶۰ شرکت آن را منحل کردند و شرکت‌های جدید راه‌انداختند تا به طور جداگانه پسته خود را صادر کنند.

شادروان آگاه طبع خوشی در شعر داشت و سروده‌هایی نیز از وی به جا مانده است. غلامرضا آگاه، مردی که صنعت پسته را دگرگون کرد در سال ۱۳۶۵ در تهران درگذشت و در بهشت زهراي تهران به خاک سپرده شد.

غلامرضا آگاه در سال ۱۳۸۰ در مشهد به دنیا آمد و یک سال بعد خانواده وی به یزد رفتند و وی تا ۱۶ سالگی در یزد بود و سپس به رفسنجان نزد دایی خود محمدعلی بخشعلی رفت و در کار تجارت چای و پارچه و ... با بمبئی هندوستان مشغول فعالیت شد.

این بازرگان و کارآفرین بزرگ از اولین کسانی بود که کشاورزان را تشویق به کاشت پسته می‌کرد خود نیز زمین‌های فراوانی را زیر کشت پسته برد و دارای خود را به بهترین شکل مورد استفاده قرار داد و کارگران زیادی هم جذب وی شدند به طوریکه فردوسی (شهری از توابع رفسنجان در منطقه نوق) محل کشت و کار او و صاحب بیشترین جمعیت منطقه شد.

او در طول حیات پر برکت خود همیشه علاوه بر اینکه در تولید پسته فعال بود و زمین‌های زیادی را زیر کشت پسته برد و باغات فراوانی در استان کرمان ایجاد نمود، پیوسته مشوق کسانی بود که علاقه به پسته کاری نشان می‌دادند و همه را از این بابت راهنمایی می‌کرد و جزوهای هم راجع به کاشت پسته تهیه نموده بود که به همه علاقمندان به این کار ارائه می‌کرد. حتی اگر لازم می‌شد به محل انتخابی اشخاص برای کشت پسته می‌رفت و بدون کوچک‌ترین چشم‌داشتی آن‌ها را از نظر مناسب بودن زمین و بذری و کاشت راهنمایی می‌کرد.

حاج غلامرضا آگاه در کاشت و برداشت پسته به جایی رسید که توانست پسته رفسنجان را به آمریکا بیان و اروپاییان بشناساند و از اولین افرادی بود که توانست پسته را صادر کند. توفیقات وی به قدری چشمگیر بود که وزیر دارایی وقت به رفسنجان آمد و مهمان آگاه شد و از نزدیک فعالیت‌های این مرد بزرگ را دید. او در سال ۱۳۱۴ به عنوان نماینده ایران به نمایشگاه بین‌المللی بروکسل فرستاده شد تا محصولات کشاورزی تولید جنوب ایران را معرفی کند. مرحوم آگاه نه تنها در این سفر به بروکسل رفت بلکه به کشورهای آلمان، انگلستان، فرانسه، بلژیک، ایتالیا، مصر، لبنان و سوریه نیز برای معرفی پسته سفر کرد و پسته را در این کشورها عرضه و معرفی کرد و مقداری پسته نیز برای هیتلر و چرچیل نیز فرستاد، ایشان معتقد به خلق بازار بین‌المللی پسته بودند

آگاه بزرگ

مجلسن جلال پور

آمریکا صادر شد.

مرحوم آگاه ۱۳ فرزند داشت که جمعلگی انسان‌هایی شریف و آگاه بوده و هستند. همه آنها دور از هیاهوی زمانه خدمات زیادی به جامعه داشته‌اند اما دو فرزندشان را بیشتر می‌شناسیم.

معروف‌ترین آن‌ها، مرحوم «منوچهر آگاه» از اقتصاددانان سرشناس ایران است که در سال ۱۳۳۸ به ایران بازگشت و ریاست اداره بررسی‌های اقتصادی بانک ملی و بانک مرکزی را بر عهده گرفت. او بعدها معاون وزیر اقتصاد شد.

استاد من آقای مهدی آگاه، یکی دیگر از فرزندان آن مرحوم است که در کرمان به نیکی و خیرخواهی شهره است و در مسائل مهم استان از جمله اقلیم و آب، مطالعات و تحقیقات گسترده‌ای داشته است.

یادداشت تهران اکونومیست

کشورها عموماً از اوایل دهه ۱۹۸۰ به این سو سیاست جایگزینی واردات را کنار گذاشتند و در مقابل، سیاست توسعه صادرات را در پیش گرفتند. اقتصاددانان معتقد بودند برای رونق بیشتر تولید باید مقیاس بازارها را از مرزها فراتر برد و صادرات را پیشران رشد اقتصادی کرد. این نوع نگاه به اقتصاد حتی در دهه ۱۹۷۰ هم رادیکال محسوب می‌شد اما مرحوم غلامرضا آگاه در اواسط دهه ۱۹۶۰ به ساختار سیاسی سه توصیه بسیار مهم می‌کند:

اول این که: صادرات پیش برنده تولید است و می‌تواند تولید را به تحرک وادارد. پس برای این که تولید افزایش یابد و مشکل اشتغال حل شود، باید صادرات را تقویت کرد.

دوم این که: برای توسعه صادرات باید از کشورهای همسایه شروع کرد. سوم این که: سفیران ایران در دیگر کشورها باید آگاه و مسلط به اقتصاد باشند و صرفاً با مأموریت بازار گشایی به کشورهای بزرگ اعزام شوند. وقتی از دیدار استاد بر می‌گشتیم به محمد حسین کریمی پور گفتیم: چه مرد بزرگی بوده غلامرضا آگاه و چه بینش عمیقی داشته که ۵۳ سال پیش، نظری داده که به مدت چهار دهه کلید توسعه خیلی از کشورها بوده است.

دست کم زمانی که غلامرضا آگاه این دیدگاه را در مجله تهران اکونومیست منتشر کرده، نه کره جنوبی، نه چین و نه ترکیه و نه خیلی از کشورهای شرق آسیا آوازه چنین نظریاتی را هم نشنیده بودند.

روز ملی صادرات بهانه‌ای شد برای این که همراه با دوست عزیزم محمد حسین کریمی پور به دیدن استادمان برویم. مهدی آگاه را می‌گویم که یکی از گنج‌های زندگی و زمانه من است. آقای آگاه حق بزرگی گردن همه مادران و مشخصاً از ایشان بسیار آموخته‌ام. همین‌طور مرحوم علی هنری که دوست و شریک آقای آگاه بودند و توفیق شاگردی ایشان را هم داشتم. طبق معمول از اقتصاد سخن گفتیم و حرف صادرات هم به میان آمد. صحبت فرصت سوزی‌های تاریخی شد که استاد، یادداشتی خواندنی از پدر مرحومشان - غلامرضا آگاه - نشانمان داد.

این یادداشت در بهمن ۱۳۴۵ در مجله «تهران اکونومیست» منتشر شده و آگاه بزرگ، ۵۳ سال پیش به گونه‌ای از مزیت صادرات سخن گفته که همین امروز هم با تغییر نام‌ها، قابلیت انتشار در رسانه‌های اقتصادی را دارد و در مانی است بر یکی از گرفتاری‌های مزمن اقتصاد ایران.

اجازه بدهید ابتدا کمی درباره مرحوم غلامرضا آگاه بگویم و بعد نظر مراد درباره یادداشت ایشان طرح کنم.

آگابزرگ

مرحوم غلامرضا آگاه اصالتی یزدی داشت که در مشهد به دنیا آمد و در کرمان سکنی گزید. او نسبت فامیلی با مرحوم حاج محمد تقی بر خوردار داشت. غلامرضا آگاه را از این جهت پدر پسته ایران می‌دانند که این محصول را صنعتی کرد. او با سرمایه‌گذاری اهالی متمول یزد، باغ‌های زیادی در فرسنجان به بار نشانید. جنگ جهانی دوم، فرصت مناسبی برای غلامرضا آگاه بود تا پسته ایران را به جهان عرضه کند.

او مغز پسته را به نام «جیره کماندو» همزمان به ارتش متفقین و آلمان معرفی کرد و به این ترتیب زمینه فروش محصول باغات پسته فرسنجان به کشورهای اروپایی و آمریکا فراهم شد.

او تنها به معرفی محصولات خود بسنده نکرد. هنگامی که «نیل آرمسترانگ» نخستین فضاانورد جهان که پاه ماه گذاشت، به ایران آمد، هدیه ویژه‌ای به او داد و آن چیزی نبود جز پسته ایرانی که از باغات فرسنجان به عمل آمده بود. فضاانورد آمریکایی نیز در مدح پسته ایرانی، یادداشت تاریخی نوشت و آن را به غلامرضا آگاه تقدیم کرد. بعدها به همت او بود که پسته ایران به بازار نیویورک و به دنبال آن اکثر نقاط کشور ایالات متحده

مروری کوتاه بر زندگی اسدالله عسگر اولادی؛

دستمزد ۲ ریالی مشهورترین تاجران ایران

پذیرفته شد؛ اما عصرهایی که فرصت داشت به دانشکده اقتصاد هم می‌رفت؛ چون ساختمان‌های دانشکده مقابل هم بود. گاهی سر کلاس‌های دانشکده حقوق هم می‌رفت. می‌گفت کارم را از صفر شروع کردم. اولین حقوقی که در دوره شاگردی گرفت روزی ۲ ریال بود که می‌شد ماهی ۶ تومان. اولین تجارتش را با خرید یک کیسه کنجد به قیمت ۵۳ تومان از بازار تهران شروع کرد و آن کیسه کنجد را به نانوایی سر محل به قیمت ۷۰ تومان فروخت و این اولین سودی

علی عسگر اولادی (پسر بزرگش)، شریک و همراهش در چندین شرکت تولیدی و بازرگانی او محسوب می‌شود. شریک مهم او «محمد حسن شمس فرد» بوده که ۵۰ سال با وی شراکت داشت و در شرکت‌ها و انجمن‌هایی با وی همکاری کرد که در این گزارش به معرفی آن‌ها می‌پردازیم.

پژواک روزی ۲ ریال دستمزد

روزها کار می‌کرد و شب‌ها درس می‌خواند. پس از گذراندن کنکور در رشته ادبیات

مرحوم اسدالله عسگر اولادی از تاجران به نام و بزرگ پسته و خشکبار ایران ۱۵ اسفند ۱۳۱۲ در کوچه عمو گلشن (پایین چهارراه سیروس) تهران متولد شد. او در خانواده‌ای متدین و در سطح پایین جامعه متولد شد. شغل پدرش پیشه‌وری بود و مغازه عطاری داشت. دو برادر داشت که هر سه از سن ۱۲-۱۳ سالگی کار در بازار تهران را شروع کردند. همسرش، دختر دایی‌اش بود و خطبه عقدشان را آیت‌الله مهدوی کنتی خواند. اسدالله ۵ فرزند و ۱۴ نوه دارد که امیر

و چین است که نقش وی به عنوان رئیس این اتاق، پررنگ است. بعضی، تداوم روابط تجاری و اقتصادی پر قدرت تهران و پکن را به نقش آفرینی اثر بخش و ممتاز اسدالله عسگر اولادی در رأس این تشکل صادراتی و وارداتی صنایع و خدمات، مر تبط می دانند. اسدالله عسگر اولادی مورخ بیست و هشتم خرداد ماه سال ۱۳۸۸ به عنوان رئیس اتاق بازرگانی و صنایع ایران و چین انتخاب می شود که تا مدت ها، ادامه دار بود.

عسگر اولادی به عنوان یکی از اعضای قدیمی اتاق بازرگانی تهران شناخته می شود که از همان ابتدای انقلاب و با کمیته منتخب اتاق بازرگانی به این نهاد با گذاشتن وی در تشکل های مهم بخش خصوصی فعال در صادرات، حضور داشت و شرکت صادراتی او که در همین زمینه فعالیت می کند، در سال ۱۳۳۹ ثبت شده است.

پژواک الگوبرداری از راکفلر

اخبار فراوانی پیرامون ثروت عسگر اولادی منتشر می شد تا جایی که یک دهه قبل نام وی را در فهرست پولدارترین تاجران ایرانی قرار دادند. عسگر اولادی راز موفقیتش را در جمله ای می دانست که در سفر به آمریکا و به نقل از راکفلر دیده بود: «زودتر از دیگران مطلع شدم؛ زودتر از دیگران تصمیم گرفتم و وقتی تصمیم گرفتم چشمم را بستم و عمل کردم.» او همچنین می گفت که هیچ گاه از بانکی وام نگرفته است و هیچ گاه نیز بیش از یک هفته سرمایه اش را به کسی نسپه نمی دهد چرا که فکر ورشکستگی را می کند.

عسگر اولادی که می دانست رسانه ها به وی القابی مثل «سلطان بازار» و «پدر خشکبار ایران» داده اند، خود را «کاسب جز» یا «تاجر خرد» معرفی می کرد. در عین حال، ابن کاسب جز ابایی نداشت که خود را غنی معرفی کند و تلاشی برای پنهان کردن ثروت خود انجام نمی داد.

پژواک خداحافظ عسگر اولادی

انتخاب به عنوان ریاست افتخاری و نایب رییس اتاق چین آخرین خبر از فعالیت اقتصادی او بود. او در تاریخ ۲۲ شهریور ۱۳۹۸ به دلیل عارضه مغزی در تهران در گذشت؛ روحش شاد، بادش گرمی و تلاش های بی وقفه و تیزبینی او در توسعه تجارت الگویی باشد برای جوانان این مرز و بوم.

پولش را می گرفت. این هنر خوش حسابی، عامل موفقیتش در بازار پسته بود. سال ۱۳۴۳ اولین انبارش را در خیابان تختی تهران خرید و کارخانه زیره حساس را در مشهد تأسیس کرد. سال که سودی می کرد، انبار دفتر و خانه و ملک می خرید. در سرای امید که روزی در آن حجره قسطی خریده بود تمام دفاتر همسایه را خرید.

پژواک شرکت ها و شرکا

اسدالله عسگر اولادی از سال ۱۳۷۰ تا ۱۳۹۸، در شرکت ها و مؤسسات بسیاری، عضو هیات مدیره و مدیر عامل بود که از آن جمله می توان به در مانگاه خیر به فرشته، انجمن پسته ایران، شرکت پیشگامان اقتصاد کیهان، شرکت آب سنج، شرکت عمران و آبادی پستان ایران، کنفدراسیون صادرات ایران، انجمن صادر کنندگان گیاهان دارویی، شرکت پسته پردیس، اتاق بازرگانی ایران و چین، اتاق بازرگانی ایران و کانادا، اتاق بازرگانی ایران و استرالیا و اتحادیه صادر کنندگان خشکبار ایران اشاره کرد.

اسدالله عسگر اولادی از زمان تحصیل در رشته حقوق دانشگاه تهران، با پسر پروفیسور حسابی (ایرج) در دانشکده فنی دانشگاه تهران آشنا می شود و از آن زمان، استارت روابط تجاری و همکاری اقتصادی این دوزده می شود که تا حضور در هیات مدیره اتاق بازرگانی ایران و کانادا در سال ۱۳۹۷، ادامه می یابد.

یکی از فعالیت های مهم اسدالله عسگر اولادی، تأسیس و هدایت و راهبری انجمن ها و مراکز تصمیم گیری در حوزه واردات و صادرات کالا و خدمات بود. در اول آذرماه سال ۱۳۸۴، وی به همراه علاء میر محمد صادقی که از دوستان و نزدیکان سیاسی و اقتصادی وی محسوب می شد، مجمعی را به نام کنفدراسیون صادرات ایران تأسیس کرد.

یکی دیگر از فعالیت های اسدالله عسگر اولادی در اواسط دهه هشتاد هجری شمسی، حضور در اتحادیه صادر کنندگان گیاهان دارویی بود که نشان دهنده علاقه زیاد آن مرحوم به صادرات این کالاهای با ارزش سنتی ایران به خارج از کشور داشت. از مهم ترین تشکل های اقتصادی که در ۲۰ سال اخیر، بخشی از فعالیت اقتصادی و حضور تجاری و معنوی عسگر اولادی را تجربه کرد، اتاق بازرگانی و صنایع ایران

بود که در تجارت به دست آورد. این مربوط به سال ۱۳۲۷ است. تا سال ۱۳۳۴ کارمند بود و در شرکتی کار می کرد که فعالیتش در زمینه صادرات بود. به صادرات علاقه مند شد اما پول آن را نداشت. تنها دارایی اش خانه ای بود که در خیابان شهید مصطفی خمینی به مبلغ ۵۶۰۰ تومان خریده بود. در آن خانه به همراه دو خواهر و پدر و مادرش زندگی می کرد. اولین ماشینش که در سال ۱۳۳۳ خرید یک فولکس به مبلغ ۵۹۰۰ تومان بود که با همین ماشین چند کیسه خواربار از بازار می خرید و بین نانوا و بقال توزیع می کرد. سال ۱۳۳۴ تصمیم گرفت تاجر شود. به اتاق بازرگانی رفت که کارت بازرگانی بگیرد، اما سانش اقتضا نمی کرد. چون حداقل باید ۲۴ ساله می بود.

پژواک علت علاقه او به زیره چه بود؟

۲ سال بعد با قسط و تخفیف حجره ای به مبلغ ۴ هزار تومان خرید و بازار خشکبار را انتخاب کرد. او در نوجوانی از بازار تهران، کنجی می خرید و به نانوا می فروخت و کسی فکرش را هم نمی کرد که در آینده زندگی اش، بیش از ۶۰ سال در کار تجارت سبز را بسیار دوست داشتیم. چون هم سرمایه کمی می خواست و هم قیمتش ارزان بود. به صادرات علاقه زیادی داشت و کار را در سال ۱۳۳۶ و از صفر با صادرات زیره شروع کرد و قسطی پنج تن زیره خرید. اولین مشتری اش در حوزه صادرات، از کشور سنگاپور بود. با تمام دنیا مکاتبه می کرد و دنبال خریدار می گشت. اولین معاملتش با نیویورک سال ۱۳۳۰ شروع شد. نیویورک از دیرباز تاکنون دارای بورس زیره بوده و هست. به سبب تلاش های شبانه روزی، سفرها و مکاتباتش روزی رسید که دیکته کننده قیمت زیره در جهان و ایران شد. می گفت دوشنبه ای نبود که بازار ادویه نیویورک که زیره هم زیرمجموعه آن است، باز شود و نرخ شرکت او «شرکت حساس» روی میز نرود و معاملات شروع بشود. اما سال های واقعا سختی بود. در سال ۱۳۴۷ به صادرات دو قلم دیگر خشکبار شامل پسته و کشمش رو آورد. کار بزرگی بود و پول سنگینی می خواست. پول لازم را نداشت، اما چون در بازار فردی خوش حساب و آبرومند شناخته می شد به صورت نسپه ای کارش را شروع کرد و هنرش این بود که یک ماهه آن جنس را به خارج می فروخت و

غوغای سه قلوهای بازار آتی

باز یگران بازار آتی و سرمایه گذاران حرفه‌ای و فعالان بخش کشاورزی به ویژه صادر کنندگان تبدیل شود.

به این ترتیب، در ۷ ماهه اول امسال انعقاد بیش از هشت میلیون و ۹۳ هزار قرارداد آتی بر پایه سه محصول زعفران، زیره سبز و پسته ارزش ۱۳۴ هزار و ۷۵۷ میلیارد و ۳۱۳ میلیون ریالی را در پی داشت.

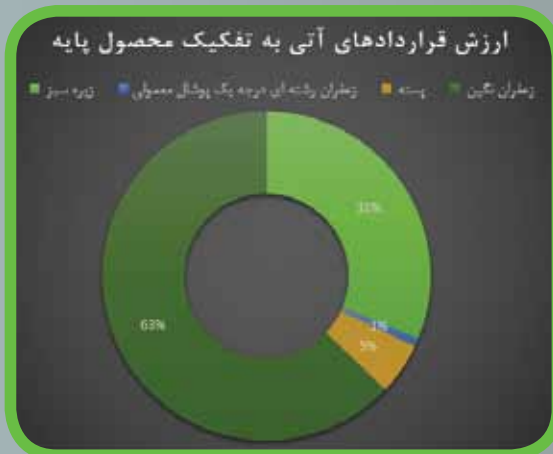
بررسی آمارها حاکی از آن است که زعفران نگین و زیره سبز از نظر حجم و ارزش معاملات بازار مشتقه بیشترین سهم را به خود اختصاص

بودن سر رسیدهای مختلف آن در مدت یک سال اخیر نشان داد که این بازار با دوری سکه طلا از این معاملات توانست جایگاه مورد نیاز خود را در بازار به دست آورد.

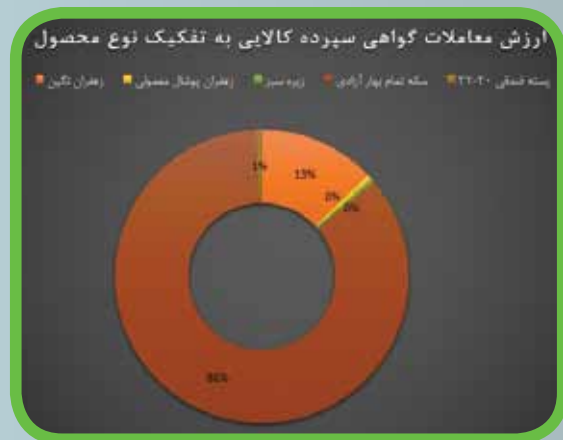
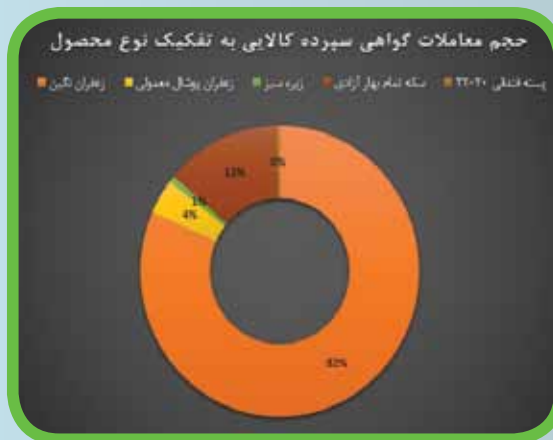
تیر ماه ۱۳۹۸ نیز باز یگران بازار مشتقه شاهد ورود زیره سبز به تابلوی بورس بودند و در نهایت در ۲۱ شهریور ماه امسال پسته به جرگه محصولات کشاورزی بورس پیوست که بر پایه آن‌ها می‌توان گواهی سپرده کالایی و قرارداد آتی معامله کرد تا به کمک این سه محصول، بازار آتی بورس کالای ایران به کانون توجه

باز یگران بازار آتی در سال جاری شاهد نمایش سکانسی جدید از معاملات بورس کالای ایران بودند تا با حضور دو محصول جدید حوزه کشاورزی یعنی زیره سبز و پسته در کنار معاملات زعفران، شاهد تکمیل سه ضلعی مثلث محصولات کشاورزی صادراتی در بازار آتی باشیم و به کمک این سه محصول، رونق به این بازار پرهیجان و جذاب باز گردد. بازاری که در سال گذشته زعفران را به عنوان میراث دار قراردادهای آتی به سرمایه گذاران معرفی کرد و افزایش حجم معاملات آتی زعفران در کنار فعال

شرح قراردادها	حجم	ارزش (ریال)
زیره سبز	۱,۲۰۵,۱۵۳	۴۲,۱۲۴,۲۹۸,۵۷۰,۰۰۰
زعفران رشته ای درجه یک پوشال معمولی	۱۱۰,۶۱۰	۱,۰۱۷,۷۴۰,۸۷۰,۰۰۰
پسته	۶۲,۴۱۷	۶,۸۹۵,۰۷۰,۶۰۰,۰۰۰
زعفران نگین	۶,۷۱۵,۴۳۷	۸۴,۷۲۰,۲۰۳,۴۷۰,۰۰۰
جمع کل قراردادها	۸,۰۹۳,۶۱۷	۱۳۴,۷۵۷,۳۱۳,۵۱۰,۰۰۰

شرح نماد	حجم	ارزش (هزار ریال)	درصد از حجم کل	درصد از ارزش کل
زعفران نگین	۲۱,۸۷۳,۲۳۹	۲,۴۷۴,۹۷۰,۶۸۲	۸۳٪	۱۳٪
زعفران پوشال معمولی	۱,۰۷۱,۸۲۶	۱۰۰,۰۱۶,۹۶۳	۴٪	۱٪
زیره سبز	۱۸۷,۱۱۹	۶۸,۶۰۶,۳۱۹	۱٪	۰٪
سکه تمام بهار آزادی	۳,۵۵۰,۹۷۰	۱۶,۴۷۱,۵۷۳,۳۳۶	۱۳٪	۸۶٪
پسته فندقی ۲۰-۲۲	۱۲۵,۴۸۵	۱۲۶,۳۵۰,۵۲۹	۰٪	۱٪
جمع کل	۲۶,۸۰۸,۶۳۹	۱۹,۲۴۱,۵۱۷,۷۳۰	۱۰۰٪	۱۰۰٪

معاملات این محصول در بازار گواهی سپرده کالایی بورس کالا ایران از تاریخ ۹ مهر ماه ۱۳۹۸ آغاز شد و تنها طی مدت کمتر از دو ماه توانست ارزش معاملاتش بیش از ۲۶ میلیارد و ۳۵۰ میلیون ریال را رقم بزند.

در پایان این گزارش می‌افزاید، محصول تازه وارد پسته در حالی از مهر ماه سال جاری معاملات خود را در قالب گواهی سپرده کالایی و قرارداد آتی در بورس کالا ایران آغاز کرده که در مدت کوتاهی توانسته نظر فعالان بازار سرمایه و بازیگران بازار آتی را به خود جلب کند. آنچه که می‌توان انتظار داشت طی ماه‌های آینده پادشاه آجیل بتواند جایگاه ویژه‌ای در معاملات ابزارهای نوین مالی بورس کالا ایران پیدا کند. چراکه ایران به عنوان قطب تولید پسته پس از ایالات متحده آمریکا دومین صادرکننده این محصول در دنیا شناخته می‌شود و پسته ارزش‌آورترین محصول کشاورزی کشور به شمار می‌رود و انجام معاملات آن در بستر بورس می‌تواند به ایجاد ثبات و پوشش ریسک‌های ناشی از نوسانات قیمتی این محصول صادراتی به فعالان صنعت پسته کشور کمک کند. ضمن اینکه، بی‌تردید پس از پذیرش محصول فیزیکی در بورس کالا، راه‌اندازی معاملات گواهی سپرده آن و در آخر رونمایی از معاملات آتی آن در ۲۱ مهرماه امسال، کمک شایانی به کشاورزان، فعالان این حوزه و صادرکنندگان این محصول استراتژیک جهت بهبود تجارت داخلی و صادراتی پسته ایرانی خواهد بود.

رونق دهند. به طوری که با ورود این دو محصول حجم بازار گواهی سپرده کالایی در بورس کالا ایران از حدود ۱۰۴ میلیون گواهی در ۷ ماهه اول سال ۱۳۹۷ به بیش از ۲۶,۸ میلیارد گواهی در ۷ ماهه نخست امسال افزایش یافته و ارزش معاملات نیز از ۷ هزار و ۱۵۰ میلیارد ریال در ۷ ماهه اول سال گذشته به حدود ۱۹ هزار و ۲۴۱ میلیارد ریال رشد کرده است.

بر اساس آمارهای معاملاتی ثبت شده در این بازار طی ۷ ماهه نخست امسال در مجموع محصولات قابل معامله یعنی زعفران نگین و پوشال معمولی، زیره سبز، سکه تمام بهار آزادی و پسته فندقی ۲۰-۲۲ بیش از ۲۶ میلیون و ۸۰۸ هزار گواهی به ارزشی بالغ بر ۱۹ هزار و ۲۴۱ میلیارد و ۵۱۷ میلیون ریال دادوستد شد.

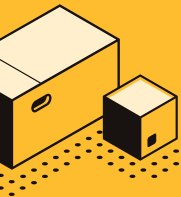
در جریان معاملات این دوره از بازار، سکه تمام بهار آزادی با معامله ۳ میلیون و ۵۵۰ هزار گواهی و ثبت ارزش ۱۶ هزار و ۴۷۱ میلیارد و ۵۷۳ میلیون ریالی، سهم ۸۶ درصدی را از کل ارزش معاملات گواهی سپرده کالایی کسب کرد. معامله گران بیش از ۲۱ میلیون و ۸۷۳ هزار گواهی سپرده زعفران نگین را دادوستد کردند و ارزش ۲ هزار و ۴۷۴ میلیارد ریال را به ثبت رساندند که این محصول سهم ۸۳ درصدی را از حجم کل معاملات گواهی سپرده کالایی به دست آورد و از نظر ارزش معاملات نیز در رتبه دوم ایستاد.

پسته فندقی ۲۰-۲۲ نیز در حالی یک درصد از کل ارزش معاملات را به خود اختصاص داد که

دادند. به طوری که در بازه ۷ ماهه اول امسال زعفران نگین با ۶ میلیون و ۷۱۵ هزار و ۴۳۷ قرارداد منعقد و ارزش ۸۴ هزار و ۷۲۰ میلیارد و ۲۰۳ میلیون ریالی، به ترتیب سهم ۸۳ و ۶۳ درصدی را از حجم و ارزش معاملات کل بازار آتی کسب کرد. قراردادهای آتی زیره سبز نیز با یک میلیون و ۲۰۵ هزار و ۱۵۳ قرارداد منعقد، ارزش ۴۲ هزار و ۱۲۴ میلیارد و ۲۹۸ میلیون ریالی را به ثبت رساند و به ترتیب سهم ۱۵ و ۳۱ درصدی را از دو متغیر مذکور به دست آورد. معامله گران طی این مدت ۱۱۰ هزار و ۶۱۰ قرارداد آتی زعفران رشته‌ای درجه یک را نیز منعقد کردند که ارزش یک هزار و ۱۷ میلیارد و ۷۴۰ میلیون ریالی را در پی داشت. در این بازه زمانی اما، پسته با تک نماد خود برای سررسید آذرماه ۱۳۹۸ تنها ۱۰ روز معاملاتی را سپری کرد؛ با این حال در همین زمان کوتاه و با انعقاد ۶۲ هزار و ۴۱۷ قرارداد توانست گوی سبقت را از زعفران رشته‌ای درجه یک ربوده و با کسب سهم ۵ درصدی از ارزش کل معاملات، در جایگاه سوم بازار قرار گیرد.

پرتلا بازار طلایی گواهی سپرده کالایی

در ۷ ماهه نخست امسال در بازار گواهی سپرده کالایی نیز معامله گران شاهد ورود دو محصول جدید بودند؛ به طوری که زیره سبز و پسته فندقی ۲۰-۲۲ به ترتیب در تیر و مهرماه سال جاری معاملات خود را در قالب گواهی سپرده کالایی آغاز کردند تا در کنار سکه طلا و زعفران نگین و پوشال معمولی این بازار را بیش از پیش

سرپرست معاونت توسعه بازار و مطالعات اقتصادی بورس کالای ایران

انبارهای پسته روبه افزایش است

مریم زمانیان

یکی از ضروریات توسعه معاملات گواهی سپرده و قراردادهای آتی پسته در بورس کالای ایران، افزایش ظرفیت انبارهای مورد پذیرش است که سرپرست معاونت توسعه بازار و مطالعات اقتصادی بورس کالای ایران از افزایش شمار و ظرفیت انبارهای پسته در آینده‌ای نزدیک خبر می‌دهد. علیرضا ناصر پور در گفت و گویا «پیام اقتصادی بورس کالا» از رقابت روبه رشد مشتریان بازار گواهی سپرده و قراردادهای آتی پسته خبر داد و گفت: موفقیت بازار پسته در بورس کالا از زمان راه‌اندازی تاکنون به حدی است که نیاز به پذیرش انبارهای جدید بیشتر احساس می‌شود. بر این اساس بورس

کالای ایران در حال پذیرش انبارهای جدیدی در استان کرمان و خراسان است. به گفته ناصر پور؛ سازو کار گواهی سپرده کالایی به صورتی است که کشاورزان محصول خود را به انبارهایی می‌سپارند که به وسیله بورس کالای ایران مورد پذیرش قرار گرفته است و با دریافت گواهی سپرده کالایی امکان فروش محصولشان از طریق بورس فراهم می‌شود. وی در این خصوص افزود: با این سازو کار بازار رسانی محصولات کشاورزی تسهیل می‌شود و کشاورزان بدون واسطه از طریق تابلوی معاملات بورس به صورت آنلاین اقدام به فروش محصول خود می‌کنند و این فرآیند عمدتاً به حذف واسطه‌های غیر ضرور می‌پردازد و از این طریق کشاورزان می‌توانند حضور مستقیمی برای فروش محصول خود داشته باشند.

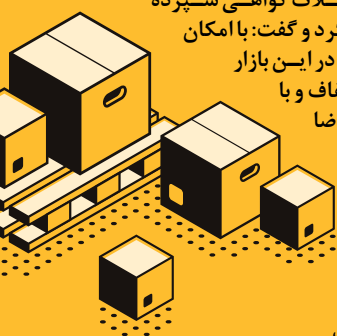
سرپرست معاونت توسعه بازار بورس کالای ایران گفت: به منظور رونق معاملات محصولات کشاورزی در بورس دورا هکار وجود دارد که کشاورز را از روش‌های سنتی فروش به حضور در بورس سوق می‌دهد؛ اول فرهنگسازی و آموزش است که از طریق رسانه‌ها به ویژه صدا و سیما و مطبوعات امکان پذیر می‌شود و دوم تجربه موفق معاملات محصولات کشاورزی که تاکنون در بورس راه‌اندازی شده عمل فضای مثبتی را بین کشاورزان ایجاد کرده است. برای مثال تجربه موفق معاملات زعفران و ذرت که در قالب گواهی

سپرده کالایی انجام شد فضای مثبتی را در استان‌هایی که طرح اجرا شده بود ایجاد و به توسعه آن کمک کرد. وی به مزایای معاملات گواهی سپرده کالایی پسته اشاره کرد و گفت: با امکان حضور همه افراد در این بازار قیمت به صورت شفاف و با مکانیسم عرضه و تقاضا تعیین می‌شود و کشاورزان می‌توانند یک روز پس از فروش محصول، وجوه خود را با اطمینان دریافت کنند.

ناصر پور افزود: استاندارد محصولات در انبارهای بورس کالا مورد بررسی قرار می‌گیرد که این اقدام به استانداردسازی محصول پسته کمک کرده و قابلیت صادرات آن را فراهم می‌کند. وی در ادامه گفت: با توجه به اینکه ایران در سال‌های گذشته رتبه اول و دوم صادرات این محصول را داشته است، معاملات پسته می‌تواند در بورس کالا ابعاد بین‌المللی پیدا کند. وی در خصوص معاملات موفق زعفران در یک سال اخیر نیز توضیح داد و گفت: طی یکسال اخیر ۵۰ تن زعفران در بورس کالای ایران مورد معامله قرار گرفته است که نسبت به معاملات کل این محصول در بازار کشور رقم قابل توجهی است.

قرارداد آتی پسته

ناصر پور در خصوص مشخصات معاملات قراردادهای آتی پسته که از روز یکشنبه ۲۱

وی خاطر نشان کرد: بحث مهم دیگری که مطرح است بحث تضامین است و بورس کالا با توجه به مکانیسمی که دارد به طور ویژه در خصوص قراردادهای گواهی سپرده این تضمین برای کشاورز وجود دارد که یک روز پس از انجام معاملات به وجه معامله دست می‌یابد بنا بر این تسریع و تضمین دسترسی به وجه معامله را برای کشاورز مهیا می‌کند.

ناصر پور افزود: مزیتی که خرید محصولات کشاورزی به ویژه پسته برای فعالان این بازار وجود دارد موضوع استاندارد بودن و کیفیت محصول خریداری شده از انبارهای بورس به منظور صادرات آن است.

وی در پایان اظهار امیدواری کرد: معاملات پسته چه در قالب گواهی سپرده کالایی و چه در قالب قراردادهای آتی انتظار ما را تاکنون برآورده کرده است و امیدواریم از این پس شاهد افزایش معاملات و رقابت بیشتر کشاورزان در این بازار باشیم.

پسته فندقی دهان باز است بنابراین این نوع پسته قابل تحویل در قراردادهای آتی است. ناصر پور مهم‌ترین ضرورت ورود پسته به بورس کالای ایران را کشف نرخ این محصول دانست و گفت: بستر مناسب برخورد عرضه و تقاضا برای کشف نرخ محصولات در بورس‌ها وجود دارد و تجربه یکی دو سال اخیر بورس کالا در خصوص محصولات کشاورزی کشف نرخ بهینه محصولات کشاورزی در بستری شفاف را نشان می‌دهد.

ناصر پور با توجه به ویژگی در دسترس بودن بورس در سطح ملی گفت: این بازار با بازارهای غیررسمی محلی و استانی بسیار متفاوت است از این جهت که تمامی خریداران و فروشندگان و افرادی که تمایل به ورود به بازار پسته دارند حتی اگر در استان‌های پسته خیزی مانند کرمان و خراسان نیستند بتوانند با دسترسی سریع تری وارد مکانیسم خرید پسته شوند.

مهرماه در بورس کالا راه اندازی شد، گفت: اندازه قرارداد آتی پسته ۱۰۰ کیلوگرم بوده و مبنای تحویل در بازار گواهی سپرده کالایی و قراردادهای آتی، محصول پسته فندقی در سایز استاندارد ۳۲-۳۰ به عنوان دارایی پایه در نظر گرفته شده است این در حالی است که قابلیت تحویل با دیگر سایزهای دارای استاندارد بورس یعنی ۳۰-۲۸ نیز وجود دارد. وی با بیان اینکه وجه تضمین اولیه برابر با ۱۰ درصد ارزش هر قرارداد است به دیگر مشخصات قرارداد آتی پسته اشاره کرد و گفت: در زعفران به ازای هر گرید یک قرارداد آتی راه اندازی شد اما در پسته برای اولین بار استاندارد قرارداد آتی ۳۲-۳۰ در نظر گرفته شده است.

وی تصریح کرد: پر حجم‌ترین نوع پسته تولیدی در کشور پسته فندقی است به طوری که ۶۰ درصد کل پسته تولیدی کشور را شامل می‌شود و ۴۰ درصد کل تولید پسته کشور

نایب رییس اول کمیسیون تفصیاتی اتاق بازرگانی ایران:

قیمت واقعی پسته برای همگان قابل مشاهده شد

راه اندازی معاملات گواهی سپرده و قراردادهای آتی پسته در بورس کالای ایران از عوامل مؤثر بر واقعی شدن قیمت پسته به شمار می رود و باعث رشد کیفیت محصول از زمان برداشت توسط کشاورز تا صادرات آن توسط تاجر می شود، بطوریکه نگهداری پسته کشاورزان در انبارهای بورسی و الزام به رعایت استانداردهای مورد تأیید بورس موجب خواهد شد مشتریان خارجی با اطمینان از کیفیت محصول، بیش از پیش نسبت به خرید راغب باشند و همین امر می تواند سیگنال مثبت به قیمت پسته را ارائه کند. چراکه مکانیسم معاملاتی شفاف موجب خواهد شد تا تعداد زیادی از واسطه گرانی که کیفیت پسته صادراتی را پایین می آورند از چرخه معاملات حذف شده و تاجر صادر کننده با اطمینان خاطر بیشتری پسته مرغوب خود را صادر کنند.

در این بین، جلیل کاربخش راوری، نایب رییس اول کمیسیون تخصصی اتاق بازرگانی ایران در گفت و گو با «پیام اقتصادی بورس کالا» به برخی مزیت های مهم این بازار اشاره کرده و راهکارهایی نیز برای بهبود فرآیند صادرات، ارائه کرده است. متن کامل گفت و گو با وی را بخوانید:

سجری نیایشی

می تواند مسیر حرکت تجارت و تولید پسته در کشور را متحول کند.

اگر بخواهم به مزیت های عرضه پسته در بورس کالا اشاره کنم اصلی ترین مزیت آن شفاف سازی قیمت این محصول برای اطلاع همگان است؛ به شکلی که باغداران به مرور از قیمت های واقعی ثبت شده بر تابلوی بورس مطلع می شوند و محصولشان را ارزان به واسطه هانمی فروشند.

همچنین ایجاد رقابت یکی از فاکتورهای اصلی بورس است و اگر حضور پررنگ تری در معاملات محصولات کشاورزی بورس داشته باشیم، تولید و عرضه محصولات با کیفیت تر و متناسب با نیاز بازار به همراه رقابت را در این بخش رواج داده ایم.

بنابراین عرضه پسته در بورس کالای ایران به علت مزیت هایی که دارد مرجع خوبی برای تولیدکنندگان، خریداران و فروشندگان است از جمله سرازیر شدن نقدبندی به سمت بازار پسته و جلوگیری از نوسان قیمت را به دلیل شفافیت و عادلانه بودن به همراه دارد که نه تنها کشاورز متضرر نمی شود بلکه می تواند محصول خود را به راحتی به فروش برساند.

همچنین به دلیل داشتن استانداردهای بالا برای پذیرش محصول و انبارداری خریداران نیز با

بورس کالا
بار در دنیا در بورس کالای ایران رقم خورده است، به نظر شما این اتفاق چه مزیت هایی به دنبال خواهد داشت و آیا بورس کالای می تواند مسیر حرکت تجارت و تولید پسته را متحول کند؟

بورس یعنی شفافیت در معاملات و فضای رقابتی حاکم بر آن در افزایش کیفیت و تمرکز بر صادرات منسجم و هدفمند اثر گذار است. این اتفاق در حالی برای اولین بار در ایران تجربه می شود که پسته کشور ما در دنیا رقیب جدی مثل آمریکا دارد که میزان تولیداتش بیشتر از تولید پسته در ایران بوده و چند سالی است که به این بازار ورود پیدا کرده است.

به طور حتم با عرضه پسته در بورس کالا همه فعالان بازار همچون کشاورز، تاجر و صادر کننده از مزایای آن متنفع می شوند لذا معامله پسته در بورس کالا اتفاق بسیار مثبتی است و

بورس کالا

توسعه ملی به حدود ۱۴ درصد می‌رسد. بنابراین این نرخ‌ها امکان رقابت را از فعالان و صادرکنندگان این حوزه می‌گیرد و اگر خطاهای اعتباری جدیدی که در جهت حمایت از صنعت تخصیص داده می‌شود با همین نرخ‌ها باشد، کمک چندانی نمی‌کند. صندوق‌های سرمایه‌گذاری به پشتوانه کالا که در بورس کالا راه اندازی می‌شود می‌تواند به کمک گواهی‌های سپرده کالایی، در پیشبرد اهداف مورد نظر و همچنین تأمین مالی صنعت بسته در بورس مؤثر واقع شود.

پشتوانه کالا در بورس کالا: آیا امسال شاهد نوسانات قیمت بسته خواهیم بود؟

سال گذشته حدود ۳۰ درصد نوسان را در قیمت بسته شاهد بودیم، این در حالی است که در بورس به کمک گواهی‌های سپرده کالایی می‌توان ضمن تأمین نقدینگی مورد نیاز تجار بسته، از نوسان کاذب قیمت‌ها نیز جلوگیری کرد. ضمن اینکه اگر تأمین نقدینگی با نرخ مناسب در خدمت تولید بسته قرار گیرد، نوسانات قیمتی نیز کنترل می‌شود.

البته همانطور که قبلاً هم اشاره کردم هدف ما این است با عرضه در بورس کالا ایران بتوانیم به مرجعیت قیمت‌گذاری بسته در دنیا تبدیل شویم. البته سعی بر این است که در این رابطه تجار بازار سنتی بسته به عنوان مباشرین امکان فعالیت داشته باشند و مزیت این امر، شفاف شدن فعالیت‌های اقتصادی و مالیاتی در بخشی است که سال‌ها به صورت غیر شفاف در بازار سنتی حضور داشته است.

تأمین مالی است. از سویی مهمترین مشکل کشاورزان و همینطور بسته کاران هم بحث تأمین مالی است، این در شرایطی است که مشکل نقدینگی نیز همواره صادرکننده و تولیدکننده را آزار می‌دهد، بنابراین ورود بسته به بورس کالا از طریق انتشار گواهی سپرده کالایی و تشکیل صندوق‌های سرمایه‌گذاری به پشتوانه کالا می‌تواند در حل مشکل نقدینگی بسته کاران و صادرکنندگان این محصول مؤثر واقع شود.

نقش ابزارهای مالی بورس کالا در کمک رساندن به بازار بسته چیست؟

قطعا ابزارهای مالی بورس کالا ایران به پوشش ریسک‌های قیمتی، کشف بهتر قیمت‌ها و تأمین مالی این صنعت کمک شایانی خواهند کرد، اما برای آشنایی فعالان این صنعت با این ابزارها نیاز به گذشت زمان است، چرا که اجرای این برنامه یک کار علمی بوده و در کوتاه مدت ممکن است مقاومت‌هایی از سوی فعالان این حوزه در تجارت خرد و کلان بسته برای ورود به بورس مشاهده شود.

توان رقابتی بسته ایرانی تحت تأثیر نرخ بالایی تسهیلات کاهش یافته از نظر شما برای حل این مشکل چه تمهیداتی باید اندیشید؟

همانطور که قبلاً هم اشاره کردم در صادرات بسته ایران یک رقیب جدی به نام آمریکا وجود دارد که نرخ بهره پول آن حداکثر ۲ درصد است. حال آنکه در کشور ما این رقم در بانک‌ها حداقل به حدود ۱۶ درصد و در صندوق

اطمینان بیشتری نسبت به خرید محصول اقدام می‌کنند که این امر باعث افزایش تعداد خریداران می‌شود علاوه بر این با معامله بسته از طریق گواهی سپرده کالایی این محصول بدون جابه‌جایی فیزیکی، چندین بار معامله می‌شود که این امر موجب کشف قیمت روزانه بسته در مکانیسمی شفاف و رسمی خواهد شد.

آیا این مسئله که امکان پیش‌فروش بسته برای کشاورز وجود ندارد، انگیزه‌ای برای جذب عرضه‌کنندگان بیشتر در بورس کالا ایران را به وجود می‌آورد؟

به طور حتم باغداران از معاملات بسته در بورس استقبال خواهند کرد، استفاده از قرارداد‌های آتی بسته به باغداران در پیش بینی قیمت‌ها طی ماه‌های پیش رو به ویژه در فصل برداشت و پوشش ریسک‌های ناشی از نوسانات قیمتی کمک می‌کند. به طوری که با این سازوکار معاملاتی، خیال کشاورز از قیمت‌های آینده راحت است و می‌تواند محصول را به اصطلاح پیش‌فروش کند.

متأسفانه در بازار سنتی واسطه‌ها و دلالتان محصول باغداران بسته را به صورت ارائه چک با تاریخ‌های مدت دار خریداری می‌کنند که این امر در بسیاری از موارد باعث می‌شود تا کشاورز به پول خود نرسد؛ این در حالی است که در معاملات گواهی سپرده کالایی فروش محصول به صورت مستقیم و نقدی انجام شده و باغدار به راحتی و در کمترین زمان پس از انجام معامله پول خود را دریافت می‌کند.

قراردادهای آتی به تولیدکننده این امکان را می‌دهد که برای تولید برنامه ریزی کند و برای مصرف چند ماه بعد با یک قیمت مشخص خرید کند و سود و زیان خودش را پیش بینی کند. ایجاد تعادل در نوسانات قیمت و پوشش ریسک خریداران یکی دیگر از مزایای این قراردادهاست و با وجود سقف موقعیت باز، امکان سرمایه‌گذاری کلان در این قراردادها از بین می‌رود. لازم به ذکر است بورس کالا فرآیند تحویل را در قرارداد‌های آتی بسته متفاوت دیده است و سازوکار وجه تضمین تحویل به نحوی است که فعالانی که واقعا قصد تحویل کالا را دارند در بدترین شرایط که ممکن است نکولی صورت گیرد، می‌توانند خسارت خود را دریافت کرده و کالای مورد نیاز خود را از بازار آزاد تهیه کنند.

از آنجا که تأمین مالی مهمترین معضل کشاورزان و بسته کاران است، آیا سرمایه‌گذاری در این مسیر می‌تواند در حل مشکل نقدینگی این افراد کمک کند؟

یکی از اصلی‌ترین اهداف ورود این محصول به بورس کالا علاوه بر توسعه شفافیت معاملاتی،

رئیس اتاق بازرگانی صنایع، معادن و کشاورزی کرمان:

رقابت در بازار جهانی پسته ابزار مدرن می خواهد

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان معتقد است که در حال حاضر تجارت پسته در دنیا، بازار مدرنی است و به ابزار خاص خود نیاز دارد که ما نیز باید برای رقابت در این بازار از ابزارهای روز دنیا همچون بسترهای بورس کالا بهره ببریم.

مهدی طبیب زاده رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان در گفت و گو با «پیام اقتصادی بورس کالا» به مزایای معاملات پسته در بورس کالا پرداخت و گفت: مهم ترین بحث در صنعت پسته "بازار" است به همین جهت همه تمرکز روی این موضوع است تا از طریق بورس کالا حاصل دسترنج کشاورزان به دست آنها برسد و حلقه کشاورز، تاجر، صادر کننده و کارخانجات فرآوری بتوانند از بستر بورس منتفع شوند.

وی با بیان اینکه در سال جاری ۱۳۰ هزار تن پسته در استان کرمان تولید می شود و در واقع یک میلیارد و ۳۰۰ میلیون دلار ارزش حاصل از تولید پسته در این استان است، با ذکر سوالی عنوان کرد: چگونه می شود در شرایط فعلی که رقابت در بازارهای جهانی بسیار سنگین است محصول پسته را به بازارهای جهانی رساند؟ این در حالی است که امسال رقیب جدی ایران در پسته دو برابر ما تولید کرده است بنابراین با توجه به اینکه معادلات در بازارها تغییر کرده است باید متناسب با شرایط جدید وارد صحنه شویم.

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان تأکید کرد: بنابراین بورس کالا یک بحث فانتزی نبوده و یک نیاز و واقعیت ملموس و جدی است به طوریکه ساز و کار بورس کالا زمان کشت و برداشت پسته را تحت تأثیر قرار می دهد و این امکان را دارد که کالا را با کیفیت قابل قبول حتی در بازارهای بین المللی نیز ارائه کند.

طبیب زاده ادامه داد: در حال حاضر تجارت پسته در دنیا بازار مدرنی است که به ابزار خاص خود نیاز دارد که بورس های کالایی نیز ابزار قابل قبول و امتحان شده در دنیا است و ما نیز باید به این سمت برویم.

وی در ادامه به بحث اعتمادسازی کشاورزان برای تحویل محصول به انبارهای بورس اشاره کرد و گفت: اعتمادسازی یکی از نتایج مهم بورس کالا است زیرا این روند باعث کشف قیمت شفاف می شود ضمن آنکه فرآیند عرضه پسته در بورس

و نظارت سازمان بورس مانع از هر نوع خلف وعده است، بنابراین به مرور و با کسب تجربه از سوی فعالان بازار پسته، اعتماد کامل برقرار می شود. وی تأکید کرد که مکانیسم حاکم در بورس این اطمینان را ایجاد می کند که تولید کننده پسته در زمان مشخص و با قیمت واقعی می تواند محصول خود را به فروش برساند.

رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان اضافه کرد: علاوه بر اعتمادسازی، کیفیت سازی، استانداردها، بحث تنظیم بازار و تأمین مالی واسطه ها، نیز مطرح است زیرا از طریق توثیق گواهی سپرده کالایی نزد بانکها امکان دریافت تسهیلات نیز وجود دارد که این امر می تواند به رفع مشکل تأمین مالی تولیدکنندگان کمک کند. طبیب زاده در پایان گفت: با توجه به مزایای عرضه پسته در بورس که نفع عام دارد توصیه می کنم فعالان اقتصادی و بازار پسته به این موضوع ورود کنند تا بتوانیم حجم زیادی از تولید پسته را در بورس

کالا و به شکل شفاف عرضه و معامله کنیم.

اخاصیت

طلای سبز برای تندرستی

پسته یکی از اعضای مهم و ثابت آجیل ایرانی است که میزان پتاسیم آن با این جنه کوچک برابر با پتاسیم پر تقال است و به علت داشتن مواد مغذی از اهمیت بسیاری برخوردار است. استان کرمان و شهرستان رفسنجان، مراکز اصلی تولید پسته در ایران به شمار می آیند. پسته یک ماده خوراکی سالم است که مزایای فراوانی برای سلامتی دارد. زادگاه این مغز بومی غرب آسیا است، اما در سراسر جهان در دسترس است. پسته به خاطر خواص متعدد آن جایگاه عجیبی در طب سنتی دارد؛ اما آیا می دانید که پزشکان گیاهی از پسته برای خواص ضد التهابی، آنتی اکسیدانت و ضد میکروبی آن استفاده می کردند.

اثرات مثبت خوردن پسته که ناشی از فعالیت های بیوشیمی آن است مورد تحقیق دانشمندان قرار گرفته است که در اینجا ۱۰ خاصیت مهم پسته تازه و خشک برای زیبایی سلامتی بیان شده است.

مبارزه با رادیکال های آزاد

آدامسی که از پسته می گیرند مورد آزمایش قرار گرفته و می تواند تعداد رادیکال های آزاد در بدن را کاهش دهد؛ رادیکال های آزاد به سلول ها آسیب می رساند، پیر شدن را تند می کند و باعث بیماری های مزمن می شود.

کاهش وزن

جایگزین کردن چربی های حیوانی با چربی های غیر اشباع شده آجیل انتخابی سالم است و می تواند منجر به کاهش وزن شود. آجیل مقدار زیادی چربی دارد و باید در مصرف آن زیاده روی نکرد. این یک حقیقت عجیب درباره پسته است. خوردن پسته ای که پوست دارد مصرف غذای شما را کاهش می دهد! وقتی که برای پوست کندن پسته مصرف می کنید باعث می شود تا آن را کم بخورید و با غذای کمتری به شما احساس سیری دست بدهد. مشاهده پوست های پسته هم اثر روانی در کاهش میزان مصرف آن دارد؛ البته یادتان نرود آجیل شور می تواند اعتیاد آور باشد.

افزایش طول عمر

آجیل باعث افزایش عمر می شود! تحقیقات نشان می دهد که مصرف آجیل اثری حفاظتی در مقابل عوامل مرگ آور دارد. این برای گروه های مختلف جمعیتی آزمایش شده است.

غنی از انواع ویتامین ها

پسته یک منبع خوب هیدور کر بورها اسیدهای چرب اساسی و آنتی اکسیدانت هاست. پسته حاوی مقادیر زیادی ویتامین به ویژه B6 و مواد معدنی متنوع است.

جلوگیری از رماتیسم

تحقیقات اولیه نشان می دهد که به خاطر خاصیت آنتی اکسیدانت قوی پسته، این میوه می تواند از اثرات تخریبی بیماری های مزمن همچون رماتیسم و آرتروز جلوگیری کند.

منبع مهم مواد معدنی

پسته حاوی مقادیر قابل توجهی مس (یک فنجان حاوی ۸۰ درصد مس مورد نیاز روزانه)، منگنز، فسفر، منیزیم و پتاسیم است.

فنولیک ضد سرطان

تحقیقات جدید در مورد اثرات مصرف آجیل در کاهش خطر ابتلا به سرطان امیدوار کننده است. ترکیب فنولیک که بیشتر در پوست آجیل است، آنتی اکسیدانت ها، فیبر گیاهی و اسیدهای چرب غیر اشباع شده همگی خاصیت ضد سرطان دارند.

مغز کوچک خون ساز

مغز پسته به علت داشتن آهن، خون ساز است و آن هایی که مبتلا به کم خونی هستند باید حتما روزانه مقداری پسته بخورند.

تنظیم انسولین

تحقیقات علمی خواص پسته برای افراد دیابتی را نشان می دهد که چگونه باعث کاهش گلیسمیا شده و خاصیت ذخیره سازی انسولین دارد. خوردن پسته باعث کاهش خطر بیماری های قلبی برای افراد دیابتی نوع ۲ می شود و فشار خون آنها را پایین می آورد.

کاهش فشار خون

توازن غذایی پسته و به ویژه وجود اسیدهای چرب اساسی، فشار خون را پایین می آورد و خطر بیماری های مرتبط با استرس را کاهش می دهد.

نکته پایانی

پسته هم خانواده بادام هندی و انبه است. اگر به این میوه ها حساسیت دارید بهتر است در مصرف پسته احتیاط کنید. بیشتر پسته هایی که به فروش می رسد بوداده و نمک زده هستند، اما بهتر است که پسته بو نداد و غیر شور مصرف کنید، زیرا مصرف زیاد نمک برای سلامتی شما خطرناک است. پسته همچنین حاوی فروکتان (مولکول غیر قابل هضم فروکتوز) است، بنابراین اگر حساسیت گوارشی دارید بهتر است از خوردن آن پرهیز کنید. همچنین باید توجه داشت که مغز پسته یکی از منابع غنی اسیدهای چرب مفید است، اما مصرف آن به افرادی که میزان تری گلیسرید خون بالایی دارند، توصیه نمی شود، همچنین به دلیل هضم دشوار آن برای معده مناسب نیست. خوردن زیاد آن باعث گرمی بدن و کهیر و دانه های قرمز رنگ در پوست می شود. برای رفع گرمی و خشکی باید سرکه، انار ترش و بابرگه زرد آلوئی ترش مصرف نمود. خوردن پسته برای اشخاصی که دچار ضعف و نارسایی کبد هستند و مبتلایان به بیماری های نقرس و دیابت و ناراحتی کلیه توصیه نمی شود. همچنین مغز پسته از نظر طب قدیم ایران گرم و خشک است و برای افراد گرم مزاج مناسب نیست.

عینک خوش بینی به عرضه پسته در بورس کالا

حالی پیگیری است تا عرضه‌های صادراتی را نیز انجام دهیم. رئیس کمیسیون امور زیربنایی و سرمایه‌گذاری اتاق بازرگانی کرمان بیان کرد: مسئولان بدانند صادرات پسته در سال جاری ۷ هزار میلیارد تومان برای کشور ارزآوری دارد در حالی که برای صادرات آن منابع ۱۰۰ تا ۲۰۰ میلیارد تومانی در نظر گرفته می‌شود.

کالا پسته بوری منطبق با استانداردهای ملی

رئیس کمیسیون بازرگانی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان کرمان نیز معتقد است خرید و فروش پسته در بورس براساس استانداردهای تعریف شده در این بازار قطعاً به نفع کشاورزان و تولیدکنندگان خواهد بود و اگر این استانداردها به درستی استفاده شود این معاملات به خوبی در بازار پسته جواب خواهد داد و روند مناسبی را طی خواهد کرد.

محمد میرزاییان در گفت و گو با «پیام اقتصادی بورس کالا» اظهار داشت: استانداردهایی که در بورس پسته در نظر گرفته شده براساس «استاندارد ملی» است و اگر به درستی استفاده شود این معاملات رونق می‌گیرد. وی افزود: خرید و فروش پسته در این بازار استاندارد قطعاً به نفع کشاورزان و تولیدکنندگان خواهد بود. البته باید این استانداردها خوب تعریف شود و براساس همان محصولات در بورس عرضه شود و با همان استاندارد به فروش برسد که این امر نیازمند دقت و همراهی تولیدکنندگان و عرضه‌کنندگان است. در واقع باید برای پسته یک مشخصه خاص، هم از نظر شکل و هم از نظر اندازه تعریف شود تا خریدار بداند چه محصولی را مطالبه کند.

میرزاییان عنوان کرد: کشاورزان کرمانی باید با بورس آشنا شوند و ما تلاش خودمان را در این زمینه خواهیم کرد. بنده در تهران یک جلسه با مسئولان بورس داشتم و درباره استانداردهای مورد نیاز در این بازار صحبت کردیم. نظر من این بود که فعلاً یکی دو نمونه از پسته مانند «فندق» و «احمدآقایی» را وارد بورس کنیم تا این دو محصول که مشتریان بیشتری دارند باعث گرمی بورس شوند و سپس بقیه انواع پسته را وارد بورس کنیم و مسئولان بورس نیز در

اعضای اتاق بازرگانی کرمان به عنوان استان اصلی تولید این محصول در کشور نگاه مثبتی به بوری شدن پسته دارند به شکلی که آن‌ها پیش بینی می‌کنند به مرور بر حجم مبادلات پسته در بازارهای مختلف بورس کالا افزوده شود. رئیس کمیسیون امور زیربنایی و سرمایه‌گذاری اتاق کرمان در این باره معتقد است که از مهم‌ترین مزیت‌های عرضه محصولی همچون پسته در بورس کالا، استفاده از معافیت مالیاتی بر روی معاملات گواهی سپرده کالایی و همچنین استفاده از اعتباراتی است که بانک کشاورزی وعده پرداخت آن را داده است. حمید عزت‌آبادی پور در گفت و گو با «پیام اقتصادی بورس کالا» با اشاره به اینکه پیش‌بینی ابتدایی ما عرضه حدود ۵ درصد محصول امسال در بورس کالا است، عنوان کرد: قوانین عرضه محصولات کشاورزی در بورس کالا مزیت‌هایی را ایجاد کرده است و آشنایی تجار با انواع معاملات می‌تواند موجب استفاده بیشتر آن‌ها از مزیت‌های بورس کالا شود.

عزت‌آبادی پور سال زراعی جاری را سال آور پسته و محصول تولیدی را ۲۵۰ هزار تن اعلام کرد و گفت: خشک‌سالی، کم‌آبی و کاهش میزان تولید، توجیه مناسبی برای عدم حمایت از صادرات پسته نیست و کمبود نقدینگی باعث خرید پسته با قیمت ارزان از صادرکنندگان می‌شود در حالی که کشور رقیب ما آمریکا بیشترین حمایت‌ها را از صادرکنندگان خود انجام می‌دهد.

رئیس کمیسیون امور زیربنایی و سرمایه‌گذاری اتاق کرمان افزود: با برداشت محصول پسته امسال، انبارهای مورد تأیید بورس کالا، محصول کشاورزان را تحویل و کنترل‌های کمی و کیفی لازم بر روی آن انجام می‌شود و سپس در قبال این محصول، اوراق بهادار قابل معامله به کشاورزان داده می‌شود که این خود از مزیت‌های بورس کالا است.

وی بیان کرد: راه‌اندازی صندوق‌های کالایی با هدف تأمین منابع مالی، مورد نیاز معاملات بورس بوده که ویژگی خاص آن مشارکت کشاورزان در صندوق‌ها و فروش محصول خود آن‌هاست.

عزت‌آبادی پور افزود: در این میان حلقه صادراتی بورس کالا نیز در

حمید عزت‌آبادی پور:
با برداشت محصول پسته امسال، انبارهای مورد تأیید بورس کالا، محصول کشاورزان را تحویل و کنترل‌های کمی و کیفی لازم بر روی آن انجام می‌شود و سپس در قبال این محصول، اوراق بهادار قابل معامله به کشاورزان داده می‌شود که این خود از مزیت‌های بورس کالا است

برقرار می‌کنند. پیش از این نمایندگان شرکت‌ها یا خریداران خارجی به شهرهای مختلف می‌آمدند و از انبارها و باغ‌ها بازدید می‌کردند. اما با عرضه محصول با کیفیت در بورس، شفافیت در قیمت شکل می‌گیرد و رقابت مخرب نیز از بین خواهد رفت و خارجی‌ها نیز با اطمینان نسبت به محصول با کیفیت و قیمت می‌توانند خرید کنند. علوی در پایان با اشاره به رقبای مادر بازار جهانی گفت: آمریکا رقیب اصلی ما در زمینه صادرات پسته است. سالانه بیش از ۴۰۰ هزار تن پسته تولید می‌کند و سال‌های آینده تا ۷۰۰ هزار تن تولید پسته خواهند داشت. تولید ترکیه هم در سال‌های اخیر تا ۲۰۰ هزار تن پسته در سال رسیده و در بهترین سال‌ها ایران حدود ۳۰۰ هزار تن در سال تولید دارد. در این شرایط ترکیه سطح زیر کشت پسته را افزایش داده و با وضع موجود، مقررات تحریمی و شرایط بانکی، حمل‌ونقل کشتیرانی برای مادر ایران مسئله است. به این ترتیب در بازار جهانی با خطر از دست دادن مشتریان مواجه هستیم مگر این که شرایط تغییر کند.

بورس کالا تنها راه نجات کشاورزان

از سویی دیگر مظفر محمدی دیگر عضو اتاق بازرگانی کرمان در خصوص عرضه پسته در بورس کالای ایران اظهار داشت: عرضه محصولات کشاورزی از جمله پسته در بورس کالا می‌تواند به کشاورزان در فروش مستقیم محصول کمک کند. ضمن اینکه، صادرکننده ایرانی می‌تواند پسته با کیفیت را به‌طور مستقیم از بورس تأمین و برای فروش در بازار جهانی آماده کند. این مکانیسم شفاف که در بورس کالا وجود دارد باعث خواهد شد تا کشاورز نیز پسته خود را با اطمینان خاطر از دریافت به موقع مطالباتش به خریدار عرضه کند. محمدی افزود: این در حالی است که متأسفانه در بازار سنتی برخی خریداران و مخصوصاً دلان، بعد از خرید پسته از کشاورز، در موقع سررسید پول را به باغدار پرداخت نمی‌کردند که خوشبختانه این مشکل هم از طریق عرضه در بورس کالا حل شده است. همچنین، با حذف واسطه‌ها از طریق فروش مستقیم در بورس، موضوعاتی از قبیل تغییرات در کیفیت و مبلغ پسته به شکل کاملاً مشخص و روشنی برطرف خواهد شد و کشاورز با خریدار واقعی محصول در بازاری کاملاً شفاف روبه‌رو می‌شود.

وی با بیان اینکه عرضه پسته در بورس کالا در نهایت منجر به بهبود وضعیت و بهره‌مندی کشاورزان می‌شود، تصریح کرد: حضور خریداران خارجی در موضوع دادوستدهای پسته یکی از مهم‌ترین آثار فروش محصولات در بورس کالا است. به گفته وی، کشف قیمت عادلانه محصولات و رشد کیفی تولید از مزیت‌های ابتدایی ورود محصولات به بورس است که در صورت حمایت مسوولان این اتفاق به رشد انگیزه کشاورزان و افزایش تولید کشور منجر می‌شود.

وی گفت: پسته‌ای که در بورس کالای ایران عرضه می‌شود دارای یکسری از استانداردهای مشخص است و مانند گذشته پسته بی کیفیت به خریدار ارابه نخواهد و با کیفیت‌ترین نوع محصول مورد معامله قرار می‌گیرد که این اتفاق می‌تواند یک مزیت بزرگ برای صادرکنندگان واقعی محصول از طریق بورس کالا محسوب شود. این کارشناس فعال در حوزه پسته با بیان اینکه افزایش سرعت معاملات پسته و تسهیل فرآیند دادوستدها در بورس کالا از دیگر مزایای این اتفاق به شمار می‌رود، تصریح کرد: بورس کالا در حوزه صادرات بین‌المللی پسته می‌تواند تأثیر گذاری قابل توجه و چشم‌گیری داشته باشد. در همین راستا، از دولت و وزارت صنعت، معدن و تجارت انتظار می‌رود که در حوزه عرضه محصولات به صورت بین‌المللی از طریق بورس کالا زمینه‌های لازم جهت تسهیل، اطمینان و امنیت سرمایه‌گذاران خارجی را فراهم کنند.

این‌باره همراهی و همکاری کردند.

رئیس کمیسیون بازرگانی اتاق کرمان در پاسخ به این پرسش که آیا کشاورزان و فعالان بازار پسته از بورس استقبال می‌کنند؟ گفت: به نظر من خریداران رغبت برای خرید از بورس را دارند. اما در مورد تولیدکنندگان باید آگاهی بیشتری در فضای مجازی و تبلیغات تلویزیونی صورت بگیرد تا آنان به سمت بورس کشیده شوند. وقتی هر روز قیمت پسته برای تولیدکنندگان به‌صورت روزانه قابل دیدن باشد قطعاً بورس برای آن‌ها جذاب خواهد شد و روند کار را بیشتر پیگیری خواهند کرد. به هر حال کشاورزان به دنبال این هستند که پسته خود را حتی ۱۰ هزار تومان بیشتر بفروشند پس باید در جریان آخرین اخبار در بورس پسته قرار بگیرند. وی در ادامه به موضوع نقش ایران در قیمت جهانی پسته اشاره کرد و گفت: ما رقیب بزرگی مانند آمریکا داریم و در این زمینه کار سختی پیش رو است. باید به این مسئله توجه داشت که ما در ابتدای راه هستیم و باید یک پروسه طولانی را طی کنیم که البته با بورس گام‌های اول برداشته شده است و امیدواریم در سال‌های آینده این اتفاق بیفتد. هنوز باید در مورد صنعت پسته کار کرد و برای آن استانداردهای جهانی تعریف کرد. باید معاملات این محصول با ارزش در بورس پسته بیشتر شود تا بتوانیم به‌مرور تعیین‌کننده قیمت جهانی آن نیز باشیم.

به گفته میرزاییان، متأسفانه تولید ما نسبت به کشور آمریکا پایین آمده است و همین تجارت ما را سخت کرده است. نکته مهم دیگر آنکه برگشت ارز به داخل مشکل شده است و خیلی از صادرکنندگان مانعی توانند ارز خود را برگردانند، همین باعث شده در شرایط تحریم در بازار جهانی با مشکل مواجه باشیم و نتوانیم مانور دهیم.

جلوگیری از رقابت مخرب قیمتی

سید محمد ابراهیم علوی دیگر عضو اتاق بازرگانی کرمان نیز در خصوص عرضه پسته در بورس کالا می‌گوید: بورس حسن بزرگی دارد که تولیدکننده یا باغدار، پسته را مستقیم عرضه می‌کند و شخص ثالث و واسطه در این میان وجود ندارد. باغدار براساس ضوابط موجود در بورس کالا و همچنین در انبارهای مخصوص با قوانین خاص کالا را به کارگزار بورس پسته اعلام می‌کند. در نهایت محصول مستقیم و بدون دست‌به‌دست شدن عرضه می‌شود. علوی ادامه داد: قیمت‌ها هم در بورس کاملاً شفاف، راحت و روان است. همه در سراسر ایران و حتی در سایر کشورهای متقاضی پسته، از قیمت واقعی بازار این کالا آگاه می‌شوند که خود عاملی برای جلوگیری از رقابت مخرب قیمتی است.

به گفته وی تا به امروز نیز در سیرجان، رفسنجان و زرنند ۳ تا ۴ کارگزاری برای عرضه پسته شکل گرفته است. این کارگزاری‌ها حائز شرایط برای عرضه در بورس کالا هستند. کم‌کم عرضه‌ها به انبارهای بورسی نیز بیشتر می‌شود و روند معاملات در سال جاری با برگزاری دوره‌های آموزشی در کرمان، رفسنجان، سیرجان و زرنند سرعت بیشتری می‌گیرد.

این عضو اتاق بازرگانی کرمان با بیان اینکه امکان صادرات پسته از مسیر بورس نیز وجود دارد، اظهار داشت: پسته کالایی است که ۷۵ درصد محصول به شکل پسته خندان، پسته دهان بسته، مغز پسته و صنایع تبدیلی (کره پسته - روغن پسته) صادر می‌شود. نزدیک به ۲ میلیارد دلار در سال گردش مالی صادرات پسته و مشتقات آن در سال است که بخشی از این صادرات می‌تواند از بستر بورس انجام شود. در مجموع ورود پسته به بازار شفاف سرمایه به نفع صادرکنندگان باغداران، ترمینال دارها و صنایع تبدیلی پسته خواهد بود و می‌توان به مرور شرکت‌ها و هلدینگ‌هایی ایجاد شوند که باغدارها با هم تجمیع شوند. از این طرق امکان تأمین مالی فعالان این بازار از طریق بورس کالا میسر می‌شود. وی معتقد است، زمانی که عرضه صادراتی پسته در بورس کالا انجام شود، خریداران خارجی با بورس راحت‌تر ارتباط

محمد میرزاییان:
هر روز قیمت پسته برای تولیدکنندگان به صورت روزانه قابل دیدن باشد قطعاً بورس برای آن‌ها جذاب خواهد شد و روند کار را بیشتر پیگیری خواهند کرد

سید محمد ابراهیم علوی:
پیش از این نمایندگان شرکت‌ها یا خریداران خارجی به شهرهای مختلف می‌آمدند و از انبارها و باغ‌ها بازدید می‌کردند. اما با عرضه محصول با کیفیت در بورس، شفافیت در قیمت شکل می‌گیرد و رقابت مخرب نیز از بین خواهد رفت و خارجی‌ها نیز با اطمینان نسبت به محصول با کیفیت و قیمت می‌توانند خرید کنند

مظفر محمدی از دولت و وزارت صنعت، معدن و تجارت انتظار می‌رود که در حوزه عرضه محصولات به صورت بین‌المللی از طریق بورس کالا زمینه‌های لازم جهت تسهیل، اطمینان و امنیت سرمایه‌گذاران خارجی را فراهم کنند

فیض آباد تربت حیدریه کالیفرنیایی دیگر

مجموعه گزارش

به اعتقاد بسیاری از صاحب نظران، استان خراسان اگر چه هم اکنون مقام دوم تولید پسته ایران را دارا است، اما در آینده ای نه چندان دور به قطب تولید پسته کشور تبدیل خواهد شد. بی تردید دستیابی به این جایگاه در سایه بحران منابع آب و عقب نشینی استان کرمان در تولید پسته رخ خواهد داد. با این وجود نایستی پتانسیل نهفته و عرصه پر استعداد و پهناور استان کرمان و سایر استان های کشور را در این پیش بینی نادیده گرفت؛ به ویژه آنکه با در دسترس بودن الگوی باغ ریزی پسته در شهر فیض آباد شهرستان مه ولات که به دلیل پر خور داری از الگوی کشت منظم باغات به تعبیر برخی به کالیفرنیای ایران معروف است، موتور فنی این توسعه فراهم است.

«پیام اقتصادی بورس کالا» در رابطه با تاریخچه کشت پسته در منطقه خراسان و نقش این محصول صادراتی در اقتصاد منطقه به گفت و گو با غلامرضا کریمی تاجر و فعال بازار پسته پرداخته است که شرح آن را می خوانید.

فیض آباد، کالیفرنیای ایران

کریمی در خصوص کشت پسته در منطقه خراسان گفت: پسته سفید در فیض آباد گونه ای بسیار مقاوم و پربازده است. پسته سفید فیض آباد دارای عملکردهای فوق العاده است و در برخی از نقاط فیض آباد باردهی در ختان به سائزهای کالیفرنیا نزدیک بوده و حتی ممکن است بیشتر هم باشد.

وی ویژگی مهم دیگر باغات منطقه را چنین عنوان کرد: به دلیل استفاده از الگوی مدرن در منطقه، در هر هکتار ۱۵۰ و حداکثر ۲۰۰ اصله درخت داریم؛ در حالیکه در باغات متراکم کرمان در هر هکتار بین ۲۰۰ تا ۸۰۰ اصله درخت کاشته می شود. به عبارت بهتر، الگوی کشت باغات فیض آباد مدرن بوده، در حالیکه در استان کرمان در ختان پسته با تراکم بالا و صنعتی کشت شده است و این امر قدرت باردهی درخت را کاهش داده و عمر باغات را کم می کند. با این اوصاف، منطقه فیض آباد به لحاظ رعایت الگوی کشت باغات به کالیفرنیای ایران شهرت دارد.

این فعال قدیمی بازار پسته در خصوص تولید

غالب این منطقه و الگوی کشت آن تصریح کرد: محصول غالب منطقه از نوع پسته سفید است که رشدی رو به بالا داشته و نسبت به شوری خاک مقاومت زیادی از خود نشان می دهد. باغداران بومی فیض آباد در ختان پسته سفید را به صورت کاملاً منظم کشت می کنند و فاصله ردیف ها از هر جهت کاملاً منظم هستند؛ بطوریکه در باغات این منطقه در ختان پسته در فواصل ۸*۸ و ۶*۶ کشت شده است. بطوریکه الگوی منظم استفاده شده در باغات این منطقه در دیگر استان ها مشاهده نمی شود؛ به عنوان مثال، باغات استان کرمان به صورت متراکم بوده و باغات صنعتی هستند و باغات مدرن و مهندسی شده دارای الگوی منظم کشت فقط در منطقه خراسان وجود دارد.

کریمی باینکه پسته به هوای نیمه خشک نیاز دارد و محصولی کم آب محسوب می شود، اظهار داشت: با توجه به اینکه هر مدار آب دهی پسته ۴۵ روزه بوده و سیستم های مدرنی از لحاظ الگوی کشت در باغات در حال پیاده سازی است، احتمال می رود طی ۵ سال آینده منطقه خراسان و به ویژه شهرستان مه ولات قطب تولید پسته کشور باشد که با ۲۵ هزار هکتار سطح زیر کشت، ۱۸ هزار هکتار بارور بوده و ۷ هزار هکتار مابقی هم طی چند سال آینده به باروری می رسد و حدود ۵۰ هزار تن میزان تولید محصول خشک است.

ماجرای مهاجرت پسته از کرمان به خراسان

وی در خصوص ماجرای مهاجرت برخی گونه های پسته از کرمان به منطقه خراسان اظهار کرد: از سال ۱۳۶۷ به بعد که بحران کم آبی در کرمان شیوع پیدا کرد، پسته کاران این استان به سمت مناطق شمالی از جمله منطقه خراسان مهاجرت کردند. در نتیجه مهاجرت پسته کاران کرمانی به این منطقه، سطح زیر کشت سه هزار هکتاری پسته در خراسان به حدود ۷۰ هزار هکتار افزایش یافت؛ بطوریکه در حال حاضر سطح زیر کشت پسته در شهرستان مه ولات به ۲۵ هزار هکتار، در تربت حیدریه به ۱۷ هزار هکتار رسیده و سطح زیر کشت این محصول در تربت جام و تایباد نیز به سرعت در حال افزایش است. به این ترتیب، در یک افق

۵ ساله پیش بینی می شود خراسان به عنوان اولین قطب پسته کشور مطرح شود؛ چراکه این استان به لحاظ منابع آبی از وضعیت بهتری نسبت به استان کرمان برخوردار است.

صنعتی به قدمت باغات شاهزاده قهرمان تربت حیدریه

وی در خصوص تاریخچه کشت پسته در استان خراسان رضوی گفت: در خصوص بررسی تاریخچه کشت پسته در سطح استان خراسان رضوی می توان وجود باغات منظم و مهندسی شده اشاره کرد که با توجه به اینکه الگوی کشت باغات این استان منظم است، عمر باغات طولانی بوده و حتی باغاتی به نام باغات شاهزاده قهرمان در شهر فیض آباد شهرستان مه ولات داریم که در ختان باروری با عمر بالای ۱۲۰ سال در آن وجود دارد. از این رو می توان ادعا کرد که سبزه و وجود باغات پسته در منطقه مه ولات کمتر از استان کرمان نیست. حتی این سابقه بیش از این ارقام تخمین زده می شود؛ چراکه قدمت باغات پسته وحشی در منطقه مه ولات را تاکنون نتوانسته اند تعیین کنند. همچنین باغات پسته وحشی سرخس نیز که رویش آن ها به صورت طبیعی بوده، از قدمتی بین ۲۰۰ تا ۳۰۰ سال برخوردارند.

درخت پسته کهنسال بر مزار شیخ جامی

این تاجر با سابقه صنعت پسته در خصوص قدمت تاریخی کشت پسته در منطقه خراسان به درخت کهنسال در مقبره شیخ احمد جامی در تربت حیدریه نیز اشاره کرد و گفت: پژوهشگران تاریخی در خصوص سابقه کشت پسته در منطقه خراسان به درخت کهنسال مقبره شیخ الاسلام احمد ابن ابوالحسن جامی نامی ترشیزی معروف به شیخ احمد جامی از عارفان و صوفیان به نام قرن ششم هجری قمری اشاره کرده و سابقه آن را بین ۷۰۰ تا ۹۰۰ سال برآورد می کنند. بطوریکه از درون سنگ قبر شیخ، درخت پسته کهنسالی به صورت خودرو با شاخه های فراوان رو بیده است. با این که ریشه های درخت در حال تخریب گور هستند، نوادگان شیخ می گویند از احمد جامی روایتی دارند که هیچ گاه درختی را قطع نکنند. زائرین تربت حیدریه نیز اعتقاد خاصی به

فعالیت های کشاورزی به دو صورت باغبانی و زراعت تقسیم می شود که در بخش زراعت به دلیل قیمت های پایین محصولات کشاورزی و مصرف بالای آب، کشاورزان به سمت افزایش سطح زیر کشت باغات سوق پیدا کرده اند و پیش بینی می کنیم به سمت تولید پسته که مصرف آب کمتری نیاز دارد، حرکت کنند. چراکه میزان مصرف آب در کشت چغندر قند به ۱۸ هزار متر مکعب و برای گندم ۱۰ هزار متر مکعب آب نیاز داریم که این رقم برای کشت پسته ۵ هزار متر مکعب است.

پس نهایتاً چاره ای جز این نیست که در خراسان

به سمت فعالیت

های باغبانی

پیش برویم و

پیش بینی می

شود سطح

زیر کشت

پسته در این

منطقه افزایش

یابد.

برگزار آبلوی بورس به منطقه می آید

وی در خصوص استقبال فعالان حوزه پسته در شهرهای استان خراسان رضوی و جنوبی برای ورود به معاملات بورس اظهار کرد: شرکت دیبا پسته مه ولات دارای انبار استاندارد به ظرفیت حدود ۷ هزار تن بوده و در حال آماده سازی برای پذیرش محصول استاندارد از کشاورزان منطقه خراسان است و به زودی با پذیرش و درج نماد این انبار در بورس کالای ایران شاهد نمایش آبلوی این بازار در سطح منطقه خواهیم بود. این تاجر پسته در خصوص تاثیر افزایش تولید این محصول در کشور و رشد عرضه در بازارهای جهانی بر روند قیمت ها و میزان تقاضا گفت: در خصوص ورود پسته به بورس این مزیت وجود دارد که آمریکا مرجعیت قیمت پسته در بازارهای جهانی است

و اما شاخص قیمت بورس ایران

نیز می تواند منبع معتبری برای

تعیین قیمت های بین المللی

شود. میزان سطح زیر کشت

پسته در منطقه خراسان در

حالی رو به افزایش است

که با توجه به تعرفه هایی

که برای ورود کالاهای

کشاورزی آمریکایی به

چین اعمال شده، تقاضا

برای پسته ایرانی وجود

دارد و نگرانی از بابت

بازار فروش و تقاضا

نداریم.

این درخت دارند. درخت رمز زندگی، باروری، فناپذیری، واقعیت مطلق و سرچشمه آب حیات است. درخت تمثیلی است از تمرکز، از این رو اعتقاد رویش درخت بر این مزار کنایه از جاودانگی یاد و خاطره شخصیت مدفون است. او ادامه داد: درباره این نوع درخت پسته که بومی تربت جام است، اعتقاد بر این است که بر سر مقابر و مزارهای آزادگان مسلمان ایرانی و بزرگان می روید. همچنین مردم نواحی شرق خراسان در مورد درختان روئیده بر مزارها بر این باورند که آن ها از ناف دفن شدگان روئیده اند. با توجه به رویش چهار اصله درخت پسته (درختان روئیده روی قبر شیخ احمد جام و اطراف آن) با بیش از ۹۰۰ سال قدمت در این مکان تاریخی، به نظر می رسد پسته دیرینه کهنی در خراسان داشته است. حتی خاستگاه اول پسته منطقه خراسان بوده و تنها از اواخر دهه ۶۰ هجری شمسی به دلیل بروز بحران آب در کرمان، برخی گونه ها به خراسان مهاجرت کرده و سبب افزایش سطح زیر کشت باغات در این منطقه شده است.

برگزار ارقام محصول قابل برداشت در سطح منطقه

وی در خصوص ارقام پسته موجود در شهرستان مه ولات گفت: ارقام سنتی پسته در منطقه فیض آباد که بادامی سفید است و ارقامی که پس از مهاجرت گرمایی ها به منطقه کشت شده، پسته فندقی و احمد آقایی است و گونه اکبری نیز از جمله ارقامی بوده که قبلاً در فیض آباد و مه ولات کشت شده است.

وی در خصوص زمان برداشت محصول در سطح منطقه تربت حیدریه گفت: برداشت محصول هر ساله از شهر یور ماه آغاز می شود و تا ۱۵ آبان ماه ادامه دارد. این زمان در استان کرمان با حدود ۱۵ روز تاخیر همراه است و تا آذر ماه ادامه دارد. به دلیل کیفیت بالا و زمان برداشت زودتر پسته در منطقه خراسان نسبت به سایر استان ها، ۳۰ تا ۳۵ درصد از کل محصول برداشت شده به صورت تازه خوری در داخل کشور عرضه می شود که محصول غالب منطقه پسته سفید بادامی با اونس ۲۰-۲۸ و اکبری با اونس ۲۰-۱۸ است که پسته اکبری در واقع سایز درشت تر محسوب می شود. در مجموع حجم تولید پسته خشک در منطقه خراسان ۵۰ هزار تن است که بیشتر مصرف آجیلی دارد و در داخل مصرف می شود و مابقی آن صادر می شود.

برگزار اقتصاد منطقه در گرو باغبانی

کریمی به بررسی نقش تجارت طلای سبز در اقتصاد منطقه پرداخت و اظهار داشت: اقتصاد در مناطق خراسان رضوی و جنوبی اقتصادی محوری فعالیت های کشاورزی قرار دارد.

نایب رئیس انجمن پسته ایران
با اشاره به عرضه پسته در بورس:

مخالف بودم موافق شدم

معامله گران است که علاوه بر صرفه جویی در زمان و هزینه، به سادگی از طریق سیستم‌های الکترونیکی، پسته را خرید و فروش کنند. این فعال صنعت پسته در پاسخ به این سؤال که آیا عرضه محصولی مانند پسته در بورس می‌تواند به ثبات قیمت آن محصول کمک کند؟ گفت: در خصوص ثبات قیمت از طریق نهادی مانند بورس، کمی زود است و نمی‌توان با عرضه یک نوع محصول قضاوت کرد. اما در صورتی که تمام محصولات پسته در بورس عرضه شوند، می‌تواند این ادعا را داشت که بورس نقش تثبیت کننده در قیمت‌ها را هم دارد.

برکات ضرورت اطلاع رسانی و حذف ذهنیت سنتی

وی در بخش دیگری از اظهارات خود به اهمیت اطلاع رسانی برای عرضه پسته در بورس به خریداران و فروشندگان تاکید و اظهار کرد: با اطلاع رسانی بیشتر می‌توان دلایل قانع کننده بورسی‌ها را شنید و در باور سنتی خود تجدید نظر کرد و به این باور رسید که آمدن پسته به بورس می‌تواند موفق و مثبت باشد اما نیاز به چکش کاری دارد. امین زاده در خصوص حذف دلال پسته با عرضه این محصول در بورس نیز گفت: در خصوص محصولی مانند پسته دلالی به شکلی که برای محصولات و صیفی جات مثل سیب زمینی است، وجود ندارد. به گفته نایب رئیس انجمن پسته ایران، صنعت پسته تنها جایی است که دلالی به معنای منفی وجود ندارد، بلکه همواره افرادی هستند که معامله را هماهنگ می‌کنند و نقش واسطه گران مثبت را ایفا می‌کنند؛ ضمن اینکه هر کسی که پسته دارد، حداقل با یک تا ۱۰ کانال اطلاع رسانی در ارتباط است و کسی نمی‌تواند قیمت کاذب برای آن تعریف کند.

گیری معاملات آتی نیز به نظر می‌رسد این مزیت برای کشاورز وجود دارد که نگرانی برای نگهداری پسته را ندارد. این کارشناس حوزه پسته در خصوص معاملات بدون ریسک و تضمین شده بورس کالا گفت: یک عرضه کننده پسته با حضور در بورس کالا می‌تواند با اطمینان به مجموعه‌ای با پشتوانه قانونی، محصول خود را در اختیار آن بگذارد و به واسطه برگه‌ای که در اختیار دارد، به عنوان وثیقه یا ضمانت استفاده کند. امین زاده با تاکید بر اینکه مزیت انجام معاملات در بورس کالا، به دلیل حضور کارشناسان و صاحب نظران اقتصادی و نخبه است، گفت: اظهارات، دلایل و استدلال‌های متخصصان بورس کالا بود که سبب شد تا مخالفت عده‌ای از جمله من، به نظری موافق تبدیل شود.

برکات دقت قیمت گذاری توسط بورسی‌ها قانع کننده است

نایب رئیس انجمن پسته ایران در ادامه اظهارات خود به دلیل دیگری که در فهرست مزایای عرضه پسته در بورس کالا قرار می‌گیرد، اشاره و خاطر نشان کرد: یکی از دلایلی که بنده به عرضه پسته در بورس متقاعد شدم، قیمت گذاری آنها با استناد به اداره استاندارد بود. نکته جالب توجه این بود که برای یک نمونه پسته، حدود ۱۵ آیت در قیمت گذاری لحاظ شده بود که این امر، دقت و حساسیت کارشناسان را در دقیق بودن معاملات نشان می‌دهد. وی ادامه داد: دقت در قیمت گذاری سبب می‌شود افراد زیادی از جمله کشاورزان از این امر استقبال کنند و با حذف نگرانی خود از نگهداری پسته، با سود و قیمت‌های به روز و آنلاین همراه باشند. امین زاده همچنین بزرگترین مزیت عرضه پسته در بورس کالا را تسهیل روند خرید و فروش برای خریداران و متقاضیان عنوان کرد و گفت: بزرگ‌ترین مزیت برای

هر چند بازار خرید و فروش پسته در کشور به سال‌های دور برمی‌گردد و بازار سنتی آن داغ است، اما با ورود این محصول جهانی به بورس کالا، مسیر جدیدی پیش روی تجار داخلی و خارجی قرار می‌گیرد. طبیعتاً در برابر این مسیر، مخالفان و موافقان به صف ایستاده و هر یک دلایل خود را دارند. یکی از افرادی که به تازگی به فهرست موافقان عرضه پسته در بورس کالا اضافه شده، کریم امین زاده است که بعد از جلساتی با متخصصان و کارشناسان بورسی، به این نتیجه رسیده که عرضه پسته در بورس دارای مزایای فراوانی برای همه فعالان این بازار است.

کریم امین زاده فعال صنعت پسته و نایب رئیس انجمن پسته ایران در گفت و گو با «پیام اقتصادی بورس کالا» به مخالفت دیرینه خود با عرضه محصولاتی مانند پسته در بورس کالا که از تنوع و تعدد بالایی برخوردار است، اشاره و اظهار کرد: من چند سالی بود که با عرضه پسته در بورس مخالف بودم زیرا تنوع موجود در آن و تعدد اعداد و ارقامی که در آن وجود دارد و همچنین نگرانی از حیث کیفیت پسته را از دلایل نشدنی عرضه پسته در بورس می‌دانستم.

وی ادامه داد: طی جلسهای که با مسئولان بورس کالا و متخصصان این حوزه داشتیم، به این باور رسیدیم که پسته می‌تواند با رعایت برخی جزئیات، وارد بورس شود. امین زاده اظهار کرد: به دلیل اینکه عرضه پسته در بورس کالا هنوز برای مردم ناشناخته است، بهتر است که یک نمونه عرضه شود و سپس با برطرف کردن چالش‌های آن، کم کم نمونه‌های دیگری غیر از فندقی مانند پسته «بادامی»، «کله قوچی» و حتی «دهن بست» هم وارد بورس شود.

نایب رئیس انجمن پسته ایران با تاکید بر اینکه مزایای عرضه پسته در بورس بیشتر از معایب آن است، گفت: دلیل این مساله هم این است که من برای نگهداری ۱۰ تن پسته، همیشه باید این نگرانی را داشته باشم که کجا، چگونه و با چه هزینه‌ای نگهداری کنم اما امروز با ساز و کار بورس این مشکل قدیمی به سادگی برطرف شد.

برکات نظام انبارداری، مشوق ورود پسته به بورس

وی با اشاره به نگرانی‌های عمده موجود برای بازار پسته، اذعان کرد: هزینه‌های بالای نگهداری در بازار سنتی، دلهره و اینکه اغلب کشاورزان قادر به نگهداری پسته نیستند و حتی نمی‌توانند محصولشان را در انباری به صورت امانات بگذارند چرا که باز هم امنیت لازم را ندارد، سبب می‌شود تا دلگرمی به عرضه پسته در بورس کالا تقویت شود. امین زاده اظهار کرد: با توجه شکل

مدیر عامل بانک مشترک ایران و ونزوئلا:

بورس کالا

فی نفسه ابزار کلیدی رونق تولید است

سعید مستشار در گفتگو با «پیام اقتصادی بورس کالا» معایب معاملات خارج از بازار بورس را بر شمرده و در توضیح مزایای حضور در بورس کالا برای تولیدکنندگان مخصوصاً کشاورزان گفت: بورس کالا بازاری شفاف است که علاوه بر کشف قیمت منصفانه، امکان مدیریت ریسک نوسانات قیمت محصولات را به تولیدکنندگان می‌دهد و علاوه بر این تولیدکنندگان می‌توانند با استفاده از ابزارهای مختلف بورسی به تأمین مالی برای تولید دست یابند.

مدیر عامل بانک مشترک ایران و ونزوئلا گفت: به طور کلی یکی از کارکردهای اساسی بورس در نظام مالی بحث شفافیت در اقتصاد است. وی افزود: از دیگر کارکردهای بورس، کشف قیمت عادلانه کالاهاست. این مفاهیم اساساً یعنی رونق تولید؛ به طوریکه اگر قیمت کالاها بر اساس نظام عرضه و تقاضا کشف شود، تولیدکنندگان می‌توانند برنامه تولید داشته باشند و برای آینده خود برنامه ریزی کنند. مستشار با اشاره به اینکه معاملات در بورس کالای ایران خارج از فضای غیر رسمی بیرون صورت می‌گیرد، گفت: اگر تولیدکننده اطمینان داشته باشد که بستری برای معاملات محصولش وجود دارد که آن محصول به شکلی درست و عادلانه ارزشگذاری می‌شود، رغبت و انگیزه بیشتری برای تولید پیدا می‌کند.

وی در این خصوص به بازار محصولاتی نظیر زعفران، محصولات فلزی و یا پتروشیمی اشاره کرد و گفت: مکانیسم بورس‌ها علاوه بر شفافیت و کشف قیمت عادلانه محصولات، جلب اعتماد عرضه‌کنندگان است؛ یعنی عرضه‌کننده از فروش محصولش در بازاری امن، تحت نظارت و با قیمت مناسب اطمینان خاطر دارد. به گفته این کارشناس اقتصادی، یکی از مهمترین دغدغه‌های فعلی تولیدکنندگان تأمین مالی است که بورس‌ها از جمله بورس کالا می‌تواند از طریق ابزارهای مالی نوین این خلاء را پر کند که اهمیت این اتفاق در این است که تأمین مالی تولیدکنندگان، به خودی خود زمینه‌ساز رونق تولید است. وی در ادامه توضیح داد: به عنوان مثال قراردادهای آتی و مخصوصاً سلف که

طراحی می‌شود، همگی ابزارهایی است که در کنار بحث شفافیت و قیمت منصفانه به تأمین مالی تولیدکنندگان نیز کمک می‌کند. وی اظهار داشت: بورس‌ها و به خصوص بورس کالا بستری عادلانه‌ای برای عرضه و تقاضا فراهم کرده است. در این بازار به طرف تقاضا هم باید توجه کرد؛ خریداران یک محصول، خودشان به چرخه تولید محصول دیگری وارد می‌شوند و این تولیدکنندگان محصولات بعدی هم باید از کیفیت محصول خریداری شده و قیمت مناسب اطمینان خاطر داشته باشند. بنابراین بورس کالای ایران با شفافیت، استانداردسازی و اطمینان خاطر که به طرفین عرضه و تقاضا می‌دهد فی نفسه یکی از ابزارهای کلیدی رونق تولید است.

مدیر عامل بانک مشترک ایران و ونزوئلا تأکید کرد: اگر بورس کالا نبود ما مشکلات عدیده‌ای در حوزه‌های مختلفی داشتیم. هرچا خارج از این بازار، معاملات محصولی را تجربه کرده‌ایم منشاء آفت‌های زیادی بوده؛ از مشکلاتی در زمینه قیمت گذاری گرفته تا بروز رانت‌هایی که در خرید و فروش محصولات پیش می‌آید.

بازار محصولات کشاورزی در بورس

مدیر عامل بانک مشترک ایران و ونزوئلا، اجرای سیاست قیمت تضمینی در بورس کالای ایران را یکی از بهترین اتفاقاتی می‌داند که در بازار محصولات کشاورزی رخ داده است.

مستشار در این خصوص گفت: اجرای این سیاست توسط دولت در بورس کالای ایران برای تولیدکنندگان محصولات کشاورزی این اطمینان خاطر را فراهم کرد که محصولات کشاورزی تولید شده خود را می‌توانند در یک بازار با قیمت مناسب به فروش برسانند و قیمت آن محصول دستخوش نوسانات غیر متعارف نمی‌شود. وی افزود: این سیاست به کشاورز این اطمینان را می‌دهد که در مورد حداقل نرخ محصولش اطمینان خاطر داشته باشد. مستشار در تشریح مزایای این سیاست در

بورس مطرح کرد: از سوی دیگر دولت با قیمت گذاری تضمینی بدون اینکه مناقش را به طور مستقیم درگیر کند می‌تواند از بخش کشاورزی حمایت کند که کشاورز نیز بدون دغدغه بتواند به تولید کالاها استراتژیک بپردازد. وی در ادامه گفت: بورس کالا در زمینه همه محصولات می‌تواند این اطمینان خاطر را به تولیدکننده بدهد اما در خصوص محصولات کشاورزی به دلیل استراتژیک بودن این محصولات موضوع از اهمیت بیشتری برخوردار است.

وی به اهمیت مزایای بورس‌های کالایی کشاورزی پرداخت و گفت: ابزارهای متفاوتی مانند گواهی سپرده کالایی و قراردادهای آتی بر روی محصولات کشاورزی می‌تواند طیف مختلف معامله‌گران با سلیق متفاوت را به خود جذب کند؛ این امر همچنان به تأمین مالی تولیدکننده کمک می‌کند.

وی گفت: به هر حال ابزارهایی مانند آتی و اختیار معامله برای پوشش ریسک مناسب است و افرادی که در آینده به آن محصول نیاز دارند و هم افرادی که تولیدکننده محصول هستند روی حداقل قیمت محصولشان اطمینان دارند و به نوعی ریسک نوسانات قیمت محصولشان را به این طریق مدیریت می‌کنند.

در ۷ ماهه امسال در بازار فیزیکی رقم خورد؛

ثبت معامله ۱۳ میلیون تن گالروی تابلوی معاملات

امید امانی

ارزش کل معاملات بورس کالای ایران در ۷ ماهه سال ۹۸ در دو بخش بازار فیزیکی و مالی به بیش از ۸۷۸ هزار میلیارد ریال رسید. به گزارش «پیام اقتصادی بورس کالا» آمار معاملات بازار فیزیکی بورس کالای ایران در ۷ ماهه سال ۹۸ حاکی از آن است که در این بازار و در مجموع بیش از ۱۳ میلیون و ۴۵ هزار تن محصول به ارزشی بیش از ۷۰۴ هزار میلیارد ریال دادوستد شد که نسبت به مدت مشابه سال گذشته کاهش ۱۶ درصدی حجم و افزایش ۴۹ درصدی ارزش را تجربه کرده است.

تالار فرآورده‌های نفتی

طبق آمار ۷ ماهه سال ۹۸ بیش از ۵ میلیون و ۸۵۵ هزار و ۹۱۷ تن محصول به ارزش بیش از ۱۷۸ هزار میلیارد ریال در تالار فرآورده‌های نفتی به فروش رفت که حجم و ارزش محصولات معامله شده در این تالار به نسبت مدت مشابه سال گذشته به ترتیب کاهش ۱۰/۷ و رشد ۴۶ درصدی را تجربه کرد.

در این تالار بیش از ۲ میلیون و ۷۲۲ هزار تن و کیوم با توم، ۲ میلیون و ۱۸۶ هزار و ۵۰۲ تن قیصر، ۷۲۲ هزار و ۴۰ تن لوب کات، ۱۵۷ هزار و ۲۰۹ تن گوگرد، ۱۳ هزار و ۱۷۲ تن روغن، ۲۰ هزار و ۴۷۰ تن سلاپس و اکس و ۳۴ هزار و ۵۰۹ تن عایق رطوبتی معامله شد.

در تالار محصولات پتروشیمی بورس کالای نیز طی ۷ ماه امسال، بیش از دو میلیون و ۴۳۹ هزار تن محصول به ارزش بیش از ۲۲۷ هزار میلیارد ریال دادوستد شد که حجم و ارزش معاملات این بازار نیز کاهش ۱۵ و افزایش ۴۳ درصدی را نسبت به مدت مشابه سال گذشته تجربه کرده است. به این ترتیب در این تالار یک میلیون و ۷۱۴ هزار و ۴۶۷ تن مواد پلیمری، ۷۲۵ هزار و ۸۸ تن مواد شیمیایی و ۲۵۰ تن گازها و خوراکیها به فروش رسید.

تالار صنعتی و معدنی

آمار معاملات تالار محصولات صنعتی و معدنی نیز نشان می‌دهد که طی ۷ ماهه امسال، ۴ میلیون و ۷۰۸ هزار تن محصول به ارزش بیش از ۲۹۴ هزار میلیارد ریال مورد دادوستد قرار گرفت که این تالار افزایش حجم ۶/۷ و رشد ۷۶ درصدی ارزش معاملات نسبت به مدت مشابه سال گذشته را تجربه کرد.

در این تالار ۴ میلیون و ۴۵۷ هزار و ۱۱۹ تن فولاد، ۱۱۵ هزار و ۱۴۵ تن مس، ۳ هزار و ۵۵۰ تن کنسانتره مولیبدن معامله شد. همچنین ۲۷۷ کیلوگرم طلا به ارزش بیش از یک هزار میلیارد و ۴۳۴ میلیون ریال در این تالار مورد معامله قرار گرفت.

بازار ۸ میلیون و ۱۹۷ هزار و ۶۲۶ قرارداد به ارزش بیش از ۱۳۸ هزار میلیارد ریال منعقد شد که نسبت به مدت مشابه سال گذشته رشد ۲ درصدی حجم و کاهش ۸۱ درصدی ارزش معاملات را نشان می‌دهد. به این ترتیب از ابتدای امسال تا پایان مهرماه بیش از ۸ میلیون و ۱۵۱ هزار قرارداد آتی به ارزش بیش از ۱۳۷ هزار میلیارد ریال منعقد شد که نسبت به مدت مشابه سال گذشته بارشد ۲ درصدی حجم و کاهش ۸۱ درصدی ارزش رو به رو شده است. در این مدت همچنین ۴۶ هزار و ۵۹۴ قرارداد اختیار معامله منعقد شد.

بازار مالی

همچنین در هفت ماهه امسال و در بازار مالی که شامل اوراق سلف موازی استاندارد، گواهی سپرده کالایی و صندوق سرمایه گذاری است، بیش از ۵۶۸ میلیون و ۲۲۷ هزار قرارداد به ارزش بیش از ۳۵ هزار میلیارد ریال منعقد شد.

تالار کشاورزی

بر این اساس در ۷ ماهه سال ۹۸ و در تالار محصولات کشاورزی ۴ هزار و ۵۱ تن محصول به ارزشی بیش از ۹۳ هزار میلیون ریال دادوستد شد که براساس آمار چهار هزار و ۵۱ تن خرما و ۵۷ کیلوگرم زعفران به فروش رسیده است.

بازار فرعی

حجم معاملات بازار فرعی طی ۷ ماهه ۳۷ هزار و ۴۸۷ تن محصول به ارزش بیش از ۲ هزار میلیارد و ۵۴۵ میلیون ریال مورد دادوستد قرار گرفت که این تالار کاهش ۳۲ درصدی حجم و افزایش ۹/۸ درصدی ارزش معاملات نسبت به مدت مشابه سال گذشته را تجربه کرد.

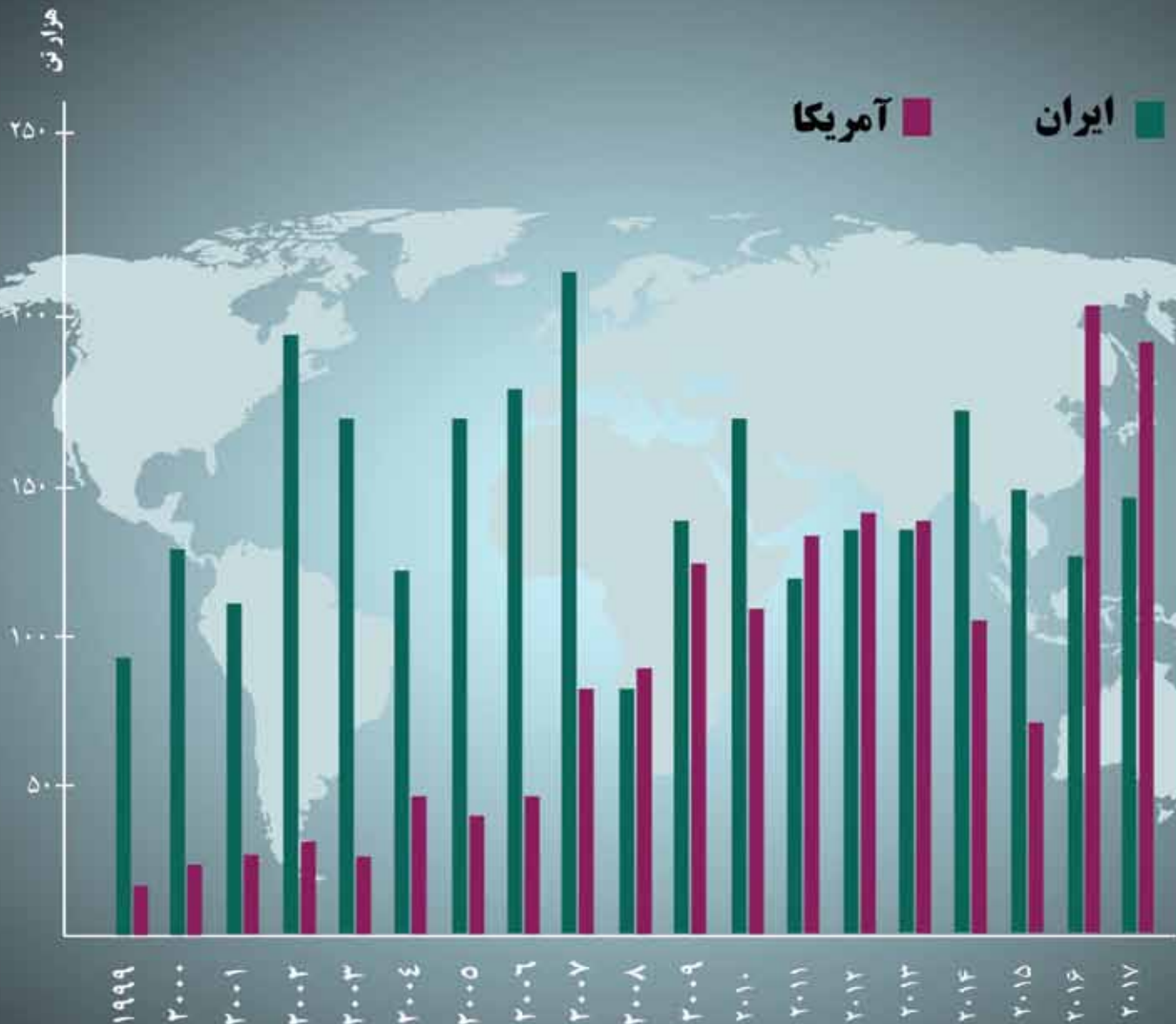
بازار مشتقه

همچنین آمار معاملات قراردادهای مشتقه بورس کالای ایران بیانگر آن است که در مجموع در این

آمار معاملات بازار فیزیکی بورس کالای ایران در هفت ماهه سال ۹۸ حاکی از آن است که در این بازار و در مجموع بیش از ۱۳ میلیون و ۴۵۰ هزار تن محصول به ارزشی بیش از ۷۰۴ هزار میلیارد ریال داد و ستد شد، که نسبت به مدت مشابه سال گذشته کاهش ۱۶ درصدی حجم و افزایش ۴۹ درصدی ارزش را تجربه کرده است

صادرات ایران و آمریکا

طی سال های ۱۹۹۹ تا ۲۰۱۷

منبع گمرک جمهوری اسلامی ایران و US ACP

بازار مشتقه

پتروشیمی

صنعتی

کشاورزی

نفتی

معدنی

بازار مالی

بورس کالای ایران

روزنامه

شرکت بورس کالای ایران Iran Mercantile Exchange

www.ime.co.ir

[imereport](https://www.instagram.com/imereport)

[@kalakhabar](https://www.t.me/kalakhabar)

imereport.ir

تهران، خیابان آیت الله طالقانی، نبش بندر انزلی، شماره ۳۵۱

نمابر: ۸۸۳۸۳۰۰۰

تلفن: ۲-۸۵۶۴۰۰۰۰